

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Επιπτώσεις της πανδημίας στις χρηματοοικονομικές επιδόσεις των επιχειρήσεων στον
τομέα της Βιομηχανίας.

Επιμέλεια :Χρυσάνθη Καλαϊτζάκη
Επιβλέπων Καθηγητής: Ζοπουνίδης Κωνσταντίνος

Χανιά, 2023

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στα πλαίσια της διεκπεραίωσης της διπλωματικής μου εργασίας θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον Καθηγητή μου κ.Κωνσταντίνο Ζοπουνίδη που ως επιβλέπων καθηγητής συνέβαλε στην συγγραφή της διπλωματικής μου εργασίας.

Επιπλέον, οφείλω να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην οικογένεια μου και σε όλους του δικού μου ανθρώπους που στάθηκαν δίπλα μου σε όλη την διάρκεια των σπουδών μου στο Πολυτεχνείο Κρήτης.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο χαρακτηρισμός του κορονοϊού από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας ως πανδημία, επισήμανε την αρχή μιας κρίσης, η οποία εκτός από υγειονομική αποδείχθηκε κοινωνική και κυρίως οικονομική. Ο συνδυασμός της πανδημίας της νόσου Covid-19 και των διαφαινόμενων οικονομικών επιπτώσεων, οδήγησε σε μία ύφεση άνευ προηγουμένου για την κοινωνία και για τον κόσμο του επιχειρείν. Αυτό συνέβη καθώς πολλές χώρες βρέθηκαν απροετοίμαστες στην αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων. Η επιδείνωση της πανδημίας προκάλεσε σημαντικές ανατροπές στη οικονομική δραστηριότητα των επιχειρήσεων, διαταράσσοντας την καθημερινότητα καταναλωτών, εργαζομένων, εταιριών και οργανισμών παγκοσμίως.

Αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η διερεύνηση των χρηματοοικονομικών επιπτώσεων του κορονοϊού στους κλάδους της ελληνικής βιομηχανίας. Πιο συγκεκριμένα, μέσω της χρηματοοικονομικής ανάλυσης των βιομηχανιών ανά επιμέρους κλάδο δραστηριοποίησης, έγινε προσπάθεια διεύρυνσης της αντίδρασης κάθε κλάδου ξεχωριστά την περίοδο της πανδημίας, με απώτερο στόχο την κατανόηση των οικονομικών επιπτώσεων και την εκτίμηση της συνολικής τους πορείας.

Μέσα από την επεξεργασία και ανάλυση των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων των επιμέρους επιχειρήσεων, καθώς και τον υπολογισμό συγκεκριμένων χρηματοοικονομικών δεικτών, προέκυψε ότι η πολυεπίπεδη κρίση επέφερε ουσιαστικές και σημαντικές αλλαγές στον τομέα της ελληνικής οικονομίας. Ο κλάδος της βιομηχανίας δείχνει φανερά επηρεασμένος από την πανδημία με κάποιες επιχειρήσεις να ακολουθούν καθοδική πορεία, έχοντας σημαντική αρνητική επίπτωση στις αποδόσεις τους, παρουσιάζοντας τις μεγαλύτερες μειώσεις εσόδων. Παρόλα αυτά, εκτός από τις αρνητικές επιπτώσεις που επέφερε σε κάποιες επιχειρήσεις, σε άλλες έδωσε ώθηση και επιτάχυνε διαδικασίες που κάτω από κανονικές συνθήκες θα καθυστερούσαν αρκετά να γίνουν. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις αυτές να μείνουν ανεπηρέαστες από τα μέτρα και να χαράζουν μια θετική και κερδοφόρα πορεία, καθώς κατάφεραν να αντισταθμίσουν τις απώλειες και να διασφαλίσουν μια παραγωγική εξέλιξη.

ABSTRACT

The characterisation of coronavirus as a pandemic by the world health organization pointed out the beginning of a crisis which proved to be not only medical but also social and financial. The combination of the corona virus and the emerging financial repercussions resulted in an unprecedented recession for the society and the world of enterprise. This occurred since many countries were unprepared to confront such situations. The deterioration of the pandemic brought about serious overturning in the financial activities of the businesses disturbing the everyday life of employees, consumers, companies and organizations world wide.

The aim of the present diplomatic work is to research the repercussions of corona virus into the branches of the Greek industry. More precisely, through the monetary and financial analysis of the industries over every branch of activation, there was an effort to increase the reaction of every branch separately, during the period of the pandemic with the ultimate goal of understanding the financial consequences and the assessment of their total course.

Through the elaboration and analysis of the annual monetary and financial situations of the relevant enterprises and the calculation of specific indicators arose the multilevel crisis which brought about considerable and significant alterations on the Greek financial sector. The branch of industry indicates obvious repercussions from the pandemic with some industries to follow a downward course which has negative consequence on their performance, presented the biggest income reductions. Despite all the negative consequences, it brought about on some enterprises; it gave a boost to others and accelerated the procedures which under normal conditions would delay to take place. This resulted in industries remaining intact from the measures and mark out a positive and profitable course since they managed to counterbalance the losses and ensure a productive evolution

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ.....	7
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	7
1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	8
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	8
2.2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ.....	8
2.2.1 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ.....	9
2.2.2 ΚΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	10
2.2.3 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΦΑΡΜΑΚΩΝ	12
2.2.4 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ	13
2.2.5 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΝΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΗΣΗΣ	15
2.2.6 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΧΑΡΤΙΟΥ	18
2.2.7 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ	19
2.2.8 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΠΝΟΥ.....	20
2.2.9 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	21
2.3 ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΛΑΔΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΥΝΟΛΙΚΑ	22
2.3.1 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΟΤΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ.....	22
2.3.2 ΚΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	25
2.3.3 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΦΑΡΜΑΚΩΝ	27
2.3.4 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ	31
2.3.6 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΧΑΡΤΙΟΥ	35
2.3.7 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ	35
2.3.8 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΠΝΟΥ.....	38
2.3.9 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ - Η ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	41
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ-Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ	41
3.2 Η ΠΑΝΔΗΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	42
3.2.1 ΠΡΩΤΟ ΚΥΜΑ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ.....	43
3.2.2 ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΥΜΑ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ	43
3.3 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ	44
3.3.1 ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ.....	44

3.3.2 ΔΕΙΚΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	46
3.3.3 ΑΕΠ (ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΙΟΝ).....	47
3.3.4 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ.....	48
3.3.5 ΑΝΕΡΓΙΑ.....	49
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	52
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	52
4.2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ	52
4.2.1 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	53
4.2.2 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ	56
4.2.3 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	59
4.2.4 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΟΧΛΕΥΣΗΣ.....	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	62
5.1 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ	62
5.1.1 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	63
5.1.2 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ	69
5.1.3 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	75
5.1.4 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΟΧΛΕΥΣΗΣ.....	78
5.2 ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ-ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ.....	79
5.2.1 ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ	80
5.2.2. ΕΠΙΔΟΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	80
5.2.3 ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ	81
5.2.4.ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΟΧΛΕΥΣΗ	82
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ	82
6.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	82
 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	86
ΛΙΣΤΑ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΠΟΥ ΧΡΗΣΗΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΛΕΤΗ..	89

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η περίοδος της πανδημίας ανάγκασε όλων των ειδών τις επιχειρήσεις να προσαρμοστούν στις νέες απαιτήσεις της εποχής, με σκοπό να διατηρήσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα και να ελαχιστοποιήσουν τις ενδεχόμενες οικονομικές απώλειες. Κάποιες επιχειρήσεις μπόρεσαν να καινοτομήσουν δημιουργώντας νέα πρότυπα και λειτουργίες, αυξάνοντας έτσι το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα. Αντιθέτως, κάποιοι κλάδοι πλήγηκαν σημαντικά από τα περιοριστικά μέτρα εξάλειψης της πανδημίας. Αντικειμενικός στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η μελέτη ανά κλάδο της βιομηχανίας με σκοπό την αξιολόγηση του τρόπου αντίδρασης κάθε τομέα και των επιπτώσεων που επέφερε σε αυτούς η πανδημία. Στην συγκεκριμένη μελέτη δεν αξιολογήθηκαν όλοι οι τομείς της βιομηχανίας, αλλά επιλέχθηκαν οι δώδεκα σημαντικότεροι που αποτελούν βασικό πυλώνα της ελληνικής οικονομίας. Επομένως, από αυτούς γίνεται ο διαχωρισμός αυτών που κατάφεραν να ενισχύσουν την χρηματοοικονομική τους απόδοση κατά την διάρκεια της επιδημικής κρίσης, αλλά και αυτών που επηρεάστηκαν αρνητικά καταγράφοντας ποσοστιαία οικονομική δυσχέρεια. Η απάντηση θα δοθεί μέσα από την χρηματοοικονομική ανάλυση που θα πραγματοποιηθεί ανά κλάδο.

1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία επικεντρώνεται σε κάποιους από τους επιμέρους κλάδους που πλαισιώνουν τον κλάδο της Βιομηχανίας στην Ελλάδα. Κάθε επιμέρους κλάδος αναλύθηκε ξεχωριστά, αξιοποιώντας τους δημοσιευμένους Ισολογισμούς και τις Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσης για την διεκπεραίωση της χρηματοοικονομικής ανάλυσης. Πιο συγκεκριμένα, έγινε αναζήτηση των οικονομικών καταστάσεων των εταιρειών για τα έτη 2017-2021, με σκοπό να σχηματιστεί μία εικόνα της χρηματοοικονομικής τους πορείας, πριν αλλά και μετά την εμφάνιση της πανδημίας. Στην συνέχεια, επιλέχθηκαν οι τιμές των δεδομένων που ήταν απαραίτητες για τον υπολογισμό των αριθμοδεικτών, στοχεύοντας στην λήψη κάποιων συγκεκριμένων συμπερασμάτων. Στην εργασία χρησιμοποιήθηκαν τρεις κατηγορίες αριθμοδεικτών, αυτοί είναι: οι αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας, Επίδοσης Διαχείρισης και Φερεγγυότητας. Οι συγκεκριμένοι αριθμοδείκτες επιλέχθηκαν καθώς συμβάλλουν στην διαμόρφωση μιας γενικότερης εικόνας ως προς την οικονομική ευημερία, ενώ κάποιοι αποτελούν ένδειξη της απόδοσης της διοικητικής πολιτικής των επιχειρήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στο παρόν κεφάλαιο εξετάζεται ο τομέας της βιομηχανίας στην Ελλάδα. Η βιομηχανία τόσο στην Ελλάδα όσο και σε κάθε άλλη χώρα, αποτελεί καταλυτικό πυλώνα για την ανάπτυξη της οικονομίας. Αυτό συμβαίνει καθώς αποτελεί πρωταρχικό τομέα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, αλλά και μέσο ανάπτυξης πρωτοποριακής σκέψης και εξωστρέφειας όσον αφορά το παραγωγικό μοντέλο. Μέσω της βιομηχανίας παρέχεται στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, μία ποικιλία προϊόντων και υπηρεσιών, βελτιώνοντας την καθημερινότητα του ενώ ταυτόχρονα παράγονται έσοδα, μέσω της δημόσιας φορολογίας.

Ο βιομηχανικός τομέας αποτελείται από πολλούς επιμέρους κλάδους που συμμετέχουν στην ελληνική παραγωγή. Η μεταποίηση αποτελεί τον κύριο κλάδο της βιομηχανίας, καθώς ο ρόλος της είναι απολύτως σημαντικός στην δημιουργία ενός παραγωγικού μοντέλου. Πιο συγκεκριμένα, με τον όρο μεταποίηση νοείται η μετατροπή της πρώτης ύλης σε ένα τελικό προϊόν και αποτελεί χαρακτηριστικό της άνισης κατανομής του προϊόντος και της απασχόλησης. Ο συγκεκριμένος κλάδος χαρακτηρίζεται από πολυπλοκότητα ως προς το σύστημα διοίκησης, αλλά και τον τεχνοκρατικό σχεδιασμό. Παρόλα αυτά, η πολυπλοκότητα αυτή είναι αναγκαία με σκοπό ο κύκλος εργασιών που θα ολοκληρωθεί μέσω αυτής, να διαπνέεται από μοντέρνες αξίες, έχοντας επιμέρους τομείς υψηλής τεχνολογικής εξειδίκευσης.

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο εξετάζεται η συμβολή του βιομηχανικού τομέα σε κύρια διαρθρωτικά μεγέθη, καθώς επίσης αναλύονται και οι επιμέρους κλάδοι της βιομηχανικής παραγωγής.

2.2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η παρούσα εργασία επικεντρώνεται σε ορισμένους κλάδους της βιομηχανικής παραγωγής, προκειμένου να επιδείξει τις επιπτώσεις που έχουν προκληθεί από το ξέσπασμα της πανδημίας. Πριν προχωρήσουμε στην ανάλυση των επιδόσεων κάθε κλάδου, κρίνεται αναγκαίο σε πρώτη φάση να παρουσιαστούν αναλυτικά οι επιμέρους κλάδοι και κατά δεύτερη φάση να αναλυθούν τα επιμέρους διαρθρωτικά στοιχεία τους. Επιπρόσθετα, στην συγκεκριμένη ενότητα αναλύεται η συμβολή κάθε επιμέρους κλάδου, ενώ παρουσιάζονται και κάποια οικονομικά στοιχεία που ενισχύουν την σημασία αυτών στην Ελληνική οικονομία.

Κύριοι κλάδοι βιομηχανικής δραστηριότητας καθώς επίσης και οι τομείς που πραγματεύεται η παρούσα εργασία είναι:

- Κλάδος βιομηχανίας τροφίμων
- Κλάδος βιομηχανίας ποτών
- Κλάδος βιομηχανίας φαρμάκων
- Κλάδος βιομηχανίας πλαστικών
- Κλάδος βιομηχανίας καυσίμων-ενέργειας
- Κλάδος βιομηχανίας αλουμινίου
- Κλάδος βιομηχανίας ένδυσης και υπόδησης
- Κλάδος βιομηχανίας χαρτιού
- Κλάδος βιομηχανίας καπνού

2.2.1 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ

Η κύρια υποκατηγορία του κλάδου μεταποίησης που συμβάλει στην ανάπτυξη της βιομηχανικής παραγωγής είναι ο τομέας της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών. Η ελληνική βιομηχανία τροφίμων και ποτών αποτελεί διαχρονικό και αμετάκλητο κλάδο της εγχώριας μεταποίησης που στηρίζει την οικονομία της χώρας. Ο δευτερογενής τομέας της ελληνικής οικονομίας, στηρίζεται σε μεγάλο ποσοστό στην παραγωγή τροφίμων και ποτών καθώς έχει δραστική επιρροή στα υπόλοιπα τμήματα της ελληνικής παράγωγης. Αποτελεί έναν ανεπηρέαστο κλάδο που ακόμα και σε περιόδους ύφεσης και κρίσης, όπως αυτή της πανδημίας, διατηρεί την δυναμικότητα και την ανταγωνιστικότητα που τον διακατέχει.

Οι δυνατότητες ανάπτυξης του κλάδου είναι μεγάλες και προβλέπεται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη τόνωση της ελληνικής οικονομίας, κυρίως μέσω των Προϊόντων Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ). Αυτό μπορεί να γίνει άμεσα αντιληπτό αν αναλογιστεί κανείς ότι ο συγκεκριμένος κλάδος συγκεντρώνει το 25% του συνολικού κύκλου εργασιών της μεταποίησης, το 24% της απασχόλησης, το 25% της συνολικής προστιθέμενης αξίας σχεδόν και το 25% επίσης επί του συνολικού επενδυμένου κεφαλαίου (IOBE,2021).

(πηγή: http://iobe.gr/docs/research/RES_05_B_09062022_REP_GR.pdf)

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την πρόσφατη έρευνα του IOBE του 2021, η βιομηχανία τροφίμων και ποτών αποδεικνύεται ότι αποτελεί τον κύριο κλάδο της εγχώριας μεταποίησης καθώς καλύπτει το 28,5% του συνόλου των επιχειρήσεων αυτής ενώ αρκετά μεγάλο ποσοστό του συνόλου των απασχολούμενων (36,5%), εργάζονται στον συγκεκριμένο τομέα.

Πιο συγκεκριμένα, η βιομηχανία τροφίμων και ποτών αποτελείται από τους παρακάτω επιμέρους κλάδους:

- επεξεργασία και συντήρηση κρέατος και παραγωγή προϊόντων κρέατος
- ψάρια, καρκινοειδή μαλάκια παρασκευασμένα και διατηρημένα

- επεξεργασία και συντήρηση φρούτων και λαχανικών
- παραγωγή φυτικών και ζωικών ελαίων και λιπών
- παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων
- παραγωγή προϊόντων αλευρόμυλων, αμύλων και προϊόντων αμύλου
- παραγωγή ειδών αρτοποιίας και αλευρωδών προϊόντων
- ζαχαρώδη, κακάο, αρτύματα και καρυκεύματα
- παραγωγή παρασκευασμένων ζωοτροφών
- ποτά

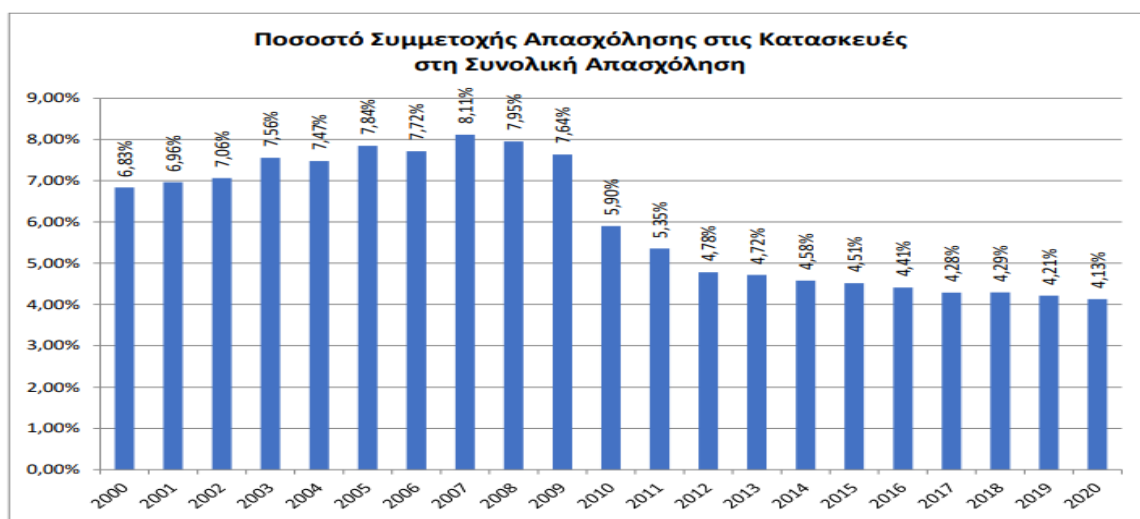
2.2.2 ΚΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Ο τομέας της κατασκευαστικής βιομηχανίας αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς κλάδους της ελληνικής αλλά και της παγκόσμιας οικονομίας. Η δυναμικότητα του κλάδου που τον διακατέχει, συμβάλλει στην δημιουργία πολλών θέσεων εργασίας, βελτιώνοντας τα επίπεδα της δημόσιας οικονομίας. Ο συγκεκριμένος κλάδος δραστηριοποιείται στην κατασκευή και ανάληψη μικρού αλλά και μεγάλου εύρους μακροπρόθεσμων έργων, αλλά και τον εκμοντερνισμό υποδομών, στοχεύοντας στην βελτίωση της ποιότητας διαβίωσης. Η συνεισφορά του κλάδου αυτού είναι αισθητή και στα οικονομικά στοιχεία, καθώς μέσω των έργων οι επιχειρήσεις επιδρούν καταλυτικά στην διαμόρφωση του ΑΕΠ, αυξάνοντας τα ποσοστά της συνολικής απασχόλησης και ταυτόχρονα συμμετέχουν στις ακαθάριστες επενδύσεις στην Ελλάδα.

Παρόλα αυτά, η συμβολή του κλάδου δεν περιορίζεται μόνο στον τομέα της οικονομίας. Είναι πολύ σημαντικό να τονιστεί ότι, η ευρύτερη ανάπτυξη μιας χώρας, είναι άμεσα συνδεδεμένη με την κατασκευαστική της δραστηριότητα. Οι εταιρείες αυτές μέσα από την εντατικοποίηση της διαδικασίας παραγωγής έργων, αυξάνουν τα επίπεδα τεχνογνωσίας στην χώρα, δημιουργώντας ένα ισχυρό αναπτυξιακό όπλο. Μέσω της διαδικασίας κατασκευής μελετητικών έργων και υποδομών, διευρύνεται η τεχνική γνώση αλλά και ο τομέας της καινοτομίας και εξωστρέφειας. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα κατέχει ένα μεγάλο μέγεθος κατασκευαστικών εταιρειών, τρεις εκ των οποίων αποτελούν τις μεγαλύτερες κατασκευαστικές εταιρείες παγκοσμίως.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί φαίνεται η εξέλιξη της συμμετοχής απασχόλησης του κλάδου των κατασκευών στην συνολική απασχόληση της χώρας, για την περίοδο 2000 έως 2020.

Είναι εμφανές ότι η τιμή του ποσοστού συμμετοχής μειώνεται από το έτος 2009 και η συνεχής πτωτική του πορεία παραμένει μέχρι και το 2020. Το 2020 εμφανίζεται το μικρότερο ποσοστό όλης της υπό εξέταση χρονικής περιόδου. Λαμβάνοντας υπόψη το έτος 2007, όπου παρουσιάζεται η μεγαλύτερη τιμή συμμετοχής (με ποσοστό 8,11%) και συγκριτικά με το 2020, εμφανίζεται μείωση κατά 52% του ποσοστού των εργαζομένων ενισχύοντας την άποψη ότι όλο και λιγότεροι εργαζόμενοι στρέφονται έκτος του κατασκευαστικού τομέα.

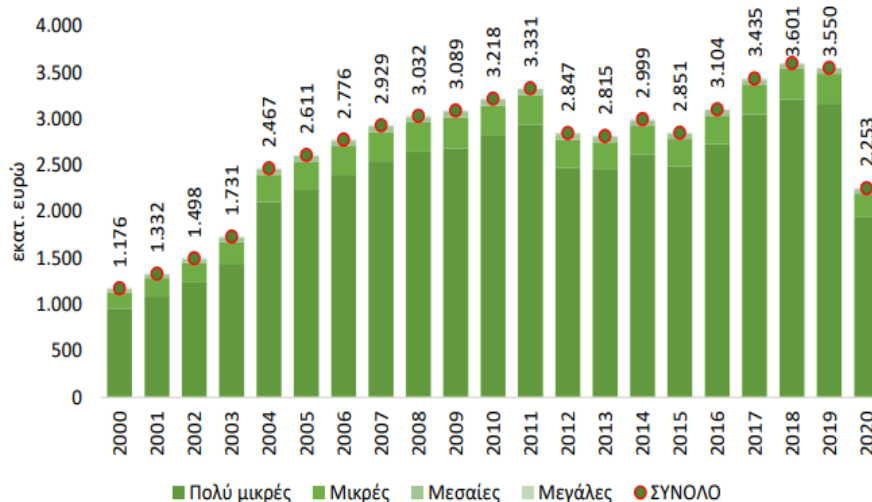

Διάγραμμα 1 – Πορεία ποσοστού συμμετοχής εργαζομένων στον τομέα των κατασκευών

Πηγή-ΕΛΣΤΑΤ

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο κλάδος των κατασκευών στην Ελλάδα αποτελείται από συνολικά 2253 επιχειρήσεις, ενώ εάν στον αριθμό αυτό ενσωματωθούν και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις (που απασχολούν κάτω από δέκα εργαζόμενους), οι ατομικές επιχειρήσεις και οι αυτοαπασχολούμενοι, ο αριθμός των επιχειρήσεων ανέρχεται στις 61500 επιχειρήσεις. Από το σύνολο των επιχειρήσεων, μόνο οι δεκαπέντε έχουν πάνω από 250 απασχολούμενους και αποτελούν το 25% της συνολικής αξίας παραγωγής των κατασκευών. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι οι θέσεις απασχόλησης στον τομέα μειώθηκαν κατά 3,4% από το ποσοστό 1,3% του συνόλου. Αυτό προφανέστατα συνέβη εξαιτίας της μείωσης του κύκλου εργασιών που σημειώθηκε. Στο διάγραμμα που ακολουθεί παριστάνεται η εξέλιξη του πλήθους των επιχειρήσεων που επικεντρώνονται μόνο στον κατασκευαστικό τομέα. Σε γενικά πλαίσια παρατηρείται μία άνοδος του πλήθους κατά την διάρκεια των χρόνων. Ο αριθμός των επιχειρήσεων το έτος του 2015 έφτασε τις 2,88 χιλιάδες κατά μέσο όρο και έκτοτε φαίνεται να σημειώνει αύξηση καθώς το 2019 σημείωσε την τιμή των 3,55 χιλιάδων επιχειρήσεων. Στην συνέχεια, το 2020 παρατηρείται μία απότομη πτώση του αριθμού ο οποίος περιορίζεται στην

τιμή των 2,25 χιλιάδες.

Διάγραμμα 2 - Πορεία αριθμού επιχειρήσεων στον τομέα των κατασκευών στην Ελλάδα ανά κατηγορία μεγέθους

Πηγή: IOBE

2.2.3 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΦΑΡΜΑΚΩΝ

Η φαρμακοβιομηχανία αποτελεί έναν από τους κυρίαρχους κλάδους τόσο στον τομέα της βιομηχανίας, όσο και στον τομέα της υγειονομικής περιθάλψης παγκοσμίως. Αποτελεί έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους κλάδους, καταγράφοντας ανοδική πορεία κατά την διάρκεια των χρόνων. Στόχος του συγκεκριμένου τομέα είναι η έρευνα και ανάπτυξη φαρμακευτικών σκευασμάτων, αλλά και η παραγωγή και η διανομή αυτών. Η δυναμικότητα του συγκεκριμένου κλάδου διαφαίνεται από την πληθώρα εταιριών που περιλαμβάνει, καθώς αποτελείται από επιχειρήσεις παραγωγής και εμπορίας φαρμάκων, εταιρείες βιοτεχνολογίας, ερευνητών, γνώσιμων φαρμάκων και χονδρέμπορων αλλά και μίας αλυσίδας αποθήκευσης και διακίνησης φαρμάκων στο κοινό. Τα φαρμακευτικά προϊόντα διανέμονται στο ευρύ κοινό, ακολουθώντας την πορεία από την φαρμακευτική επιχείρηση στην φαρμακαποθήκη και από εκεί στο φαρμακείο. Επιπρόσθετα, υπάρχουν ιδιωτικές φαρμακαποθήκες και συνεταιρισμοί φαρμακοποιών που συμβάλλουν στην χονδρική πώληση των φαρμάκων

αυτών.

Διαχρονικά, στο διάστημα 2010-2019, παρουσιάζεται μία σταδιακή υποχώρηση στον τομέα της μεταποίησης στην οποία η μείωση της παραγωγής φαρμακευτικών προϊόντων και παρασκευασμάτων, έχει διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο. Παρόλα αυτά, ο βιομηχανικός δείκτης εγχώριας φαρμακευτικής παραγωγής παρουσίασε μία συνεχόμενη ανοδική πορεία, από το πρώτο εξάμηνο του 2017 μέχρι και το 2021 σύμφωνα με τα στοιχεία του IOBE. Για το 2022, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, στον τομέα της παραγωγής φαρμακευτικών προϊόντων και σκευασμάτων, παρουσιάστηκαν θετικές μεταβολές κατά 2,4% σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2021, επιβεβαιώνοντας την ανοδική πορεία της παραγωγής.

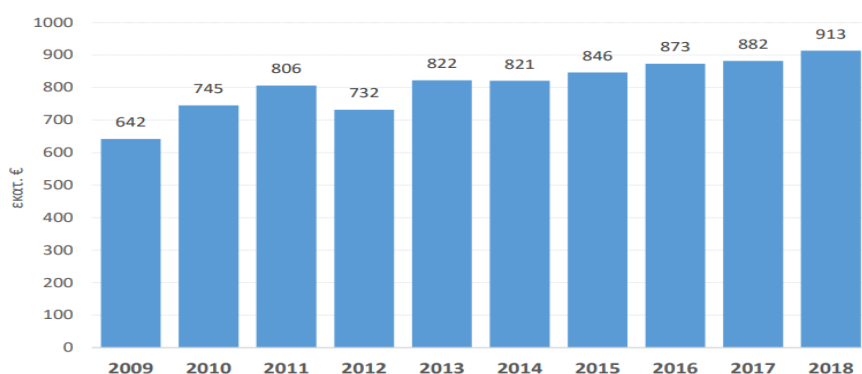
Όσον αφορά την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία υπολογίστηκε ότι για τον συγκεκριμένο κλάδο η τιμή έφτασε στα 1,2 δισεκατομμύρια ευρώ το έτος 2019, αποτελώντας ποσοστό που αντιστοιχεί στο 6,6% του συνόλου του μεταποιητικού κλάδου (IOBE, 2021). Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι παρατηρήθηκε μία αύξηση του απασχολούμενου προσωπικού, ενώ ταυτόχρονα το συνολικό μισθολογικό κόστος αυξήθηκε κατά 36,1% και το μέσο ωρομίσθιο στον κλάδο είναι σχεδόν διπλάσιο (15,1 ευρώ) σε σύγκριση με τη μεταποίηση (7,6 ευρώ) και σχεδόν τριπλάσιο σε σύγκριση με τη συνολική οικονομία (5,7 ευρώ). Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία, γίνεται αντιληπτό ότι η βιομηχανία φαρμάκων αποτελεί κλάδο με υψηλές αποδοχές ως προς την μισθοδοσία των εργαζομένων, καταδεικνύοντας έτσι την ύπαρξη υψηλού μορφωτικού επιπέδου των εργαζομένων.

2.2.4 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ

Η Ελληνική βιομηχανία πλαστικών αποτελεί έναν αξιοσημείωτο κλάδο της μεταποιητικής δραστηριότητας με μεγάλη εξαγωγική δυναμικότητα. Το χαμηλό κόστος σε συνδυασμό με την πληθώρα εφαρμογών, συνέβαλαν στην ενίσχυση της ποιότητας ζωής της ανθρωπότητας. Η Ελλάδα διαθέτει μεγάλης έκτασης βιομηχανικές μονάδες με σύγχρονα μέσα παραγωγής που δραστηριοποιούνται κυρίως στην κατασκευή πρώτης ύλης και παράγωγης μεγάλης ποικιλίας πλαστικών ειδών και συσκευασίας. Πιο συγκεκριμένα, η παραγωγή πλαστικών ειδών αποτελείται από την παραγωγή ενδιάμεσων ή τελικών πλαστικών υλών και προϊόντων. Όσον αφορά την εξαγωγική δραστηριότητα του κλάδου, εξάγονται κυρίως εύκαμπτα υλικά συσκευασίας, ενώ η εισαγωγική δραστηριότητα επεκτείνεται και σε δύσκαμπτα προϊόντα

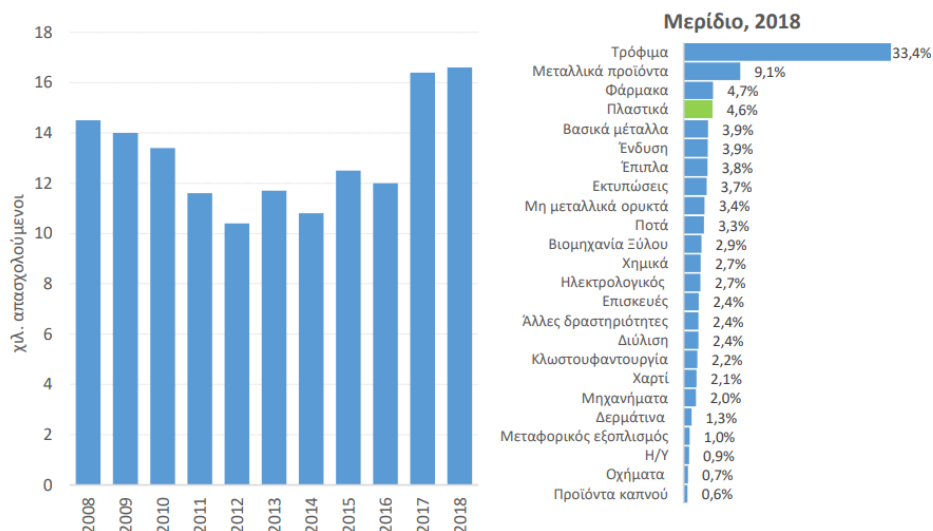
πλαστικής συσκευασίας. Στον συγκεκριμένο κλάδο ενσωματώνονται και ορισμένες επιχειρήσεις που παράγουν πλαστικά είδη για τη συσκευασία των προϊόντων τους όπως για παράδειγμα χυμοί, αναψυκτικά κτλ.

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η πορεία της εισαγωγικής δραστηριότητας των πλαστικών υλών. Είναι εμφανές ότι, οι εισαγωγές ειδών πλαστικής ύλης παρουσιάζουν μια σταθερά ανοδική πορεία στην εξεταζόμενη χρονική περίοδο. Πιο συγκεκριμένα, η καταγραμμένη ανοδική πορεία του κλάδου το 2018 παρουσίασε αύξηση κατά 42% με αξία ίση με 913 εκατομμύρια ευρώ σε σχέση με το 2009 όπου η αξία του κυμαινόταν στα 642 εκατ. ευρώ.

Διάγραμμα 3 – Πορεία εισαγωγών πλαστικών για την χρονική περίοδο 2009-2018

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η πορεία του αριθμού των εργαζομένων στον τομέα των πλαστικών κατά την περίοδο 2008-2018. Από το διάγραμμα γίνεται εμφανής η αύξηση του πλήθους των εργαζομένων τα τελευταία έτη. Το 2012 παρουσιάζεται η μεγαλύτερη μείωση του αριθμού εργαζομένων ενώ από το 2014 μέχρι το 2018 παρατηρείται μία σταδιακή αύξηση του εργατικού δυναμικού. Στο διπλανό διάγραμμα εμφανίζεται το μερίδιο απασχόλησης σε κάθε επιμέρους κλάδο της μεταποίησης. Ο συγκεκριμένος κλάδος εμφανίζεται να κατέχει την τέταρτη θέση με ποσοστό 4,6% για το έτος 2018 αποδεικνύοντας την δυναμικότητα του κλάδου και τις ευκαιρίες ανέλιξης ως προς τους υπόλοιπους τομείς.

Διάγραμμα 4 – Απασχολούμενοι ανά κλάδο παραγωγής προϊόντων από ελαστικό και μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης στον τομέα της Μεταποίησης
Πηγή-ΕΛΣΤΑΤ,2019

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι ο κλάδος αντιμετωπίζει αρκετές επιθέσεις όσον αφορά τις νομοθετικές αποφάσεις, σχετικά με την απαγόρευση κατανάλωσης μιας ευρείας ποικιλίας πλαστικών προϊόντων. Παρόλα αυτά, υπάρχουν προοπτικές εξέλιξης με την προϋπόθεση να ενσωματώσει έγκαιρα μία παραγωγική δραστηριότητα που επικεντρώνεται στην κυκλική οικονομία, καθώς οι μελλοντικές βλέψεις του συγκεκριμένου τομέα οδηγούν σε έναν μονόδρομο ανακύκλωσης και προστασίας του περιβάλλοντος, αντίθετο με την μέχρι στιγμής πορεία του.

2.2.5 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΝΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΗΣΗΣ

Ο τομέας της βιομηχανίας ένδυσης και κλωστοϋφαντουργικών υλών αποτελεί έναν από τους πιο αντιπροσωπευτικούς κλάδους της βιομηχανικής παραγωγής στην Ελλάδα. Αποτελεί ένα αναπόσπαστο κομμάτι της ελληνικής μεταποίησης που συμβάλλει ενεργά στην στήριξη της οικονομίας της χώρας. Πιο συγκεκριμένα, συνολικά ο κλάδος της ένδυσης και της κλωστοϋφαντουργίας αποτελούν το 15% της ελληνικής βιομηχανικής παραγωγής και περίπου το 20% της συνολικής βιομηχανικής απασχόλησης.

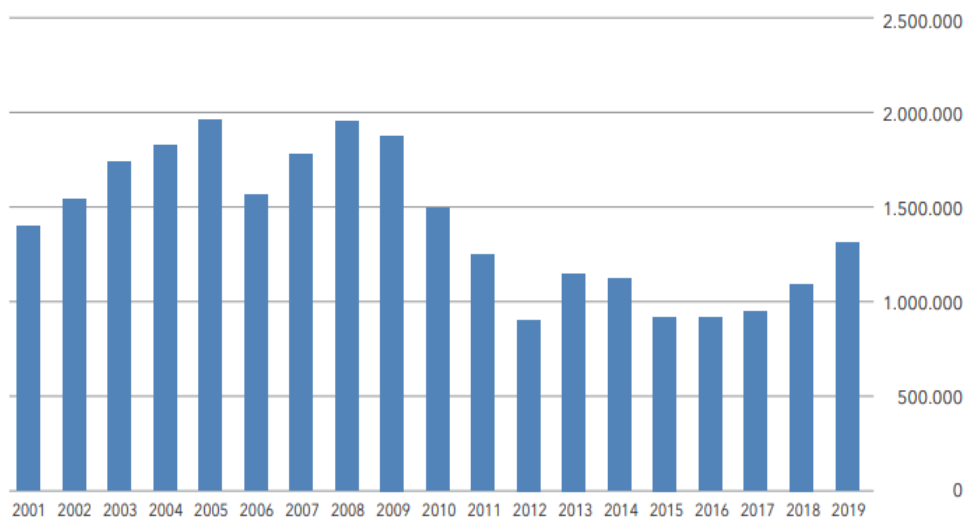
Ο τομέας της ένδυσης περιλαμβάνει τους υποκλάδους που ασχολούνται με την παραγωγή δερμάτινων ενδυμάτων, την παραγωγή άλλων ενδυμάτων και συναφών εξαρτημάτων, την

παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών και την παραγωγή πλεκτών ειδών και ειδών πλέξης. Με αυτόν τον τρόπο, γίνεται αντιληπτό ότι συμβάλλουν ενεργά στην βιομηχανική παράγωγή, απασχολώντας μεγάλο μέρος προσωπικού, συμμετέχοντας ενεργά και στην εξαγωγική του δραστηριότητα.

Παρόλα αυτά, μετά την έναρξη της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα παρατηρήθηκε μια καθοδική πορεία του κλάδου στο πέρασμα των χρόνων. Η συρρίκνωση αυτή του κλάδου επιδεινώθηκε ακόμα περισσότερο με το ξέσπασμα της πανδημίας, καθώς η αποκλειστική χρήση του ηλεκτρονικού εμπορίου, όπου αναπτύχθηκε στην πανδημία, επέφερε τεράστιο πλήγμα στην παραγωγική δραστηριότητα. Οι επιχειρήσεις του κλάδου χρειάστηκαν να εναρμονιστούν με τις νέες απαιτήσεις που επέφερε το κύμα της πανδημίας και να βρουν έναν καινούριο τρόπο να κρατήσουν την επαφή με το καταναλωτικό κοινό, αφού η λειτουργία των φυσικών καταστημάτων ήταν απαγορευτική. Οι μεγαλύτερες αλυσίδες καταστημάτων παγκοσμίως έχοντας πολύ καλύτερα οργανωμένα δίκτυα διανομής, απέκτησαν πλεονεκτική θέση έναντι των μικρότερων βιομηχανιών. Μόνο όσες εταιρείες χρησιμοποίησαν νέες τεχνολογίες και μέσα για την βιομηχανική λειτουργία τους κατάφεραν να εξισορροπήσουν τις απώλειες και να αποκτήσουν ξανά την αφοσίωση των καταναλωτών. Εν κατακλείδι, γίνεται αντιληπτό, ότι ο συγκεκριμένος τομέας δέχτηκε πολλά και διαδοχικά χτυπήματα στο πέρασμα των χρόνων, με αποτέλεσμα να εμφανιστεί μία αισθητή συνολική μείωση των εσόδων του κλάδου, ακόμα και σε παγκόσμια κλίμακα.

Σύμφωνα με το παρακάτω διάγραμμα γίνεται εμφανής η πτώση του αριθμού των επιχειρήσεων συνολικά την τελευταία δεκαετία (2009-2019) μετά την έξαρση της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα. Παρόλα αυτά, παρατηρείται μία ένδειξη ανάπτυξης και βελτίωσης από το έτος του 2015 όπου ο αριθμός των εταιρειών φαίνεται να αυξάνεται με αργό αλλά σταθερό ρυθμό και να επιστρέφει σε θετικούς ρυθμούς αποδεικνύοντας μία προσπάθεια ανάκαμψης του κλάδου.

Διάγραμμα 5 - Διαχρονική εξέλιξη των Ανώνυμων Εταιρειών (ΑΕ) και Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ)

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Ο τζίρος στον κλάδο ένδυσης & υπόδησης από το 2012 είχε διαμορφωθεί γύρω στα 4 δισεκατομμύρια ευρώ με ελαφριές διακυμάνσεις, ενώ το 2020 εμφάνισε υποχώρηση που αγγίζει το ιστορικά χαμηλό ποσό των 3,2 δισεκατομμυρίων ευρώ, με την ένδυση να αντιπροσωπεύει τα 2,6 δισεκατομμύρια ευρώ, την υπόδηση τα 685 εκατομμύρια ευρώ και τα αθλητικά είδη τα 658 εκατομμύρια ευρώ από το συνολικό τζίρο που αναφέρθηκε.

Παρόλα αυτά, παρατηρήθηκε μία άνοδος στην παραγωγή ενδυμάτων καθώς επίσης και στις εισαγωγές και στις εξαγωγές αυτών, το διάστημα του Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2022. Πιο συγκεκριμένα, ο δείκτης παραγωγής αυξήθηκε κατά 16,1% ενώ οι εξαγωγές σημείωσαν αύξηση κατά 20% και ανήλθαν σε 852 εκατομμύρια ευρώ και οι εισαγωγές ενδυμάτων παρουσίασαν αύξηση κατά 36,5%. Όσον αφορά τον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας, σημείωσε αύξηση ως προς την εξαγωγική του δραστηριότητα κατά 29% και ανήλθε σε 431 εκατομμύρια ευρώ συγκριτικά με το προηγούμενο έτος 2021. Τέλος, οι λιανικές πωλήσεις ενδυμάτων παρουσίασαν μία ανοδική πορεία την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2022 σε ποσοστό 23,9%. Παρόλο που τα νούμερα αυτά είναι συγκριτικά με την αντίστοιχη περίοδο του 2021, την περίοδο δηλαδή που τα φυσικά καταστήματα δεν λειτουργούσαν για μία μεγάλη χρονική περίοδο, συγκρίνοντας το δεύτερο με το τρίτο τρίμηνο του 2022 πάλι σημειώνεται μικρή αλλά αξιοσημείωτη αύξηση κατά 6,7%.

Τέλος, παρόλο που καταγράφηκε αύξηση της παραγωγικής δραστηριότητας του τομέα, τα νούμερα που αφορούν τον αριθμό των απασχολούμενων εμφανίζονται ανεπηρέαστα.

Αντιθέτως, καταγράφηκε πτώση του εργατικού δυναμικού στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας σε ποσοστό 3,1%, ενώ ακόμα μεγαλύτερα είναι τα ποσοστά στον τομέα της ένδυσης όπου η μείωση ανήλθε στο 7,5%.

2.2.6 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΧΑΡΤΙΟΥ

Ο κλάδος της βιομηχανίας χαρτιού απαρτίζει έναν από τους πιο αξιοσημείωτους κλάδους της Ελληνικής βιομηχανίας, καθώς αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Στην Ελλάδα, ο τομέας της χαρτοβιομηχανίας έχει επικεντρωθεί μόνο στην δημιουργία τελικών προϊόντων χαρτιού, καθώς παρατηρείται έλλειμμα της πρωτογενούς πρώτης ύλης, η οποία προέρχεται από την έλλειψη του χαρτοπολτού. Πιο συγκεκριμένα, ο κλάδος της εσωτερικής χαρτοποιίας στην Ελλάδα αποτελείται από τις εξής τρεις κατηγορίες:

- προϊόντα υγείας και ατομικής υγιεινής
- προϊόντα συσκευασίας και περιτυλίγματος
- προϊόντα εκτύπωσης και μηχανογράφησης

Αναλυτικότερα, ο κλάδος δραστηριοποιείται κυρίως στην κατηγορία ειδών υγείας και ατομικής υγιεινής και στα προϊόντα συσκευασίας. Κάθε επιμέρους κατηγορία αναφέρεται σε διαφορετικού είδους ανάγκες και κατ'επέκταση σε διαφορετικό καταναλωτικό κοινό. Για τον λόγο αυτό οι εταιρείες εξειδικεύονται σε μία μόνο από τις παραπάνω κατηγορίες, με εξαιρέσεις που αφορούν τις ισχυρότερες βιομηχανίες στην Ελλάδα, οι οποίες αποτελούν και τις κυριότερες δυνάμεις στον χώρο, που παράγουν ταυτόχρονα προϊόντα συσκευασίας και είδη οικιακού χαρτιού.

Η ανάπτυξη και η οικονομική επιβίωση του συγκεκριμένου κλάδου είναι ιδιαίτερα κρίσιμη. Υπάρχουν αυξανόμενες ανησυχίες και υπαγορεύσεις σχετικά με την βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων ως προς την περιβαλλοντική τους διάθεση και της χρήσης ανακυκλώσιμων υλών. Επομένως, η βιομηχανία χαρτιού αποτελεί έναν κλάδο που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή. Παρόλα αυτά, ο συγκεκριμένος κλάδος αντιμετωπίζει έντονα στοιχεία απειλών και προκλήσεων, που συνδέονται άμεσα από την έντονη μορφή ανταγωνιστικότητας και των ραγδαίων ανόδων του κόστους εισαγωγών.

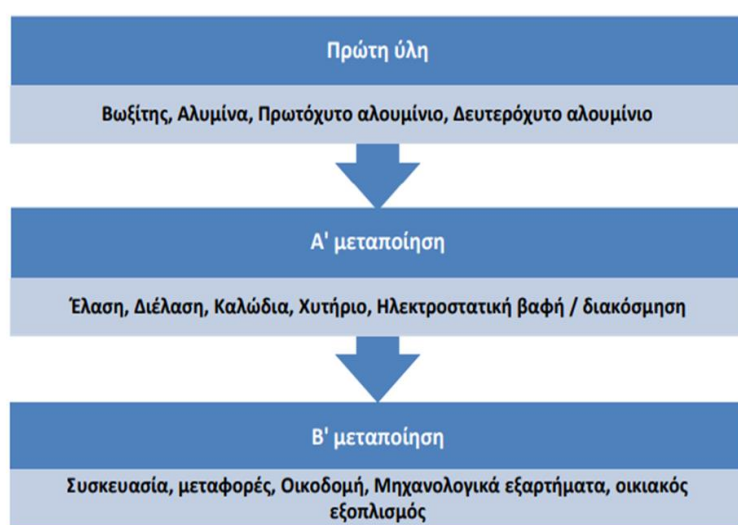
Στον κλάδο δραστηριοποιούνται συνολικά 151 επιχειρήσεις, με έντονη την παρουσία των

πολυεθνικών οι οποίες απασχολούν περισσότερους από 8.000 εργαζόμενους. Από αυτές μόνο οι δεκαπέντε είναι χαρτοποιίες, παράγουν δηλαδή χαρτί και χαρτόνι, ενώ οι υπόλοιπες ασχολούνται με την παραγωγή προϊόντων χαρτιού. Γενικά τη μερίδα του λέοντος εξακολουθούν να απολαμβάνουν περίπου δέκα επιχειρήσεις, οι οποίες προσπαθούν να ενισχύσουν την θέση τους στην αγορά.

2.2.7 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ

Η σημασία της βιομηχανίας αλουμινίου στον κλάδο μεταποίησης διαφαίνεται σε πολλούς τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας. Το αλουμίνιο αποτελεί ένα από τα βασικά υλικά με διάφορους τομείς εφαρμογών, όπως στην δόμηση, στην συσκευασία ακόμα και στα καλώδια γεγονός που το καθιστά ένα από τα πιο δημοφιλή υλικά με ευρεία χρήση και κατανάλωση.

Στο παρακάτω διάγραμμα αναπαριστώνται τα τρία βασικά στάδια που εμπεριέχονται στην παραγωγή προϊόντων αλουμινίου. Το πρώτο στάδιο περιλαμβάνει την εξόρυξη βωξίτη, τη διύλιση αλουμίνας και την τήξη αλουμινίου ως πρώτη ύλη. Στο επόμενο στάδιο πραγματοποιείται η δημιουργία ημιτελών προϊόντων, όπως τα φύλλα αλουμινίου, επιμήκη προϊόντα, καλώδια και χυτά προϊόντα αλουμινίου. Το στάδιο αυτό αποτελεί και την κατηγορία της πρώτης μεταποίησης. Τέλος, στο στάδιο της δεύτερης μεταποίησης αλουμινίου εντάσσονται οι δραστηριότητες κατασκευής προϊόντων από αλουμίνιο για συγκεκριμένες εφαρμογές, όπως πόρτες και παράθυρα, συσκευασίες προϊόντων και εξαρτήματα εξοπλισμού για μεταφορές και βιομηχανικές χρήσεις.

Διάγραμμα 6 - Στάδια παραγωγής προϊόντων αλουμινίου

Η βιομηχανία αλουμινίου στην Ελλάδα επικεντρώνεται κυρίως στην κατηγορία πρώτης μεταποίησης. Αναλυτικότερα, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η πρώτη μεταποίηση αποτελείται από τέσσερις βασικούς υποκλάδους, ανάλογα με την επεξεργασία που υπόκειται η πρώτη ύλη. Οι υποκλάδοι αυτοί είναι:

- η βιομηχανία της έλασης, η οποία παράγει πλατέα ημιπροϊόντα αλουμινίου όπως φύλλα και foil
- η βιομηχανία της διάλυσης που παράγει επιμήκη ημιπροϊόντα αλουμινίου όπως τα προφίλ που συνθέτουν ένα παράθυρο
- η βιομηχανία καλωδίων
- οι μονάδες παραγωγής χυτών προϊόντων αλουμινίου

Η Ελλάδα είναι μία από τις δέκα χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου λειτουργούν βιομηχανικές μονάδες πρωτόχytu αλουμινίου, καταγράφοντας την πέμπτη θέση ως προς την υψηλότερη παραγωγή. Στην χώρα μας, πάνω από τριάντα εταιρείες δραστηριοποιούνται σε αυτό το στάδιο, ενώ οι βιομηχανίες της έλασης και της διάλυσης υπολογίζεται ότι καλύπτουν το 96% της παραγωγής προϊόντων αλουμινίου. Συνολικά ο συγκεκριμένος κλάδος αποτελείται από 3.000 μεγάλες, μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις οι οποίες επικεντρώνονται σε όλα τα στάδια μεταποίησης και εμπορίου. Τέλος, απασχολεί άμεσα και έμμεσα 30.000 άτομα και οι συνολικές πωλήσεις ξεπερνούν τα 2,5 δισεκατομμύρια ευρώ.

2.2.8 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΠΝΟΥ

Η βιομηχανία καπνού αποτελεί μία από τις ελάχιστες εγχώριες βιομηχανίες με έντονη και κυρίαρχη εξαγωγική δραστηριότητα. Ο συγκεκριμένος κλάδος επικεντρώνεται στην παραγωγή καπνού, υποπροϊόντων καπνού, αλλά και εναλλακτικών προϊόντων όπως για παράδειγμα τα πούρα, τα πουράκια ή τα ηλεκτρονικά τσιγάρα. Τα προϊόντα καπνού αποτελούν το κύριο εγχώριο προϊόν που εξάγεται από την ελληνική βιομηχανία, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Σύμφωνα με τα πρόσφατα δημοσιευμένα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το 90% της εθνικής παραγωγής που εξάγεται αποτελείται από τα προϊόντα καπνού, γεγονός που καταδεικνύει την συνεισφορά του συγκεκριμένου τομέα στην εδραίωση της οικονομικής ανόδου του κράτους.

Παρόλα αυτά, εκτός από την έντονη εξαγωγική δραστηριότητα, ο κλάδος συμβάλλει και

στην αύξηση των διαθέσιμων θέσεων εργασίας και στην ενίσχυση του δείκτη βιομηχανικής παραγωγής. Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ πάνω από 60.000 οικογένειες απασχολούνται στον τομέα του καπνού, ενώ τα έσοδα του κράτους από την επιβολή ειδικής φορολογίας κατανάλωσης, ανέρχονται πάνω από τρία δισεκατομμύρια ευρώ. Ακόμα και στην περίοδο της πανδημίας, που ο συνολικός δείκτης κύκλου εργασιών κατέγραψε συνολική μείωση κατά 10,7% στο σύνολο της αγοράς (εγχώριας και εξωτερικής), ο τομέας της βιομηχανίας προϊόντων καπνού εμφάνισε ανοδική πορεία σε ποσοστό 17%.

Παράλληλα, είναι κρίσιμο το γεγονός που παρατηρήθηκε τα τελευταία χρόνια στην ελληνική πραγματικότητα. Εν μέσω οικονομικής κρίσης, παρουσιάστηκε μια ανοδική πορεία ως προς την κερδοφορία των βιομηχανιών καπνού, καθώς υπήρχε αύξηση τόσο των εξαγωγών, όσο και στην ελληνική καταναλωτική συμπεριφορά ταυτόχρονα με το γεγονός ότι οι πολιτικοί θεσμοί θέσπισαν νόμους και βαρύτερη φορολογία.

Τα παραπάνω γεγονότα επιβεβαιώνουν το γεγονός ότι ο κλάδος έχει υψηλή δυναμικότητα επενδύσεων και καινοτομιών για την ενίσχυση της εγχώριας παραγωγής προϊόντων και εναλλακτικών προϊόντων καπνού.

2.2.9 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ο τομέας της παραγωγής καυσίμων και ενέργειας συγκαταλέγεται σε έναν από τους βασικούς τομείς της ελληνικής βιομηχανίας. Η αναγκαιότητα της χρήσης του από το ευρύτερο καταναλωτικό κοινό τον καθιστά έναν από τους σημαντικότερους τομείς της βιομηχανικής παράγωγης. Στην Ελλάδα γίνεται κυρίως χρήση ηλεκτρικής ενέργειας και ύστερα σε δεύτερο βαθμό φυσικού αερίου από την χημική βιομηχανία, για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών στην παραγωγική δραστηριότητα. Επομένως, γίνεται αντιληπτό ότι έχει άμεση επίδραση τόσο στην οικονομική ανέλιξη, όσο και στην κοινωνική συνοχή του κράτους καθώς συνδέεται άμεσα με την βελτίωση των συνθηκών ζωής, το παραγωγικό μοντέλο και την συνολική οικονομική κατάσταση των κατοίκων. Σύμφωνα με πρόσφατα δημοσιευμένα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, ως προς την κατανάλωση της ενέργειας που παράγεται, εμφανίζεται ότι το 36,7% χρησιμοποιείται για μεταφορές, το 24,3% για οικιακή κατανάλωση, το 22,8% στη βιομηχανία και το 13% στο εμπόριο και τις υπηρεσίες.

Η παρουσία του τομέα είναι επίσης θεμελιώδους σημασίας υπό οικονομικούς όρους και είναι φανερή με δύο τρόπους. Αρχικά, αρωγό για την προστιθέμενη αξία της οικονομίας

αποτελούν οι δραστηριότητες που συνδέονται με το δίκτυο παράγωγης και διανομής των καυσίμων και των υποκλοπών που έχουν σχέση με την ενέργεια. Επιπλέον, οι τιμές των ενεργειακών προϊόντων επηρεάζουν την οικονομική λειτουργία, τόσο των επιχειρήσεων, όσο και των νοικοκυριών, συμβάλλοντας έτσι στην ευρύτερη επίδραση της οικονομικής κατάστασης του κράτους.

Ο ενεργειακός τομέας αποτελείται από τρεις επιμέρους κατηγορίες που είναι οι εξής:

- Τομέας ηλεκτρισμού
- Τομέας ενεργειακών υποδομών
- Τομέας παροχής φυσικού αερίου

2.3 ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΛΑΔΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΥΝΟΛΙΚΑ

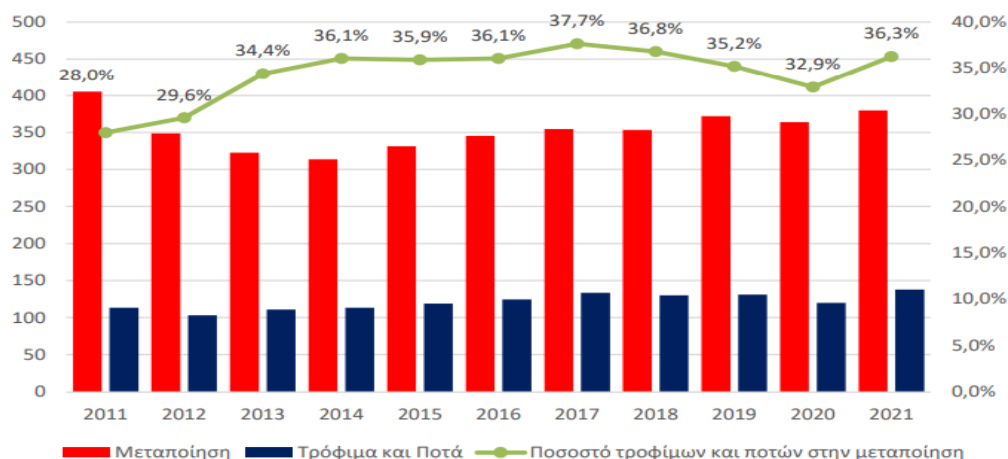
Στην παρούσα ενότητα καταγράφονται τα κύρια διαρθρωτικά στοιχεία των επιμέρους κλάδων βιομηχανίας σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες δημοσιεύσεις της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο εξετάζεται η συμβολή της βιομηχανίας σε πέντε κύρια διαρθρωτικά μεγέθη. Πιο συγκεκριμένα, θα γίνει αναφορά στον αριθμό των επιχειρήσεων, στον κύκλο εργασιών, στην αξία παραγωγής, στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία και στον αριθμό των εργαζομένων.

2.3.1 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΟΤΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Η δυναμικότητα του κλάδου διαφαίνεται από το γεγονός ότι το 2021 ο κλάδος αποτελούσε το 28,5% του συνόλου των επιχειρήσεων της εγχώριας βιομηχανίας, κατακτώντας την πρώτη θέση έναντι των υπολοίπων κλάδων. Ταυτόχρονα, η σημαντικότητα του ως προς την εξέλιξη της οικονομίας ενισχύεται από το γεγονός ότι σε αυτόν εργάζεται το 35,1% του συνόλου των απασχολούμενων της χώρας κατακτώντας την δεύτερη θέση σε όρους κύκλου εργασιών με ποσοστό 26,3%. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η αξία παράγωγης ανέρχεται στο 25,3% και η ακαθάριστη αξία ανέρχεται στο 28,6%.

Στο παρακάτω διάγραμμα απεικονίζεται η εξέλιξη της συμμετοχής απασχόλησης του κλάδου των τροφίμων και ποτών στην συνολική απασχόληση της χώρας, για την περίοδο 2000 έως 2021. Είναι εμφανές ότι ο αριθμός των εργαζομένων στον συγκεκριμένο τομέα διατηρείται

σε υψηλά επίπεδα σημειώνοντας μία μικρή αύξηση τα τελευταία χρόνια. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται λαμβάνοντας υπόψη ότι το 2011 το ποσοστό των απασχολούμενων στον συγκεκριμένο τομέα ως προς την συνολική απασχόληση, ήταν γύρω στο 28% ενώ το 2021 το ποσοστό βρισκόταν στο 36,3%. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι το ποσοστό των εργαζομένων στην βιομηχανία αυξήθηκε το 2021 πέρα της μείωσης που υπέστη το 2020.

Διάγραμμα 7 – Πορεία ποσοστού συμμετοχής εργαζομένων στον τομέα των τροφίμων
Πηγή-IOBE,2022

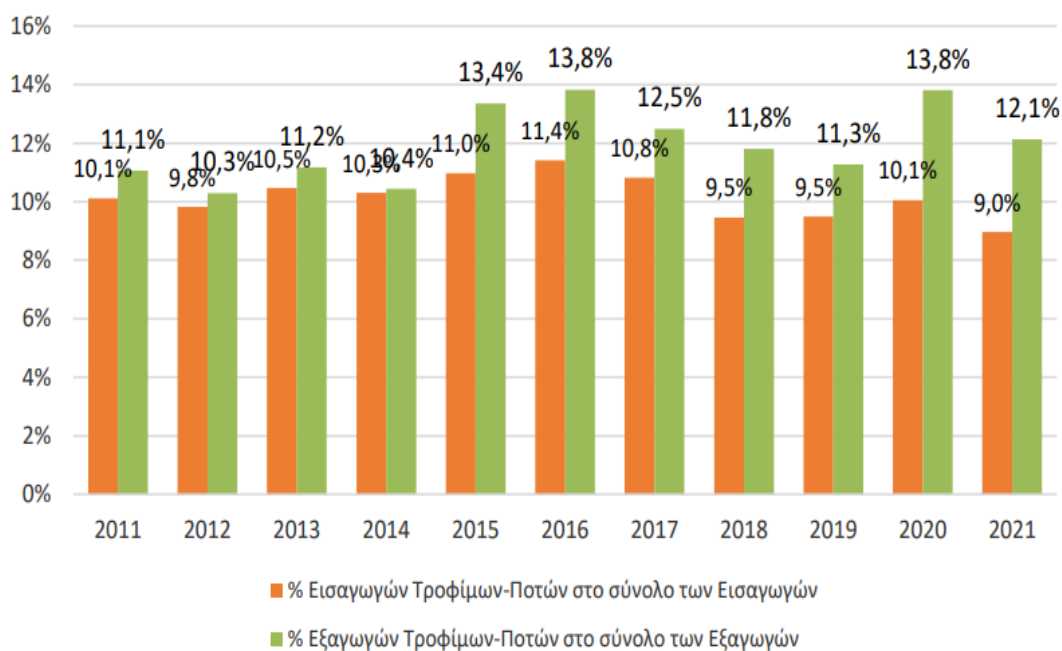
Συνολικά ο αριθμός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της βιομηχανίας ποτών και τροφίμων, ανέρχεται στις 16000 με κύκλο εργασιών να υπολογίζεται στα 15 δισεκατομμύρια ευρώ. Ταυτόχρονα, καταλαμβάνει την δεύτερη θέση στον τομέα του κύκλου εργασιών με ποσοστό 25,6% ενώ η αξία παραγωγής ανέρχεται στο 24,6% και η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του κλάδου ανέρχεται στο 28,7%.

Όσον αφορά την εξαγωγική δραστηριότητα του κλάδου οι εξαγωγές στην βιομηχανία τροφίμων και ποτών αυξήθηκαν κατά 13,8% συγκριτικά με το προηγούμενο έτος, το 2021. Πιο συγκεκριμένα, η συνολική τους αξία υπολογίστηκε στα 4,8 δισεκατομμύρια ευρώ καθιστώντας εμφανές το γεγονός ότι ο δρόμος προς την εξαγωγική δραστηριότητα του κλάδου έχει ανοίξει και έχει αποδώσει ήδη σε σημαντικό βαθμό. Πιο συγκεκριμένα, η ανοδική πορεία του εξαγωγικού κλάδου τονίζεται από τα νούμερα προηγούμενων ετών, καθώς στο σύνολο των εξαγωγών αγαθών της χώρας, τα μεταποιημένα τρόφιμα και ποτά που εξάγονται αποτελούσαν το 12,1% το 2021 από 13,8% το 2020 (IOBE,2021).

Τέλος, όσον αφορά την εισαγωγική δραστηριότητα του κλάδου παρουσιάστηκε αύξηση κατά 5,8 δισεκατομμύρια ευρώ οι οποίες εκφράζονται αυξημένες σε ποσοστό κατά 17% συγκριτικά με το προηγούμενο έτος, το 2021. Ο κύριος λόγος που η εισαγωγική

δραστηριότητα εμφανίστηκε πιο ενισχυμένη σε σχέση με την εξαγωγική, είναι η ποσοστιαία αύξηση κατά 37,7% του εμπορικού ελλείμματος ή αλλιώς, εκφρασμένη σε αξία, υπήρξε αύξηση τιμής κατά 916 εκατομμύρια ευρώ. Αξίζει να σημειωθεί ότι, συγκριτικά με τα προηγούμενα έτη, το έτος της πανδημίας, το 2020, συνολικά τα τρόφιμα και τα ποτά που εισάγονταν αποτελούσαν το 10,1% του συνόλου των εισαγόμενων αγαθών, ενώ το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 9% το έτος 2021.

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται το ποσοστό που συμμετέχει ο κλάδος τροφίμων και ποτών στο σύνολο των εισαγόμενων και εξαγόμενων προϊόντων στην χρονική περίοδο 2011-2021. Σε γενικές γραμμές, το σύνολο των εξαγωγών και εισαγωγών παρατηρείται να εμφανίζει πτωτική τάση από το 2016 μέχρι το 2019. Το 2020 ο τομέας των εισαγωγών και εξαγωγών εμφανίστηκε αρκετά βελτιωμένος, εν αντίθεση με το 2021 όπου παρατηρείται μια μείωση και στον τομέα των εισαγωγών και στον τομέα των εξαγωγών. Παρόλα αυτά, συγκριτικά με το 2019 και το 2018 οι εξαγωγές το 2021 φαίνονται αρκετά βελτιωμένες εν αντίθεση με τις εισαγωγές που παρουσίασαν πτωτική τάση.

Διάγραμμα 8 – Πορεία ποσοστού συμμετοχής τομέα των τροφίμων και ποτών στις συνολικές εισαγωγές-εξαγωγές

Πηγή-Eurostat,International Trade

Πορεία βιομηχανίας τροφίμων κατά την διάρκεια της πανδημίας 2019-2020

Συγκρίνοντας τα έτη 2019 με 2020, δηλαδή την περίοδο πριν την εμφάνιση της πανδημίας και το έτος της έκρηξης της πανδημίας, παρατηρήθηκε μέσω των στοιχείων που

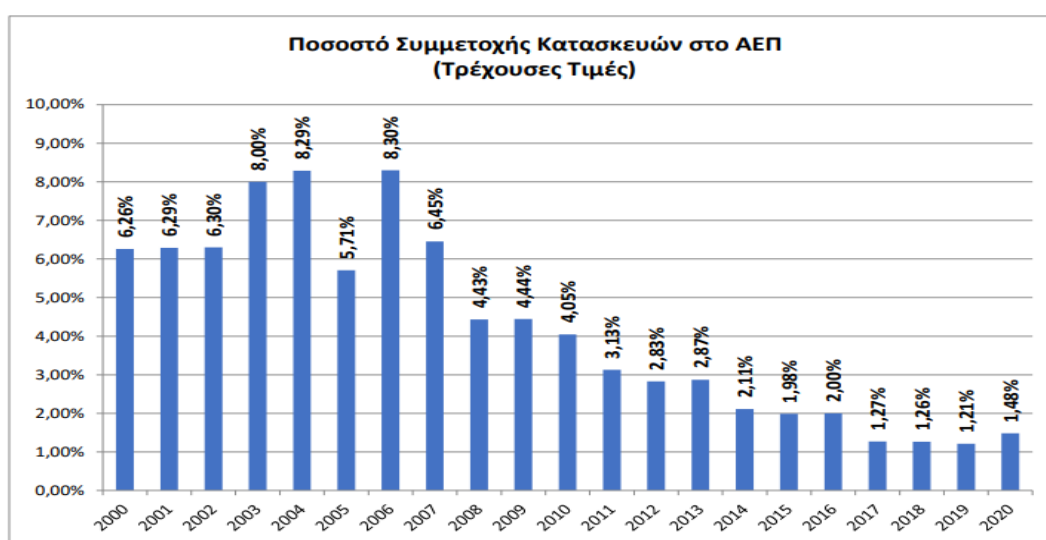
δημοσιεύτηκαν στην έκθεση του IOBE 2020, τα εξής αποτελέσματα. Αρχικά, σημειώθηκε συνολική μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων του κλάδου κατά 1,2% και ειδικά στην βιομηχανία ποτών υπήρξε πτώση του αριθμού κατά 2,8%. Επηρεασμένος από την μείωση των επιχειρήσεων παρουσιάστηκε και ο κύκλος εργασιών όπου μειώθηκε κατά 3,7% στο κλάδο των τροφίμων και κατά 16,7% στον κλάδο των ποτών. Η αξία παραγωγής παρουσίασε και αυτή πτωτική τάση κατά 3,2% στον κλάδο των τροφίμων και κατά 12% στον κλάδο των ποτών. Παράλληλα, εμφανίστηκε άνοδος κατά 9,8% στα ποτά ενώ παρουσιάζεται μικρή αλλά αξιοσημείωτη πτώση στα τρόφιμα κατά 1%. Τέλος, αναμενόμενη ήταν και η πτώση ως προς τον αριθμό των εργαζομένων που μειώθηκε κατά 7% στον κλάδο των τροφίμων και 19,5% στον κλάδο των ποτών.

Επομένως, γίνεται αντιληπτό ότι, η υποχώρηση βασικών οικονομικών μεγεθών το 2020, αποτελεί απόρροια των μέτρων περιορισμού τόσο στις μετακινήσεις όσο και στον τουρισμό και στην λειτουργία δραστηριοτήτων .

2.3.2 ΚΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

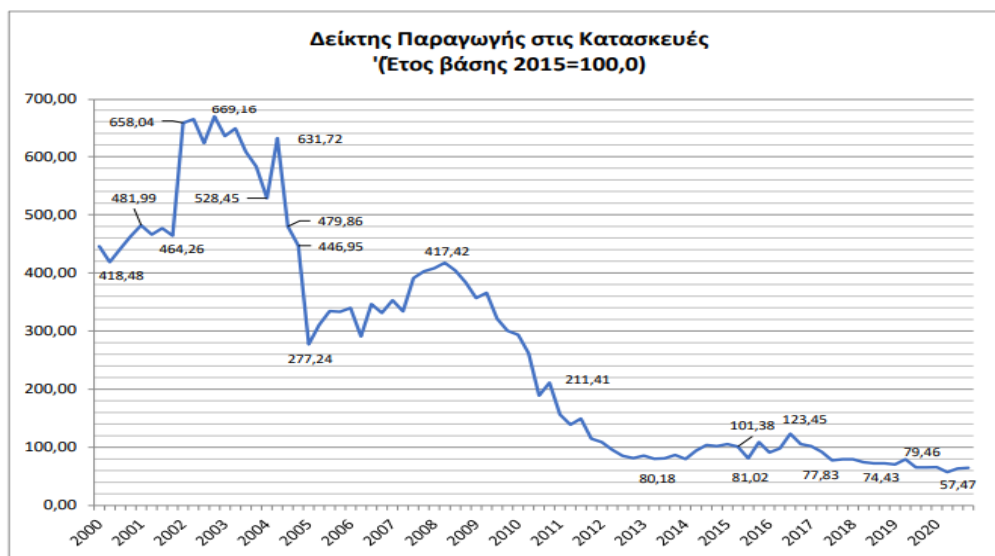
Ο κλάδος των κατασκευών είναι ένας από τους τομείς που δικαιολογημένα επηρεάστηκε από το ξέσπασμα της πανδημίας. Η ύπαρξη των περιοριστικών μέτρων οδήγησε σε πάγωμα των συμβάσεων και ταυτόχρονα στην αύξηση του κόστους υλοποίησης των έργων. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την γενικότερη πτώση του κύκλου εργασιών του συγκεκριμένου τομέα. Πιο συγκεκριμένα, το έτος της πανδημικής κρίσης, 2020, ο κλάδος των κατασκευών παρουσίασε μείωση κατά 5,8% στον κύκλο εργασιών σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, 2019. Παρόλα αυτά, το 2022 σημειώθηκε γενικότερη άνοδος του κύκλου εργασιών στον τομέα των κατασκευών κατά 27,2%. Το γεγονός αυτό δικαιολογείται και από την αύξηση που σημειώθηκε στον ετήσιο ρυθμό οικιστικών ακινήτων κατά 9,4% και της γενικότερης ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας σε ποσοστό 3%. Η συνολική πτώση της κατασκευαστικής δραστηριότητας τόσο στον δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα, είχε ως άμεσο αντίκτυπο και στην τιμή του συνολικού δείκτη παραγωγής. Πιο συγκεκριμένα, το 2020 παρουσιάστηκε μείωση σε ποσοστό 10,3% του δείκτη σε σύγκριση με το 2019. Ειδικότερα, η μείωση στην κατασκευή κτιρίων ήταν μόλις 6,6%. Παρόλα αυτά, μετά το πρώτο τρίμηνο του 2021 και ενώ τα περιοριστικά μέτρα ήταν ακόμα σε ισχύ, παρουσιάστηκε μία ανάκαμψη των κατασκευών η οποία συνεχίστηκε μέχρι το τέλος του έτους.

Στο παρακάτω διάγραμμα διαφαίνεται η εξέλιξη της τιμής του ποσοστού της συνεισφοράς του κλάδου στην διαμόρφωση του ΑΕΠ στην Ελλάδα. Η ανέλιξη του κλάδου φαίνεται να διεκώπει απότομα από την αρχή του έτους του 2008. Από το 2008 μέχρι και το 2020 η τιμή του ποσοστού εμφάνισε μια διαρκή πτώση καταδυνάωντας την άσχημη κατάσταση που βρίσκεται ο συγκεκριμένος τομέας. Η δυσμενής κατάσταση του τομέα ενισχύεται ακόμα περισσότερο εάν συγκρίνουμε το έτος 2006, όπου το ποσοστό συμμετοχής είχε την μέγιστη τιμή (8,3%) , με το έτος του 2020 (με ποσοστό 1,48%) , καθώς παρουσιάζεται μία άκρως ανησυχτική πτώση του ποσοστού κατά 82% περίπου.

Διάγραμμα 9 – Πορεία ποσοστού συμμετοχής του τομέα των κατασκευών στο ΑΕΠ
Πηγή-ΕΛΣΤΑΤ

Επιπρόσθετα, μέσω του παρακάτω διαγράμματος (ΕΛΣΤΑΤ,2021) διαφαίνεται η εξέλιξη του δείκτη παραγωγής στις κατασκευαστικές εταιρείες για την περίοδο 2000 έως 2020 με έτος βάσης των στοιχείων το έτος 2015, ενώ τα στοιχεία είναι διορθωμένα ως προς τον πραγματικό αριθμό εργάσιμων ημερών. Στο παρακάτω διάγραμμα γίνεται εμφανής η δραματική πτώση της πορείας του συγκεκριμένου τομέα από το έτος 2009 που ήταν η έναρξη της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα. Ο συγκεκριμένος δείκτης φαίνεται να σταθεροποιείται (με μικρές αυξομειώσεις) από τα μέσα του έτους 2013, παραμένοντας σε αρκετά χαμηλές τιμές συγκριτικά με παλιότερες χρονιές. Τέλος, μέσω του διαγράμματος παρατηρείται μία συνεχής πτωτική τάση της τιμής του δείκτη η οποία εγκυμονεί αρκετές ανησυχίες για το μέλλον.

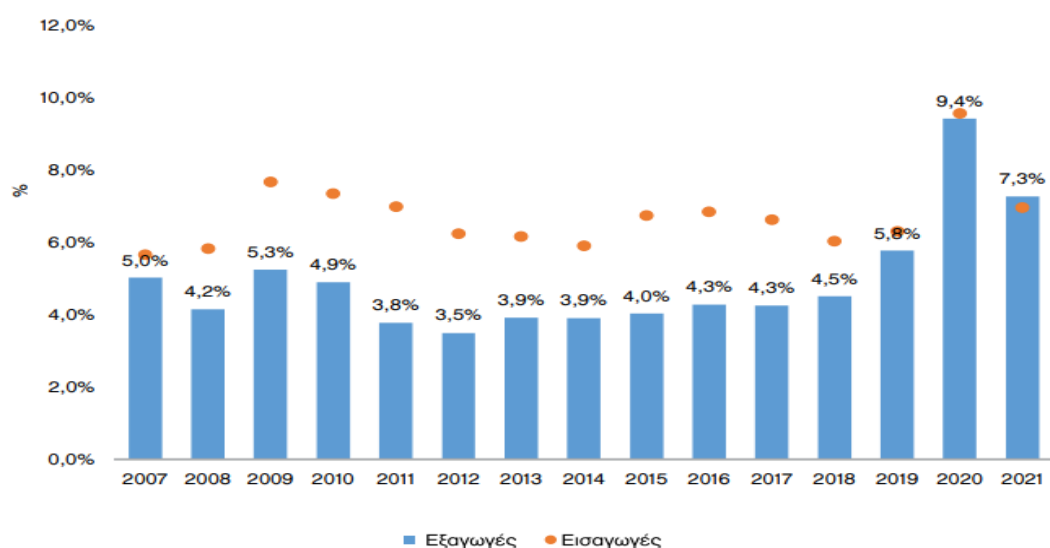

Διάγραμμα 10 - Πορεία δείκτη παραγωγής στον τομέα των κατασκευών

2.3.3 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΦΑΡΜΑΚΩΝ

Στην συγκεκριμένη ενότητα παρουσιάζεται η συνεισφορά της βιομηχανίας φαρμάκων σε κύρια διαρθρωτικά μεγέθη και οικονομικούς όρους. Αρχικά, η σημασία της παρούσας βιομηχανίας αποδεικνύεται από το γεγονός ότι το 7% των συνολικών δαπανών της χώρας στα πλαίσια της έρευνας αφορούν τον τομέα της φαρμακοβιομηχανίας. Την τελευταία δεκαετία (2002-2022) μάλιστα ολοκληρώθηκαν 2000 μελέτες από τις 3499 που δημιουργήθηκαν συνολικά.

Η δυναμικότητα του κλάδου διαφαίνεται επίσης και από την έντονη εξαγωγική του δραστηριότητα. Οι εξαγωγές των φαρμάκων συγκριτικά με το σύνολο των ελληνικών εξαγωγών, ανήλθαν στο 9,4% το έτος 2020, έναντι 5,8% το 2019, δηλαδή το μερίδιό τους σχεδόν διπλασιάστηκε. Το 2021 οι εξαγωγές έφτασαν τα 2,9 δισεκατομμύρια ευρώ αποτελώντας το 7,3% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών όλων των εγχώριων προϊόντων ενώ την περίοδο της πανδημικής κρίσης (2020) παρουσιάζεται ότι οι εξαγωγές φαρμάκων αντιστοιχούσαν σε τιμή των τριών δισεκατομμυρίων ευρώ. Επομένως, παρατηρήθηκε μία απότομη άνοδος του εξαγωγικού τομέα στην φαρμακοβιομηχανία γεγονός που συνέβαλε στην αύξηση των συνολικών εσόδων της χώρας. Η άνοδος του εξαγωγικού και του εισαγωγικού τομέα διαφαίνεται και στην παρακάτω εικόνα καταδεικνύοντας την απότομη άνοδο των τελευταίων χρόνων .

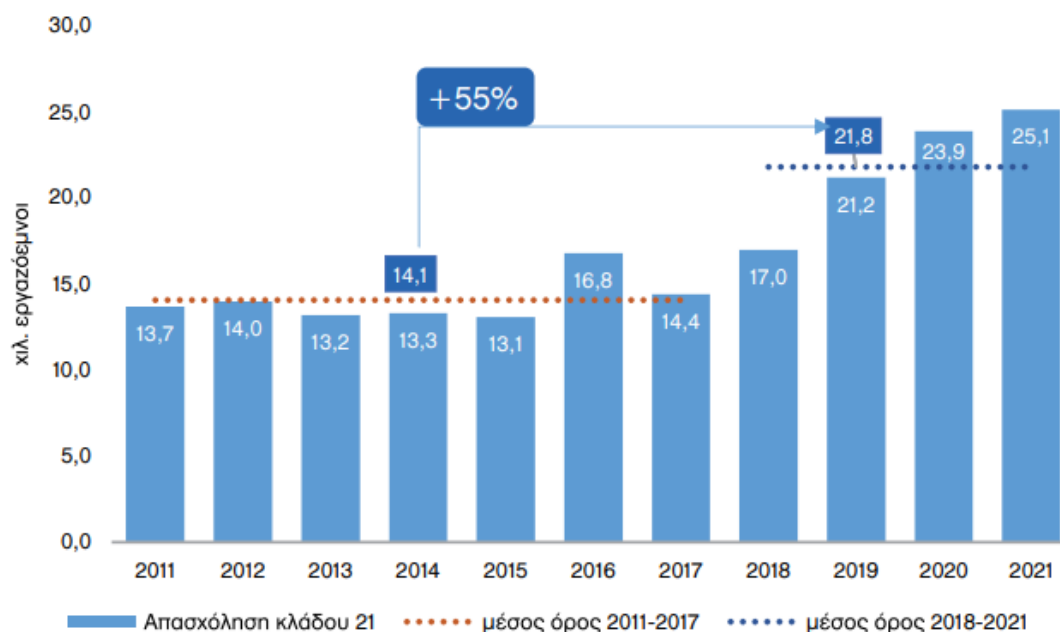

Διάγραμμα 11 - Μερίδιο εξαγωγών και εισαγωγών στον κλάδο της φαρμακοβιομηχανίας στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2011-2021
ΠΗΓΗ-EUROSTAT

Σύμφωνα με στοιχεία του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) τον Οκτώβριο του 2022, ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής για την βιομηχανία φαρμάκων εμφάνισε μία αύξηση κατά 14,8% συγκρίνοντάς το έτος του 2022 με το έτος 2021. Παράλληλα ο Γενικός Δείκτης Κύκλου Εργασιών της φαρμακοβιομηχανίας (σύνολο εγχώριας και εξωτερικής αγοράς), παρουσίασε αύξηση κατά 14,3% τον μήνα του Φεβρουαρίου 2022, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του Φεβρουαρίου 2021, έναντι της ακόμα μεγαλύτερης αύξησης κατά 28,8% που σημειώθηκε κατά την αντίστοιχη σύγκριση του έτους 2021 με το 2020. Επιπρόσθετα, όπως ήταν επόμενο η αυξητική τάση της παραγωγής και των εξαγωγών, δεν θα μπορούσε να μην επηρεάσει και τον αριθμό του απασχολούμενου προσωπικού. Αναλυτικότερα, ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων, παρουσίασε μία ανοδική πορεία κατά την διάρκεια της πανδημίας, καθώς το έτος 2020 ο κλάδος απασχολούσε 23 χιλιάδες άτομα ενώ το 2021 ο αριθμός των εργαζομένων αντιστοιχούσε σε 25,1 χιλιάδες άτομα. Η απόδοση του σε θέσεις εργασίας έφτασε τις 123 χιλιάδες θέσεις ή σε ποσοστά το 3,3% του συνόλου της απασχόλησης για το 2021.

Στο παρακάτω διάγραμμα γίνεται εμφανής η αύξηση του αριθμού των εργαζομένων στον τομέα της φαρμακοβιομηχανίας. Το 2021 ο αριθμός του απασχολούμενου προσωπικού έφτασε την τιμή των 25,1 χιλιάδων εργαζομένων σημειώνοντας σημαντική αύξηση από το έτος 2017. Η απασχόληση την τελευταία πενταετία σημείωσε συνολική αύξηση κατά 74%

καθώς από 14,4 χιλιάδες εργαζομένους το 2017, το 2021 οι εργαζόμενοι υπολογίστηκαν στους 25,1 χιλιάδες.

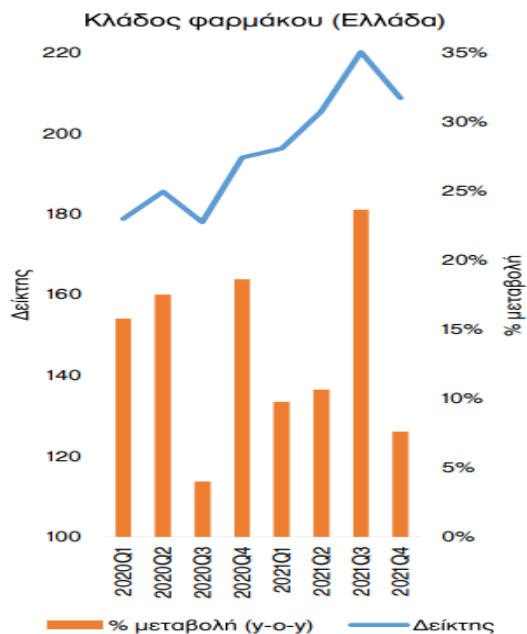
Διάγραμμα 12 - Πορεία απασχολούμενου προσωπικού στον κλάδο της φαρμακοβιομηχανίας κατά την περίοδο 2011-2021

ΠΗΓΗ-EUROSTAT

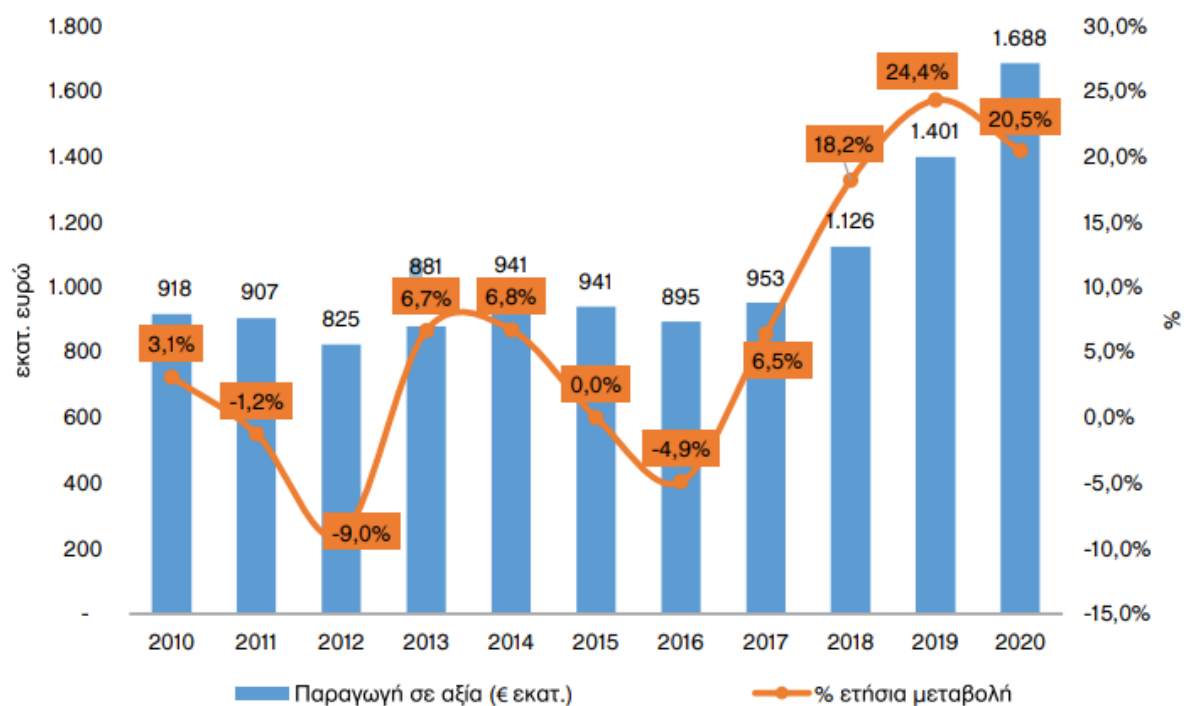
Τέλος, όσον αφορά το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, εκτιμάται σε ποσό των 5,5 δισεκατομμυρίων ευρώ ή σε ποσοστά το 3,3% του συνολικού ΑΕΠ της Ελλάδας, ενώ η επίδραση στα φορολογικά έσοδα από τη δραστηριότητα του κλάδου φαρμάκου εκτιμάται περίπου στα 1,5 δισεκατομμύρια ευρώ.

Σύμφωνα με το ακόλουθο διάγραμμα 13 ο κύκλος εργασιών παρουσιάζεται με μία αυξητική τάση από την αρχή του έτους 2020 μέχρι και το τέλος του 2021. Το δεύτερο τρίμηνο του 2020 σημειώνει μάλιστα και την μέγιστη τιμή του που είναι ίση με 185 μονάδες.

Επιπλέον, παρατηρείται στο διάγραμμα 14 μία αυξανόμενη τάση στην παραγωγή φαρμάκου την τελευταία πενταετία καθώς το 2017 η παραγωγή ανερχόταν στα 953 εκατομμύρια ευρώ ενώ το 2021 η παραγωγή κατέγραψε τιμή ίση με 1688 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας μία απότομη αύξηση κατά 77%.

Διάγραμμα 13 - Δείκτης κύκλου εργασιών στον κλάδο της παραγωγής φαρμάκου κατά την περίοδο 2011-2021
 ΠΗΓΗ-EUROSTAT,2022

Διάγραμμα 14 - Δείκτης κύκλου εργασιών στον κλάδο της παραγωγής φαρμάκου κατά την περίοδο 2011-2021
 ΠΗΓΗ-EUROSTAT 2022

2.3.4 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ

Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη δημοσίευση του IOBE, ο κλάδος που ασχολείται με την παραγωγή πλαστικών προϊόντων αποτελεί έναν αναπόσπαστο πυλώνα της εγχώριας μεταποίησης. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα δημοσιευμένα οικονομικά στοιχεία, παρουσιάζεται ότι, η κατασκευή προϊόντων από πλαστικό αποτελεί το 4,3% της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) της συνολικής μεταποίησης στην Ελλάδα. Ταυτόχρονα, η συνολική συμβολή του κλάδου από την δραστηριότητα του σε ποσοστά ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, εμφάνισε αύξηση το έτος της πανδημίας. Αναλυτικότερα, το έτος του πρώτου κύματος της πανδημίας, το 2020 η τιμή του ΑΕΠ της χώρας ανήλθε στο 1,6% εν αντίθεση με το 2019 που η τιμή του εκτιμάται στο 1,1%. Επιπλέον, όσον αφορά την παραγωγική δυναμικότητα του κλάδου, ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής για την βιομηχανία πλαστικών υλών, εμφανίζει μία αισθητή μείωση κατά 7,2% συγκρίνοντάς το έτος του 2022 με το προηγούμενο. Πιο συγκεκριμένα, ο δείκτης τον Οκτώβριο του 2022 είχε τιμή 123,96 μονάδες, ενώ τον Οκτώβριο του 2021 είχε τιμή 133,55 μονάδες. Αντιθέτως, καταγράφηκε μια σημαντική αύξηση κατά 17,4 % στον δείκτη την προηγούμενη διετία (2020-2021). Η καθοδική πορεία αυτή είναι λογική, αν αναλογιστούμε τους περιβαλλοντικούς περιορισμούς και τις γενικότερες προκλήσεις που δέχθηκε ο κλάδος το τελευταίο έτος.

Αντιθέτως, εντυπωσιακά είναι τα νούμερα στον τομέα της απασχόλησης. Παρόλο που η βιομηχανία πλαστικών βρισκόταν αντιμέτωπη με πολλαπλές επιθέσεις, ο κλάδος συνέχισε να καταγράφει ανοδική πορεία όσον αφορά τον κύκλο εργασιών για το έτος 2022. Πιο συγκεκριμένα, η τιμή του δείκτη παρουσίασε αύξηση κατά 6,1% το 2022 σε σχέση με το προηγούμενο έτος, 2021. Παρόλα αυτά, ακόμα μεγαλύτερη ήταν η αύξηση που σημειώθηκε την περίοδο της πανδημικής κρίσης (2020-2021), καθώς η αύξηση έφτασε το 25%. Τέλος, η δυναμικότητα και η εξωστρέφεια του συγκεκριμένου κλάδου είναι εμφανής από το γεγονός ότι αντιπροσωπεύει το 4% των συνολικών εξαγωγών στην Ελλάδα, ενώ ταυτόχρονα η αξία των εξαγωγών παρουσιάζει μια σωρευτική αύξηση κατά 35% που αντιστοιχεί σε μόλις 1,6 δισεκατομμύρια ευρώ.

2.3.5 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΝΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ

Ο τομέας της παραγωγής ενδυμάτων και υποδημάτων αποτελεί έναν από τους κύριους

κλάδους της Ελληνικής βιομηχανίας, ο οποίος δυστυχώς τα τελευταία χρόνια έχει σημειώσει μία σταθερά καθοδική πορεία. Σύμφωνα με την ποσοστιαία κατανομή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών σε βασικές κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών (2010-2020), παρατηρήθηκε ότι τα είδη της ένδυσης και υπόδησης παρουσίασαν την μεγαλύτερη μείωση. Αναλυτικότερα, ο κλάδος από το ποσοστό 7,2 % που σημείωσε για το έτος 2010 κατέγραψε πτώση στο 4,7% το 2020.

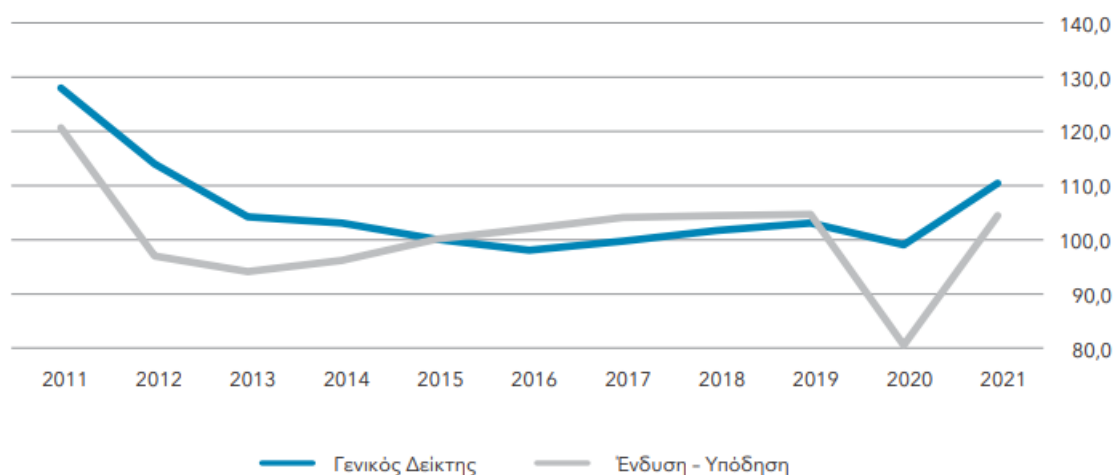
Η καθοδική πορεία του κλάδου της βιομηχανίας ένδυσης και υπόδησης είναι επίσης εμφανής ως προς τα στατιστικά στοιχεία που δημοσιεύτηκαν από την Ελληνική Στατιστική Αρχή. Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία, παρουσιάστηκε μειωμένη ζήτηση, με αποτέλεσμα η παραγωγή να ελαττωθεί κατά 13,7% στα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, κατά 23,9% στην παραγωγή ρούχων και κατά 27,2% στην παραγωγή δερμάτινων ενδυμάτων την περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του προηγούμενου έτους 2019. Παρόλα αυτά, το πρώτο εξάμηνο του 2021, ο συγκεκριμένος τομέας παρουσίασε σημάδια ανάκαμψης, με τα στατιστικά να επιβεβαιώνουν την ανοδική πορεία της παραγωγής. Επιπλέον, το δεύτερο εξάμηνο του 2021, όπου ήταν και η περίοδος επαναλειτουργίας των φυσικών καταστημάτων, αποτέλεσε αφετηρία της δυναμικής επιστροφής στην κανονικότητα της δραστηριότητας των αγορών. Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Πλεκτικής και Έτοιμου Ενδύματος (ΣΕΠΕΕ), το πρώτο εξάμηνο παρατηρήθηκε αύξηση κατά 15,6% στην κλωστοϋφαντουργία και 2,5% στην ένδυση. Για το 2022, ο δείκτης παραγωγής συνέχιζε να παρουσιάζει αυξητική τάση με ποσοστό 16,1% στην ένδυση και μια μικρή μείωση κατά 0,7% στην κλωστοϋφαντουργία.

Επηρεασμένες από την παραγωγική άνοδο του κλάδου παρουσιάστηκαν και οι λιανικές πωλήσεις. Στο σύνολο τους, εμφάνισαν άνοδο κατά 12,4% μόλις το πρώτο εξάμηνο του 2021. Αναλυτικότερα για αυτό το έτος, οι συνολικές πωλήσεις του κλάδου εμφάνισαν αισθητή άνοδο κατά 17,1% στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας και κατά 7,3% στον τομέα των ενδυμάτων. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της ΕΛΣΤΑΤ για το 2022, οι λιανικές πωλήσεις ενδυμάτων μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2022 εμφάνισαν άνοδο κατά 23,9% που μεταφράζεται σε ποσό των 1,85 δισεκατομμυρίων ευρώ. Παρόλα αυτά, οφείλεται να ειπωθεί ότι η ανοδική πορεία των λιανικών πωλήσεων της εγχώριας αγοράς στο πρώτο τρίμηνο του 2022, συγκρίθηκε με την αντίστοιχη χρονική περίοδο του 2021 που υπήρχε απαγόρευση λειτουργίας των καταστημάτων. Συγκρίνοντας το δεύτερο τρίμηνο του 2022, η αύξηση περιορίζεται σε 23,2%, ενώ στο τρίτο τρίμηνο του έτους η αύξηση περιορίζεται ακόμη

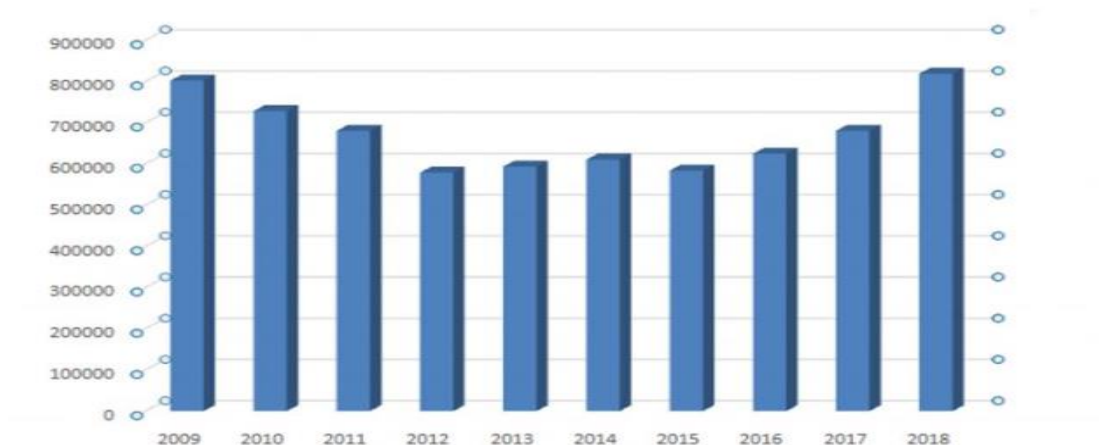
περισσότερο σε 6,7%.

Παρά το γεγονός ότι η εξέλιξη του συγκεκριμένου τομέα ακολουθούσε μία σταθερή και ελαφρώς αυξητική τάση από το 2014, όπως διαφαίνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί παρατηρείται έντονα η πτώση ως προς τις καταναλωτικές δαπάνες των πολιτών το 2020. Η κατακόρυφη πτώση που εμφανίζεται το 2020 φαίνεται να βελτιώνεται την επόμενη χρονιά και να παρατηρείται μία προσπάθεια του τομέα να αναιρέσει την απώλεια αυτή.

Διάγραμμα 15 :Διαχρονική εξέλιξη του γενικού δείκτη κύκλου εργασιών σε σχέση με τον δείκτη ειδών ένδυσης και υπόδησης με έτος βάσης το 2015

Όσον αφορά την εξαγωγική δραστηριότητα του κλάδου παρουσιάστηκε μία ανοδική πορεία κατά 16,1% στην ένδυση και 15,9% στην κλωστοϋφαντουργία το έτος του 2021. Ταυτόχρονα, το επόμενο έτος, το πρώτο εννεάμηνο του 2022, καταγράφηκε άνοδος 17,4% συγκριτικά με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους. Πιο συγκεκριμένα, το 2022 οι εξαγωγές ανήλθαν σε 1,65 δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ το 2021 οι εξαγωγές αντιστοιχούσαν σε ποσό των 1,4 δισεκατομμυρίων ευρώ. Όπως διαφαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα φαίνεται η αυξητική τάση των εξαγωγών από το 2015. Επιπλέον, αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι η αύξηση σημειώθηκε κατά 138,6 εκατομμύρια ευρώ, δηλαδή 20,37% έναντι του 2017, ξεπερνώντας τα 819 εκατομμύρια ευρώ.

Διάγραμμα 16 - Εξέλιξη εξαγωγών ένδυσης και υπόδησης σε χιλιάδες ευρώ την χρονική περίοδο 2009-2018

Πηγή: International Trade Center, 2019

	Εξαγωγές			Εισαγωγές		
	2022	2021	M%	2022	2021	M%
Πλεκτά ενδύματα	489	405	20,7%	997	724	37,8%
Υφαντά ενδύματα	240	205	16,7%	784	573	36,8%
Λοιπά ενδύματα	123	99	24,0%	261	200	30,6%
Σύνολο ένδυσης	852	709	20,0%	2.042	1.497	36,5%
Κλωστοϋφαντουργία	431	334	29,1%	646	473	36,7%
Φυσικές ίνες	360	356	1,2%	95	67	41,3%
Σύνολο Ε/Κ	1.643	1.399	17,4%	2.783	2.036	36,7%

Διάγραμμα 17 -Εξέλιξη εξαγωγών ένδυσης και υπόδησης σε χιλιάδες ευρώ την χρονική περίοδο 2021 (Ιανουάριος – Σεπτέμβριος 2022)

Πηγή: Eurostat

Τέλος, ραγδαία αύξηση παρατηρήθηκε και στην εισαγωγική δραστηριότητα του κλάδου το 2022. Η αύξηση στις εισαγωγές κλωστοϋφαντουργικών υλών ανήλθε σε 36,7%, ενώ οι εισαγωγές ενδυμάτων αυξήθηκαν κατά 36,5%. Το γεγονός αυτό, μεταφράστηκε σε αξία στο ποσό των 2 δισεκατομμυρίων ευρώ. Παρόλα αυτά, το προηγούμενο έτος, όπως και ήταν επόμενο, καταγράφηκε μείωση κατά 15,8% στις εισαγωγές.

2.3.6 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΧΑΡΤΙΟΥ

Η Ελληνική βιομηχανία προϊόντων από χάρτινη ύλη χαρακτηρίζεται από έντονη εξαγωγική δραστηριότητα, αποκτώντας μία σταθερά ανοδική τάση ως προς τον παραγωγικό κύκλο της. Ο κλάδος αποτελεί μόλις το 3,2% της προστιθέμενης αξίας της συνολικής μεταποίησης στην χώρα, καθώς έχει μείζων ελλείψεις ως προς την πρωτογενή πρώτη ύλη. Στον συγκεκριμένο κλάδο της παραγωγής χάρτινων ειδών δραστηριοποιούνται συνολικά 395 επιχειρήσεις από τις οποίες μόλις οι δεκαπέντε είναι χαρτοποιίες, δηλαδή η δραστηριότητα τους επικεντρώνεται στην παραγωγή προϊόντων από χαρτί και χαρτόνι. Στις υπόλοιπες, η παραγωγική δραστηριότητα περιορίζεται στην παραγωγή προϊόντων από χαρτί και γενικότερα χάρτινη ύλη. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το ετήσιο τεύχος του υπουργείου εργασίας και κοινωνικών ευθυνών, ο κλάδος της χαρτοποιίας και κατασκευής χάρτινων προϊόντων αποτελεί το 0,14% του συνόλου των ελληνικών επιχειρήσεων. Παράλληλα, αναφέρεται ότι σε αυτόν απασχολούνται 9280 απασχολούμενοι αποτελώντας το 0,42% του συνόλου των εργαζομένων της χώρας.

Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, ο γενικός δείκτης βιομηχανικής παραγωγής παρουσίασε μία ανοδική πορεία την τελευταία τριετία, ανεξάρτητα της ύπαρξης της πανδημικής κρίσης. Πιο συγκεκριμένα, τον Οκτώβριο του 2022 παρουσίασε αύξηση κατά 5,7% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος 2021, ενώ ακόμα μεγαλύτερη ήταν η αύξηση, 7,2%, συγκρίνοντας τα έτη 2020 με 2021.

Επηρεασμένος από την αύξηση της παραγωγικής δραστηριότητας εμφανίστηκε και ο τομέας της απασχόλησης. Όσον αφορά, την τιμή του δείκτη του κύκλου εργασιών, για το έτος 2022 η τιμή του δείκτη εμφανίζει αύξηση κατά 38,4%. Σε σύγκριση με την ποσοστιαία μεταβολή του δείκτη για το έτος 2021-2020 που ήταν 11,6% παρατηρείται ότι το έτος 2022 ο τομέας της απασχόλησης βελτιώθηκε σημαντικά, δημιουργώντας ακόμα περισσότερες θέσεις εργασίας.

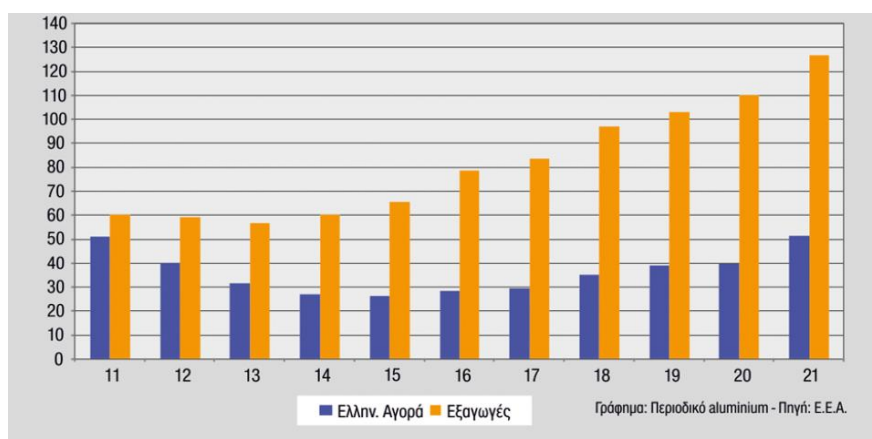
2.3.7 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ

Η βιομηχανία αλουμινίου αποτελεί έναν βασικό πυλώνα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Το 2020 τα προϊόντα έλασης λόγω των περιοριστικών μέτρων που επιβλήθηκαν, παρουσίασαν μία εύλογη στασιμότητα όσον αφορά την πορεία των πωλήσεων η οποία

ξεπεράστηκε στα επόμενα έτη. Το 2021 αναγράφηκε ανοδική πορεία ως προς τον κύκλο εργασιών κατά 18% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, 2020. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάστηκε άνοδος ως προς τον κύκλο εργασιών πρωτόχytu αλουμινίου κατά 4% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ενώ το 50% της συνολικής παραγωγής αξιοποιήθηκε σε εξαγωγές. Ταυτόχρονα, οι πωλήσεις προϊόντων πρώτης μεταποίησης ακολούθησαν άνοδο κατά 18%, ενώ το 82% της συνολικού κύκλου εργασιών χρησιμοποιήθηκε για την εξαγωγική δραστηριότητα.

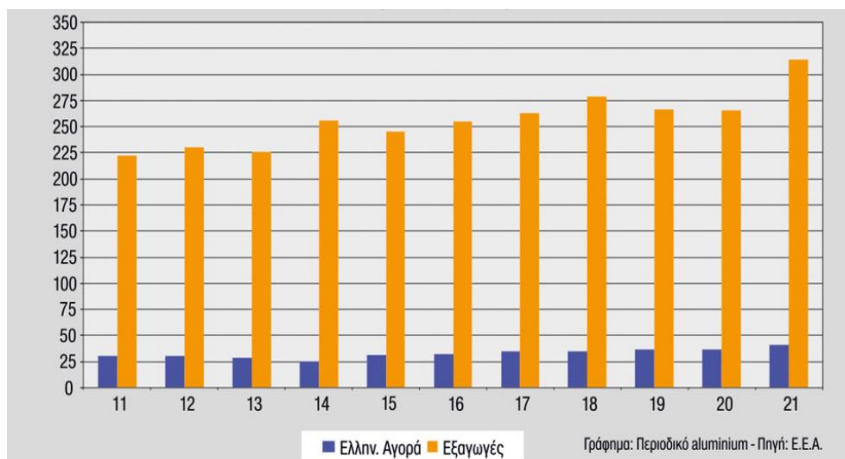
Στο παρακάτω διάγραμμα διαφαίνεται η πορεία του κύκλου εργασιών των προϊόντων διέλασης την χρονική περίοδο της τελευταίας δεκαετίας 2011-2021. Όσον αφορά τον εξαγωγικό τομέα παρατηρείται μια ανοδική πορεία ως προς τις πωλήσεις. Ειδικότερα, από το έτος του 2013 και μετά παρατηρείται ότι οι πωλήσεις σχεδόν διπλασιάστηκαν τόσο στον εξαγωγικό τομέα όσο και στην εισαγωγική αγορά.

Σήμερα, τα ελληνικά προϊόντα των υποκλάδων διάλυσης και έλασης εξάγονται τόσο ως επώνυμα προϊόντα για αρχιτεκτονικές κυρίως εφαρμογές, όσο και ως ειδικά προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας σε κορυφαίες αυτοκινητοβιομηχανίες της Βόρειας Ευρώπης, αλλά και σε πρωτοπόρες ναυπηγικές βιομηχανίες παγκοσμίως, καλύπτοντας ακόμη και τις πιο υψηλές προδιαγραφές σε θέματα ασφαλείας και ποιότητας.

Διάγραμμα 18 - Πορεία κύκλου εργασιών του κλάδου διάλυσης στην Ελλάδα την χρονική περίοδο 2011-2021 σε χιλιάδες τόνους

Όσον αφορά την εξέλιξη των πωλήσεων στα προϊόντα έλασης, παρατηρήθηκε μία άνοδος των πωλήσεων και στην εξαγωγική και στην εισαγωγική αγορά. Αναλυτικότερα, όπως διακρίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα ο κύκλος εργασιών ξεπέρασε την στασιμότητα που είχε σημειωθεί από το 2019 και κατέγραψε μία αυξητική πορεία.

Διάγραμμα 19 - Πορεία κύκλου εργασιών του κλάδου έλασης στην Ελλάδα την χρονική περίοδο 2011-2021 σε χιλιάδες τόνους

Η βιομηχανία αλουμινίου τα τελευταία χρόνια έχει εξελιχθεί σε ένα από τους κορυφαίους κλάδους στον τομέα των εξαγωγών. Στην κατάταξη που δημοσίευσε η ΕΛΣΤΑΤ για το έτος 2021, σχετικά με την εξαγωγική δραστηριότητα της χώρας, ο κλάδος του αλουμινίου κατέχει την τρίτη θέση με αξία εξαγωγών που αντιστοιχεί πάνω από 2 δισεκατομμύρια ευρώ, γεγονός που μεταφράζεται στο 5,4% των συνολικών εξαγωγών της χώρας. Για το 2022, σύμφωνα με την Eurostat η εξαγωγική δραστηριότητα του κλάδου του αλουμινίου ανήλθε στα 700 εκατομμύρια ευρώ το τρίτο τρίμηνο του 2022, σημειώνοντας άνοδο κατά 28,6%. Αξίζει να σημειωθεί ότι παρά το γεγονός που τον Νοέμβριο του 2022 σημειώθηκε μία μικρή αύξηση της τιμής του αλουμινίου κατά 4,1%, αυτό δεν επηρέασε την εξαγωγική του δραστηριότητα. Αντιθέτως οι επιχειρήσεις ενίσχυσαν ακόμα παραπάνω το εξαγωγικό τους προφίλ. Σύμφωνα πάλι με την Ελληνική Στατιστική αρχή ο κλάδος του αλουμινίου κατατάσσεται στην δεύτερη θέση στην κατάταξη ως προς το καλύτερο εμπορικό ισοζύγιο, ίσο με 820 εκατομμύρια ευρώ. Πιο συγκεκριμένα, με το προηγούμενο έτος (2020) το ισοζύγιο παρουσίασε μία αύξηση ίση με 12%. Αξίζει να σημειωθεί ότι, από το σύνολο της παραγωγής το 88% των προϊόντων έλασης εξάγεται σε διανθείς αγορές.

Τέλος, σύμφωνα με στοιχεία του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE), ο γενικός δείκτης βιομηχανικής παραγωγής παρουσίασε μία ανοδική πορεία κατά την άρση των περιοριστικών μέτρων της πανδημίας. Στα δημοσιευμένα στοιχεία φαίνεται ότι τον Οκτώβριο του 2022 ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής για την βιομηχανία αλουμινίου εμφάνισε μία αύξηση κατά 5,2% συγκρίνοντάς το έτος του 2022 με το έτος 2021, εν αντιθέσει με το 2021 που εμφανίστηκε μειωμένος κατά 1,3% σε σχέση με το 2020.

2.3.8 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΠΝΟΥ

Η βιομηχανία καπνού παρουσιάστηκε ανεπηρέαστη από την κρίση που προκλήθηκε με την εμφάνιση του κορονοϊού. Αντιθέτως, κατάφερε να αναπτυχθεί και να αυξήσει τις πωλήσεις της. Πιο συγκεκριμένα, ο ετήσιος Γενικός Δείκτης Βιομηχανικής παραγωγής του συνόλου της αγοράς (σύνολο εγχώριας και εξωτερικής αγοράς), παρουσίασε άνοδο κατά 7,5% το 2022, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του 2021, έναντι της μείωσης κατά 1% που σημειώθηκε στην αντίστοιχη σύγκριση των δεικτών του έτους 2021 με το 2020.

Σύμφωνα με τα πρόσφατα δημοσιευμένα στοιχεία της Ελστατ, ο μέσος δείκτης βιομηχανικής παραγωγής για το κλάδο, χρησιμοποιώντας σαν έτος βάσης το 2015, την περίοδο Ιανουαρίου-Οκτώβριο του 2022 είχε τιμή 118,51 μονάδες ενώ την αντίστοιχη περίοδο του 2021 είχε τιμή 119,68 μονάδες. Ταυτόχρονα για το έτος του 2020 η τιμή του δείκτη ήταν ίση με 111,31 μονάδες. Επομένως, από το μέγεθος των τιμών ανά έτος φαίνεται να υπάρχει μία σταθερή διαχρονική αύξηση της παραγωγής, ανεξάρτητα από την ύπαρξη περιοριστικών μέτρων και την έξαρση της πανδημίας.

Αποτέλεσμα της αύξησης της παραγωγής προϊόντων καπνού ήταν και η άνοδος του κύκλου εργασιών. Ο κλάδος του καπνού παρουσίασε μία θετική εικόνα καθώς κατέγραψε τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση κατά 46,4% για την περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου το 2022 σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2021. Ταυτόχρονα, αξίζει να σημειωθεί και η αύξηση κατά 3,8% που εμφάνισε ο δείκτης το έτος 2021 συγκριτικά με το προηγούμενο έτος 2020.

Επιπλέον, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιεύτηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ, στην κατηγορία “καπνός-ποτά” εμφανίζονται αξιοσημείωτες ενδείξεις τόσο για την εξαγωγική όσο και για την εισαγωγική δραστηριότητα του κλάδου. Όσον αφορά την εξαγωγική δραστηριότητα, το έτος 2021 ο συγκεκριμένος κλάδος κατέγραψε την μεγαλύτερη επίδοση αγγίζοντας το ποσό του ενός δισεκατομμυρίου ευρώ. Πιο συγκεκριμένα, το έτος 2021 οι εξαγωγές ανήλθαν στο ποσό των 924,4 εκατομμυρίων ευρώ έναντι των 795 εκατομμυρίων ευρώ που είχε καταγραφεί το προηγούμενο έτος. Σε σύγκριση με την τιμή των εξαγωγών του έτους, πριν την εμφάνιση της νόσου, η τιμή των εξαγωγών έφτασε τα 747,3 εκατομμύρια ευρώ.

Επιπρόσθετα, όσον αφορά την εισαγωγική δραστηριότητα του κλάδου, εμφάνισε άνοδο το 2021 αγγίζοντας το ποσό των 674,3 εκατομμυρίων ευρώ ξεπερνώντας την αντίστοιχη τιμή του έτους πριν την πανδημία, το 2019, που η τιμή του ήταν 665 εκατομμύρια. Παρόλα αυτά, συγκριτικά με το 2020, εμφανίστηκε μία μικρή κάμψη καθώς το 2020 η τιμή των εισαγωγών μειώθηκε στα 527 εκατομμύρια.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι στα δημοσιευμένα στοιχεία του υπουργείου εργασίας και ανάπτυξης, ο αριθμός των επιχειρήσεων που ασχολούνται με τον κλάδο της βιομηχανίας καπνού είναι ίσος με 9 επιχειρήσεις και το σύνολο των εργαζομένων που απασχολούνται σε αυτές είναι ίσο με 1479 άτομα (0,07% του συνόλου των απασχολούμενου προσωπικού στην Ελλάδα).

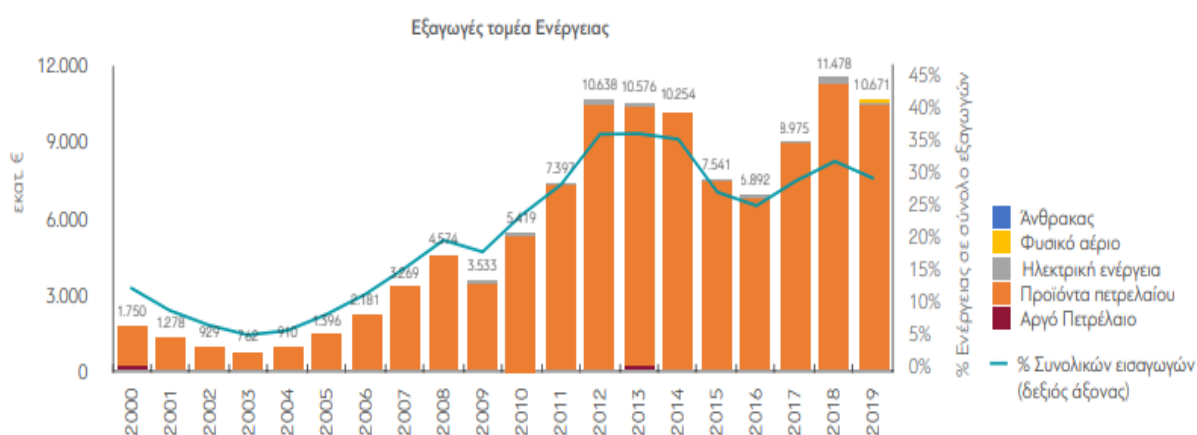
2.3.9 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ο κλάδος της βιομηχανίας καυσίμων και ενέργειας αποτελεί έναν από τους αναπόσπαστους τομείς της ελληνικής βιομηχανίας που εμφανίζει προσαυξήσεις κατά την διάρκεια των ετών. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία που δημοσιεύτηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ, ο γενικός δείκτης βιομηχανικής παραγωγής παρουσίασε μία πτώση το 2022 σε σχέση με το διάστημα της έξαρσης της πανδημίας, το 2020. Πιο συγκεκριμένα, τον Οκτώβριο του 2022 παρουσιάζει μία μικρή αλλά αξιοσημείωτη μείωση κατά 13,3% σε αντίθεση με το προηγούμενο έτος, 2021. Ταυτόχρονα, το 2021 εμφανίστηκε μία έντονη αύξηση κατά 32,6% συγκριτικά με το έτος 2020. Από τα στοιχεία που δημοσιεύτηκαν, παρατηρείται ως προς τις τιμές των δεικτών, ότι το 2022 η τιμή εμφανίζεται αυξημένη σε σχέση με το έτος 2020, δίνοντας μας το συμπέρασμα ότι κατά μέσο όρο η βιομηχανική παραγωγή ενέργειας έχει μια αυξητική τάση.

Επηρεασμένη από την αυξητική τάση της παραγωγής είναι και η τιμή του ετήσιου δείκτη του κύκλου εργασιών. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζεται μία εντυπωσιακή άνοδος κατά 97,7% στον δείκτη για τα έτη 2021-2020, ενώ για το 2021-2022 παρουσιάζεται αύξηση κατά 33%. Παρατηρείται λοιπόν ότι, παρά το γεγονός της ενεργειακής κρίσης, η βιομηχανία ενέργειας συνέχισε να αυξάνει τον κύκλο εργασιών, όχι όμως με τον ίδιο ρυθμό που το έκανε τα προηγούμενα έτη.

Η δυναμικότητα του κλάδου ως προς την εξαγωγική του δραστηριότητα φαίνεται από την συνολική αξία των εξαγωγών και από το γεγονός ότι τα καύσιμα καταλαμβάνουν την πρώτη θέση στην συμμετοχή των συνολικών εξαγωγών της χώρας με ποσοστό 28,2%. Πιο συγκεκριμένα, η συνολική αξία των εξαγωγών για το 2021 ανήλθε στο ποσό των 39.894,6 εκατομμυρίων ευρώ, έναντι 30.800,2 εκατομμυρίων ευρώ κατά το 2020, παρουσιάζοντας σημαντική αύξηση κατά 29,5%. Όσον αφορά το έτος 2022, η εξαγωγική δραστηριότητα εμφανίζει ακόμα μεγαλύτερη τάση, καθώς το ποσοστό εξαγωγών πετρελαίου υπολογίστηκε 48,8% τον Σεπτέμβριο του 2022 σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου

έτους. Είναι εμφανές ότι, στο τελευταίο διάστημα των δέκα χρόνων η συμβολή των προϊόντων ενέργειας είναι καταλυτική για την δημιουργία εξαγωγικών επιδόσεων στην Ελλάδα. Αυτό επιβεβαιώνεται από το παρακάτω διάγραμμα αν γίνει σύγκριση των συνολικών εξαγωγών το έτος 2000 και του έτους 2019. Αναλυτικότερα, στις αρχές του 2000 μόλις το 15% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών αποτελούνταν από προϊόντα ενέργειας ενώ στις αρχές του 2019 το ποσοστό αυξήθηκε στην τιμή του 31,5%. Το 2019 στο σύνολο τους οι εξαγωγές κατέγραψαν την τιμή των 10,7 δισεκατομμυρίων ευρώ με το 97% να αφορά σε εξαγωγές προϊόντων πετρελαίου και το 2% σε ηλεκτρική ενέργεια και φυσικό αέριο (€222 εκατ.). Το συγκεκριμένο γεγονός πιθανόν να οφείλεται στην απότομη αύξηση των τιμών των προϊόντων ενέργειας διεθνώς.

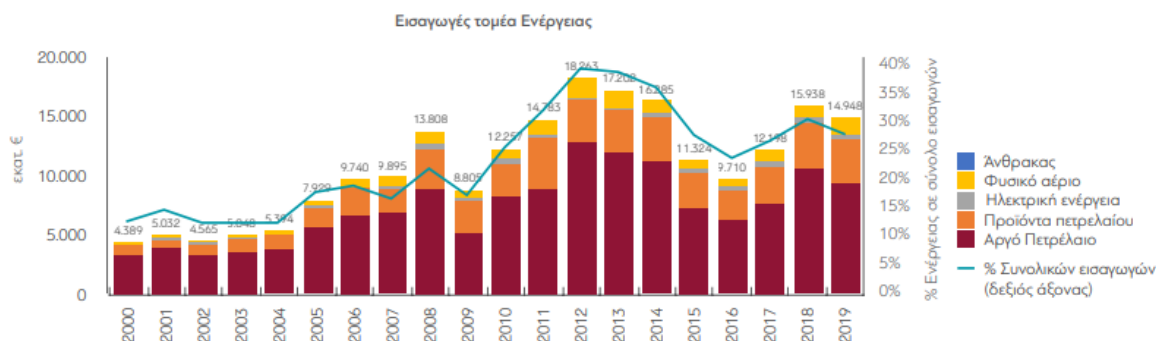

Διάγραμμα 20 - Πορεία των εξαγωγών προϊόντων ενέργειας από το 2000 - 2019 στην Ελλάδα

Σε γενικά πλαίσια από το παρακάτω διάγραμμα διαφαίνεται η συνδρομή της εισαγωγικής δραστηριότητας προϊόντων ενέργειας για το χρονικό διάστημα 2000-2019. Αρχικά, τα προϊόντα αυτά αποτελούν το 27% των συνολικών εισαγωγών στην Ελλάδα. Επιπλέον, από το συγκεκριμένο διάγραμμα μπορούμε να συμπεράνουμε ότι, οι σημαντικότερες και κύριες κατηγορίες των προϊόντων που εισάγονται είναι τα προϊόντα πετρελαίου και το αργό πετρέλαιο. Σε γενικά πλαίσια μπορεί να ειπωθεί ότι τα προϊόντα ενέργειας που εισάγονται έχουν μία αυξητική τάση την από το έτος 2000. Ειδικότερα, ύστερα από την πτώση των εισαγωγών που παρατηρήθηκε από το 2012 μέχρι και το 2015 φαίνεται ότι από το 2016 μέχρι και το 2019 εμφανίζεται μία αύξηση των εισαγωγών ως προς το φυσικό αέριο αλλά και της

ηλεκτρικής ενέργειας όπου σημείωσαν την τιμή των 1,4 δισ. ευρώ και 500 εκατ. Ευρώ.

Διάγραμμα 21 – Πορεία των εισαγωγών ενέργειας από το 2000-2019

Ταυτόχρονα, σύμφωνα με πιο πρόσφατα στοιχεία, τα καύσιμα εμφάνισαν κυρίαρχη θέση στην εισαγωγική δραστηριότητα του κλάδου, καταγράφοντας ποσοστό 26,4% ως προς το σύνολο των εισαγωγών το 2021. Η αξία των εισαγωγών για το 2021 έφτασε το ποσό των 64190,2 εκατομμυρίων ευρώ, έναντι 48953,8 εκατομμυρίων το 2020. Η αύξηση αυτή μεταφράστηκε σε ποσοστό 31,1%. Επιπλέον, πολύ μεγάλη άνοδος καταγράφηκε στις εισαγωγές το Σεπτέμβριο του 2022, καθώς αυξήθηκαν κατά 2,47 δισεκατομμύρια ευρώ ή κατά 42,2% και ανήλθαν σε 8,33 δισεκατομμύρια ευρώ, έναντι 5,86 δισ. ευρώ κατά τον ίδιο μήνα του έτους 2021.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ - Η ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ-Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ

Τον Δεκέμβριο του 2019, στην Κίνα και συγκεκριμένα στην πόλη Γουχάν, εμφανίστηκε το πρώτο δείγμα της ασθένειας του covid-19. Η χαρακτηριστική ιδιότητα της συγκεκριμένης νόσου να μπορεί να μεταδίδεται με πολύ εύκολο τρόπο, είχε σαν αποτέλεσμα να εξαπλωθεί σε όλες τις χώρες και ολόκληρος ο κόσμος να επηρεαστεί σοβαρά. Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα ολόκληρη η ανθρωπότητα είχε πληγεί από την ασθένεια του κορονοϊού, η οποία επιτέθηκε απειλητικά στην δημόσια υγεία. Οι θανατηφόρες επιπτώσεις της νόσου αποτέλεσαν αιτία του παγώματος των λειτουργιών όλων των εφοδιαστικών αλυσίδων και της οικονομίας παγκοσμίως. Αναμφισβήτητα, η εμφάνιση του ιού ήταν ένα γεγονός που

ξάφνιασε όλη την εμφύλιο, καθιστώντας το κρισιμότερο συμβάν την χρονιά αυτή. Σε κάθε χώρα ανεξαρτήτως της υγειονομικής κατάστασης και των μέτρων που πάρθηκαν, τα χτυπήματα της οικονομίας ήταν μη αναστρέψιμα.

Η Ελλάδα εμφάνισε το πρώτο επιβεβαιωμένο κρούσμα στις 26 Φεβρουαρίου του 2020, με αποτέλεσμα να ληφθούν άμεσα μέτρα για την αποτροπή έξαρσης της νόσου στην χώρα. Παρόλα αυτά, η επιρροή της νόσου ήταν καθοριστική για την εξέλιξη της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας. Το ξέσπασμα της πανδημίας προκάλεσε πάγωμα της βιομηχανικής παραγωγής στην Ελλάδα, αλλά και γενικότερα της εφοδιαστικής αλυσίδας. Η υποχρεωτική επιβολή της καραντίνας ανάγκασε πολλά εργοστάσια να κλείσουν και να παγώσουν όλες οι επιχειρηματικές δραστηριότητες. Παρόλο που ο τομέας της βιομηχανίας δέχτηκε πολλαπλά χτυπήματα, κάποιοι από τους επιμέρους κλάδους της εμφανίστηκαν κερδισμένοι από την πανδημία, ενώ άλλοι κατακερματίστηκαν.

3.2 Η ΠΑΝΔΗΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η Ελλάδα είναι μια από τις χώρες εκείνες που η οικονομική κρίση των προηγούμενων ετών και τα μνημόνια την εξασθένησαν. Παρόλα αυτά, την στιγμή όπου η ελληνική οικονομία άρχισε να δείχνει σημάδια βελτίωσης, καθώς έκανε αργά αλλά σταθερά βήματα προς την ανάκαμψη της, βρέθηκε ξαφνικά αντιμέτωπη με τη νέα οικονομική αναταραχή που προκάλεσε η πανδημία από τον Μάρτιο του 2020. Παρά τα προβλήματα και τις εγγενείς αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας, η Ελλάδα έδειξε γρήγορα αντανakλαστικά στη διαχείριση της υγειονομικής και οικονομικής κρίσης. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, η ελληνική οικονομία να συρρικνωθεί λιγότερο σε σχέση με τον μέσο όρο των οικονομιών της ευρωζώνης, αντίθετα από τις εκτιμήσεις όλων. Παρόλα αυτά, η μεγάλη εξάρτηση της Ελλάδας από τον τουρισμό, την εστίαση και την ιδιωτική κατανάλωση, σε συνδυασμό με το χαμηλό επίπεδο ψηφιοποίησης στις επιχειρήσεις και το μικρό μέγεθος αυτών, δημιούργησαν εύφορο έδαφος για μελλοντικές αρνητικές προοπτικές, αβεβαιότητα και ανησυχία.

Επομένως, το ξέσπασμα της νόσου επέφερε στην Ελλάδα νέα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, τα οποία κλήθηκε να αντιμετωπίσει με όσους πόρους κατείχε. Αυτό συνέβη, καθώς η εμφάνιση της πανδημίας επιδείνωσε τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και κοινωνικού αποκλεισμού που αυτή είχε από πριν.

Παρακάτω παρουσιάζονται αναλυτικά τα δύο κύματα της πανδημικής κρίσης:

3.2.1 ΠΡΩΤΟ ΚΥΜΑ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ

Τα υποχρεωτικά περιοριστικά μέτρα που επιβλήθηκαν σε συνδυασμό με την προσωρινή διακοπή της λειτουργίας σε πολλά καταστήματα, είχε σαν αποτέλεσμα την καθοδική πορεία της καταναλωτικής συμπεριφοράς των πολιτών. Η ανησυχία για τις επιπτώσεις της νόσου, τόσο σε υγειονομικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο, προκάλεσε πτώση της καταναλωτικής ζήτησης. Όπως ήταν επόμενο, ο ετήσιος δείκτης βιομηχανικής παραγωγής για το έτος του 2020 σημείωσε δραματική πτώση. Το γεγονός αυτό οφείλεται στην αβεβαιότητα που υπήρχε εκείνη την περίοδο σχετικά με την πορεία της οικονομίας, καθώς κανένας δεν μπορούσε να προβλέψει με απόλυτη σιγουριά πότε η κοινωνία θα ήταν σε θέση να επιστρέψει στην κανονικότητα. Ταυτόχρονα, η περίοδος εκείνη είχε σαν αποτέλεσμα πολλοί άνθρωποι να χάσουν το εισόδημα τους, καθώς έμειναν χωρίς εργασία, γεγονός που επαληθεύει την οικονομική οπισθοδρόμηση.

3.2.2 ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΥΜΑ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ

Μετά την άρση των περιοριστικών μέτρων που εφαρμόστηκαν στις αρχές του έτους του 2020 και την στιγμή που η παγκόσμια οικονομία είχε αρχίσει να ακολουθεί μία ανοδική πορεία, τα κρούσματα της νόσου άρχισαν να πληθαίνουν με απότομο ρυθμό και να γίνονται ακόμα πιο απειλητικά για την υγεία της ανθρωπότητας. Τα θανατηφόρα κρούσματα λόγω του ιού άρχισαν να πολλαπλασιάζονται με ανεξέλεγκτο ρυθμό, με αποτέλεσμα οι πολιτικοί θεσμοί να κρίνουν απαραίτητη την εφαρμογή νέων περιοριστικών μέτρων το φθινόπωρο του 2020. Η αναπόφευκτη ανάγκη εφαρμογής των νέων μέτρων, είχε σαν αποτέλεσμα μιας εκ νέου οικονομικής στασιμότητας, παρά το γεγονός ότι τα μέτρα ήταν πιο επιεική. Η θέσπιση των μέτρων έγινε σταδιακά με σκοπό να εναρμονιστεί η κοινωνία και η οικονομία στις νέες συνθήκες. Παρόλα αυτά, προέκυψαν αρνητικές συνέπειες σε πολλές εκφάνσεις της οικονομικής και κοινωνικής λειτουργίας.

Συγκριτικά με άλλες χώρες, αξίζει να αναγνωριστεί το γεγονός ότι η Ελλάδα εμφανίστηκε μία από τις χώρες που κατάφεραν να ανταπεξέλθουν άμεσα στις καινούργιες συνθήκες και στις πρωτόγνωρες προκλήσεις που επέφερε η νόσος. Η μεγάλη ευελιξία και

προσαρμοστικότητα φάνηκε τόσο από την καταναλωτική συμπεριφορά και ζήτηση της κοινωνίας, όσο και του τρόπου οργάνωσης των επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα, οι ελληνικές επιχειρήσεις φάνηκαν δεκτικές στην χρήση σύγχρονων τεχνολογιών και υπηρεσιών με αποτέλεσμα να ανταπεξέλθουν αποτελεσματικά και γρήγορα στις νέες απαιτήσεις της περιόδου. Επομένως, αυτό είχε σαν αποτέλεσμα συνολικά συνολικά η οικονομική και κοινωνική ύφεση να είναι πολύ μικρότερη σε σχέση με τα δεδομένα και τις προβλέψεις που είχαν συμβεί.

3.3 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ

Στην προηγούμενη ενότητα περιγράφηκαν οι δύο κύριοι περίοδοι έξαρσης της πανδημίας. Στην παρούσα ενότητα θα γίνει αναφορά στις χρηματοοικονομικές επιπτώσεις που προκλήθηκαν από τα περιοριστικά μέτρα της πανδημίας.

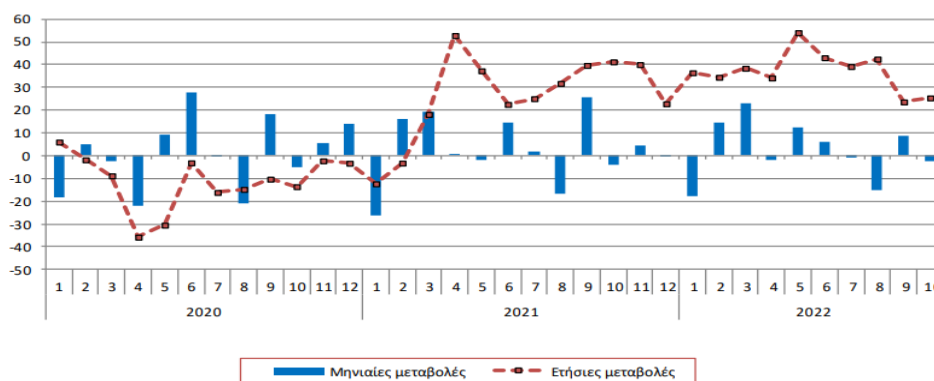
Είναι γνωστό ότι οι κύριοι κλάδοι από τους οποίους στηρίζεται η ελληνική οικονομία είναι ο τουρισμός και το λιανικό εμπόριο. Κατά την διάρκεια της πανδημικής κρίσης, οι τομείς αυτοί υποβλήθηκαν σε μεγάλη ύφεση. Η ύπαρξη περιοριστικών μέτρων σχετικά με την αναστολή ή διακοπή της λειτουργίας πολλών επιχειρήσεων, είχε σαν αποτέλεσμα να μειωθεί ο συνολικός κύκλος εργασιών και το απασχολούμενο προσωπικό. Οι επιχειρήσεις ήταν κυρίως επιχειρήσεις που αφορούν εστίαση, ψυχαγωγία, υπηρεσιών καταλύματος και εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις αυτές που αποτελούσαν το 14,8% του συνόλου και παρήγαγαν κύκλο εργασιών, ίσο με 32,9 δισεκατομμύρια ευρώ συνολικά, ήταν αυτές που δεν κατάφεραν να ανταπεξέλθουν αποτελεσματικά στις απαιτήσεις των περιοριστικών μέτρων και αναγκάστηκαν να σταματήσουν την λειτουργία τους. Επιπλέον, απασχολούσαν συνολικά 1,1 εκατομμύρια άτομα. Παρακάτω αναφέρονται πιο αναλυτικά οι επιπτώσεις της πανδημίας ως προς το ΑΕΠ, τον κύκλο εργασιών, τον δείκτη βιομηχανικής παράγωγης, στις επενδύσεις και στην ανεργία.

3.3.1 ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Ο δείκτης κύκλου εργασιών αποτελεί ένα εργαλείο που οι αρμόδιοι χρήστες το αξιοποιούν

για να μετρήσουν την αξία της βιομηχανικής λειτουργίας στην αγορά. Στην ουσία, συνοψίζονται οι πωλήσεις των αγαθών ή των υπηρεσιών που έχει πραγματοποιήσει η οικονομική μονάδα για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Επομένως, οι συνολικές πωλήσεις της εκφράζουν την αξία της επιχείρησης.

Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία από την Ελληνική Στατιστική Αρχή, η οποία με έτος βάσης 2015=100 παρουσιάζει στο παρακάτω διάγραμμα την εξέλιξη του δείκτη κατά την διάρκεια των ετών της πανδημικής κρίσης. Σύμφωνα λοιπόν με το παρακάτω διάγραμμα παρατηρείται μια σταδιακά ανοδική πορεία του δείκτη κατά την διάρκεια της χρονικής περιόδου 2020-2022.

Διάγραμμα 22 – Εξέλιξη ετήσιων μεταβολών Γενικού Δείκτη Κύκλου Εργασιών

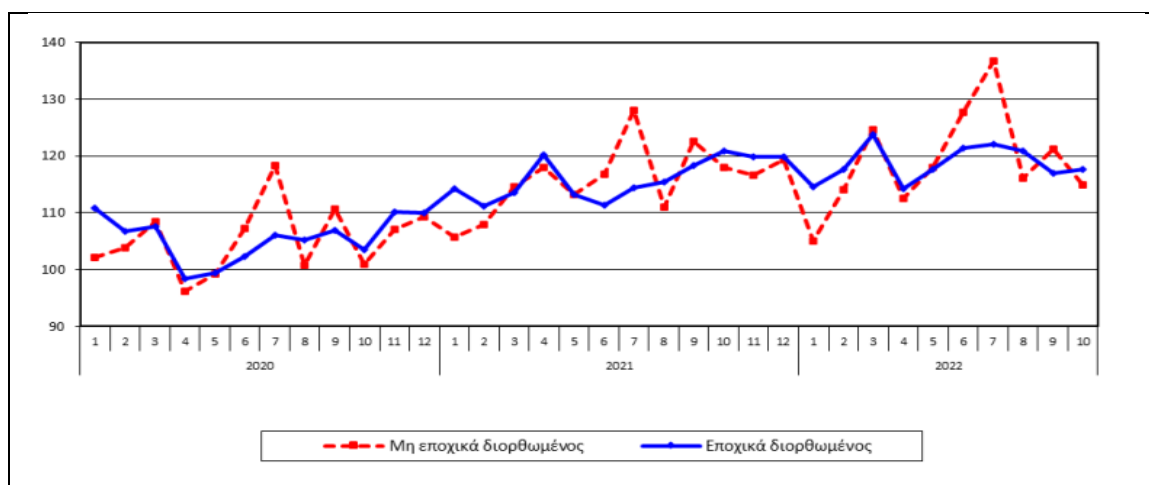
Σύμφωνα με την Ελστατ, στο πρώτο κύμα της πανδημικής κρίσης, που ήταν η περίοδος εφαρμογής των περιοριστικών μέτρων, ο γενικός δείκτης του κύκλου εργασιών στον τομέα της βιομηχανίας είχε αισθητή μείωση σε σχέση με το 2019. Παράλληλα, από την άρση των περιοριστικών μέτρων μέχρι και το τέλος του έτους ο δείκτης παρουσίασε μία σταθερή πορεία, καταδεικνύοντας την προσπάθεια του να αποσβέσει τις οικονομικές απώλειες που είχαν προκληθεί την περίοδο Φεβρουαρίου-Μαΐου. Το πρώτο εξάμηνο του 2021, ενώ η Ελλάδα ακόμα βρισκόταν στο δεύτερο κύμα της πανδημικής κρίσης, ο δείκτης παρουσίασε μια ανοδική πορεία ξεπερνώντας αυτόν του 2020 αλλά όχι του 2019. Έτσι, το 2021 εύλογα θεωρείται η περίοδος ανάκαμψης της οικονομικής δραστηριότητας, εφόσον ο δείκτης είχε μία σταθερή ανοδική πορεία την οποία συνέχισε και το 2022.

3.3.2 ΔΕΙΚΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Ο δείκτης βιομηχανικής παράγωγης αποτελεί εργαλείο μέτρησης της δυναμικότητας της παράγωγης στην χώρα. Μέσω αυτού του μηχανισμού αναλύεται και αξιολογείται η εξέλιξη της συνολικής παράγωγης και κατ'επέκταση αποτυπώνεται μία εικόνα της συνολικής οικονομικής κατάστασης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσίευσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή, ο Γενικός Δείκτης Βιομηχανικής παράγωγης εμφάνισε μία καθοδική πορεία την χρονική περίοδο του πρώτου κύματος της πανδημίας, ο οποίος μετά την άρση των περιοριστικών μέτρων, τον Μάιο του 2020, κατέγραψε μια σταθερά ανοδική πορεία. Τον Φεβρουάριο του 2021, ο δείκτης εμφανίστηκε αισθητά αυξημένος κατά 4,3% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Η συνεχής ανοδική πορεία του δείκτη φαίνεται και από το γεγονός ότι τον Φεβρουάριο του 2022 ο δείκτης εμφανίστηκε αυξημένος κατά 4.8% σε σχέση με το 2021. Όπως ανακοίνωσε η ΕΛΣΤΑΤ, ο γενικός δείκτης βιομηχανικής παραγωγής παρέμεινε σε γενικές γραμμές στην θετική του πορεία από την αρχή του 2022 μέχρι και τον Σεπτέμβριο του 2022 με άνοδο 3,6%, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη (Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου) του 2021, έναντι αύξησης 9,7% που σημειώθηκε κατά την αντίστοιχη σύγκριση το 2021 με το 2020. Σύμφωνα με τα παραπάνω νούμερα γίνεται αισθητή η προσπάθεια της βιομηχανικής παραγωγής να αναπτυχθεί μετά την πανδημία σημειώνοντας σταθερά ανοδικά βήματα .

Στο παρακάτω γράφημα εμφανίζεται η διαχρονική πορεία του δείκτη από τις αρχές του 2020 μέχρι και το τέλος του έτους 2022 .Το γράφημα παρουσιάζει τα ποσοστά αύξησης ή αντίστοιχα μείωσης σχετικά με το έτος βάσης 2015. Σύμφωνα λοιπόν με το γράφημα διαφαίνεται η σταδιακή αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής από τον Μάιο του 2020 μέχρι και και τέλη του 2021.

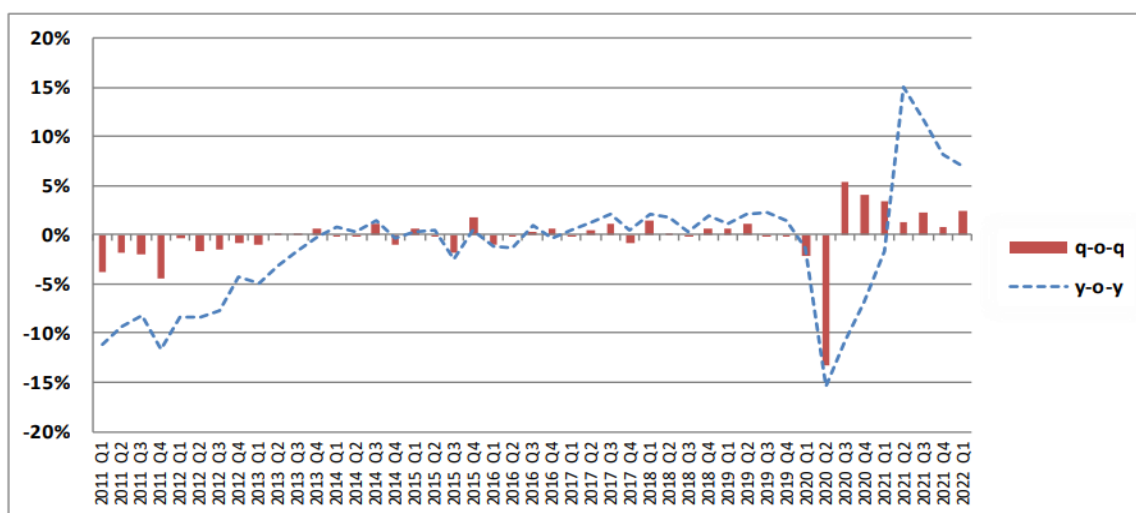
Διάγραμμα 23 - Διαχρονική πορεία Δείκτη Βιομηχανικής Παραγωγής
Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ-2022

3.3.3 ΑΕΠ (ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΙΟΝ)

Ο όρος ΑΕΠ ή αλλιώς Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν αποτελεί έναν πολύ σημαντικό συντελεστή που συμβάλλει στην αντίληψη της αξίας της παραγωγής μιας χώρας για μία χρονική περίοδο. Στην ουσία, ορίζεται ως “η συνολική αξία σε χρηματικές μονάδες όλων των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται, εντός της επικράτειας της χώρας, σε μια ορισμένη χρονική περίοδο, συνήθως σε ένα χρόνο”. Η συγκεκριμένη τιμή αποτελεί ένα πολύ σημαντικό εργαλείο αξιολόγησης της οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας.

Το 2020 η Ελλάδα εμφάνισε καταλυτική πτώση της εξαγωγικής της δραστηριότητας και σε συνδυασμό με την πτώση της καταναλωτικής πορείας σημείωσε συνολική ύφεση 8,2%. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε ότι το πρώτο τρίμηνο του 2020, την περίοδο που δεν υπήρχαν ακόμα περιοριστικά μέτρα σε ισχύ, ο ρυθμός του ΑΕΠ παρουσιάστηκε εμφανώς μειωμένος σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Στα τέλη του πρώτου τριμήνου, την στιγμή που άρχιζε να καταγράφεται μία ανοδική πορεία, σταμάτησε απότομα η εξέλιξη αυτή της οικονομικής αναπτυξιακής δραστηριότητας στην Ελλάδα. Η πτώση αυτή του δείκτη διατηρήθηκε σε όλο το δεύτερο τρίμηνο με ακόμα μεγαλύτερη τάση και συνέχισε να ακολουθείται μέχρι και το τέλος του έτους. Παρόλα αυτά, θετική μεταβολή παρουσιάστηκε στο δεύτερο τρίμηνο του 2021 όπου ο ρυθμός ανάπτυξης άγγιξε το 16,2%. Αυτό συνέβη καθώς στο δεύτερο τρίμηνο παρουσιάστηκε αυξητική τάση στις εισαγωγές προϊόντων και αγαθών, οι εξαγωγικές δραστηριότητες υπηρεσιών πολλαπλασιάστηκαν, ενώ ταυτόχρονα άρχισε να ανακάμπτει και η καταναλωτική διάθεση των πολιτών. Η ελληνική οικονομία συνέχισε να αναπτύσσεται με θετικούς ρυθμούς μέχρι το τέλος του 2021. Παρόλο που ο ρυθμός ανάπτυξης εμφανίστηκε ελαφρώς επιβραδυνμένος το τελευταίο τρίμηνο (7,4%) του 2021 σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο(11,8%) , η οικονομία διατήρησε την παρακαμπτήρια πορεία της. Συγκριτικά με το προηγούμενο έτος, το συνολικό ετήσιο ΑΕΠ ήταν υψηλότερο έναντι του 2020 αποσβένοντας τις αρνητικές επιπτώσεις της ύφεσης που προκλήθηκε εξαιτίας του ιού. Το 2022 το ΑΕΠ συνέχισε την θετική πορεία του, ενώ στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζονται οι τιμές του Ακαθάριστου Εγχώριου προϊόντος ανά τρίμηνο από το έτος 2016-2022, όπου διαφαίνεται και η ανοδική πορεία του ΑΕΠ από την περίοδο άρσης των μέτρων και μετά μέχρι την αρχή του έτους 2022.

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζονται οι μεταβολές του ΑΕΠ ανά τρίμηνο, με έτος βάσης 2015, ανά τρίμηνο (q-o-q) και ανά έτος (y-o-y) σε χρονική περίοδο 2011-2022. Σύμφωνα με το παρακάτω διάγραμμα γίνεται εμφανές ότι από το 2017 μέχρι και τις αρχές του έτους 2020 η τιμή του ΑΕΠ κινούταν σε σταθερά χαμηλά πλαίσια με μικρές αυξομειώσεις ανά τρίμηνο. Παρόλα αυτά, από το πρώτο τρίμηνο του 2020 παρατηρείται μία απότομη πτώση της τιμής του ΑΕΠ η οποία το δεύτερο τρίμηνο σημείωσε άκρως αρνητική τιμή φτάνοντας την τιμή του -13%. Εν αντίθεση με το δεύτερο τρίμηνο του 2020 παρατηρείται μία άκρως θετική πορεία μέχρι και την αρχή του 2021 η οποία φαίνεται να μειώνεται αλλά να παραμένει σε θετικά πλαίσια μέχρι και το τέλος του 2021.

Διάγραμμα 24 -Διαχρονική πορεία ΑΕΠ ανά τρίμηνο και ανά έτος την χρονική περίοδο 2011-2021
Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ,2022

3.3.4 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Η οικονομική ευημερία και ανάπτυξη μιας χώρας δύναται να αξιολογηθεί από την πορεία των επενδύσεων που πραγματοποιούνται σε αυτήν. Οι επενδύσεις αποτελούν βασική προϋπόθεση ανέλιξης του κράτους για αυτό τον λόγο θεωρούνται αναγκαίες και απαραίτητες. Στην Ελλάδα η πορεία των επενδύσεων κατέγραψε μία συνεχής καθοδική πορεία από τις αρχές του 2008.

Συμφώνα με δημοσιευμένα στοιχεία το 2020, οι επενδύσεις μειωθήκαν κατά 0,84% συγκριτικά με το προηγούμενο έτος αγγίζοντας τα 18,433 δισεκατομμύρια ευρώ. Σύμφωνα με την ερευνά του IOBE, από την έναρξη των περιοριστικών μέτρων στην Ελλάδα, το δεύτερο τρίμηνο του 2020, οι επενδύσεις πάγωσαν και σημείωσαν μια κατακόρυφη πτώση ειδικά στον τομέα των κατασκευών. Η πτωτική πορεία συνέχισε να είναι σε ισχύ και το τρίτο τρίμηνο του έτους με τις επενδύσεις να εξασθενούν στον τομέα της Βιομηχανίας και του Λιανικού εμπορίου. Οι επενδυτικές προσδοκίες ενισχύθηκαν από το τέταρτο τρίμηνο του 2020 και συνέχισαν την ανοδική τους πορεία και σε όλο το επόμενο έτος, το 2021. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι, οι επενδυτικές προσδοκίες αναπτύχθηκαν κυρίως στον τομέα των κατασκευών και στις υπηρεσίες το τρίτο τρίμηνο του 2021.

Επομένως, διαφαίνεται ότι το 2021 υπήρχαν θετικές εξελίξεις σχετικά με την επενδυτική δραστηριότητα στην χώρα. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία καταγράφηκε αύξηση κατά 20% των πάγιων επενδύσεων στην Ελλάδα ενώ οι άμεσες ξένες επενδύσεις αυξήθηκαν κατά 90,2%. Τέλος, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, οι (καθαρές) εισροές Ξένων Άμεσων Επενδύσεων στην Ελλάδα για το σύνολο του 2021, ξεπέρασαν τα 5,3 δισεκατομμύρια ευρώ, έναντι 2,8 δισεκατομμυρίων το ίδιο διάστημα του 2020, καταγράφοντας σημαντική άνοδο.

3.3.5 ANEΡΓΙΑ

Η χαμηλή παραγωγικότητα που χαρακτήρισε την περίοδο του κορονοϊού σε συνδυασμό με τις απολύσεις, την μείωση των εισοδημάτων καθώς και το αίσθημα ανασφάλειας είχαν σαν αντίκτυπο τον περιορισμό των οικονομικών δαπανών των καταναλωτών. Αυτό είχε σαν άμεση επίδραση την οικονομική δυσφορία των επιχειρηματιών, με αποτέλεσμα να στραφούν στο κλείσιμο των επιχειρήσεων τους, ενισχύοντας ακόμα περισσότερο τα αυξημένα ποσοστά ανεργίας. Από τα τέλη του Μάρτιου του 2020, την περίοδο έναρξης των μέτρων προστασίας κατά του Κορωνοϊού, διακόπηκε η ανοδική πορεία της οικονομικής άνθησης στην Ελλάδα. Η ανεργία την περίοδο εκείνη κατείχε το ποσοστό του 16,3% ενώ η τιμή αυτή αυξήθηκε κατά ένα μικρό ποσοστό τον Μάρτιο του 2020. Παρόλα αυτά, το πρώτο χρόνο της έξαρσης

της υγειονομικής κρίσης, οι πολιτικοί θεσμοί προχώρησαν σε χορηγήσεις επιστρεπτέων προκαταβολών, που σε συνδυασμό με τις αναστολές λειτουργίας που εφαρμόστηκαν, είχαν σαν στόχο την αποτροπή της αύξησης των ποσοστών ανεργίας. Πράγματι, αυτό είχε σαν αποτέλεσμα το ποσοστό να μην επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό κατά την διάρκεια του έτους. Ενδεχομένως, η μικρή αύξηση που αναφέρθηκε τον Μάρτιο του 2020 να οφειλόταν στην απουσία προσλήψεων για την τουριστική σεζόν, καθώς την περίοδο εκείνη, συγκριτικά με παλαιότερες χρονιές, εμφανιζόταν πτώση της ανεργίας και αύξηση του ποσοστού απασχόλησης. Για το έτος 2021, το πρώτο τρίμηνο εμφανίστηκε άνοδος του ποσοστού με την τιμή να ακουμπάει το 17,2%. Παρόλα αυτά, η τιμή του ποσοστού εμφάνισε σταδιακή πτώση με το ποσοστό της ανεργίας να υπολογίζεται στα τέλη του έτους ίσο με 14,5%. Το γεγονός αυτό, οφείλεται στην λήξη των περιοριστικών μέτρων και στο άνοιγμα των καταστημάτων και γενικότερα της αγοράς.

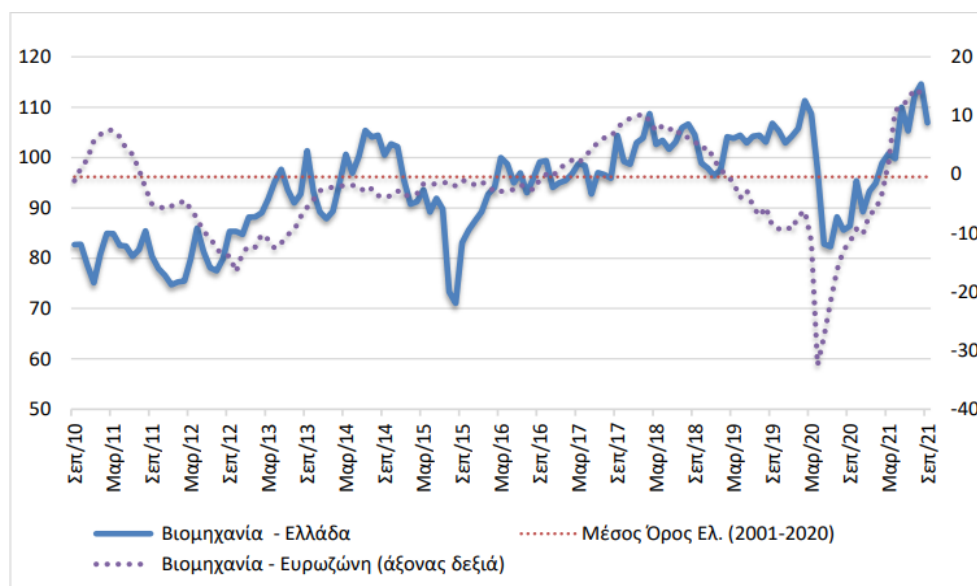
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Η ύπαρξη ατέρμονης βιομηχανικής δραστηριότητας αποτελεί το κλειδί για μία συνεχώς οικονομικά αναπτυσσόμενη χώρα. Ο τομέας της βιομηχανίας ήταν ένας από τους κλάδους που κατέγραψε τις περισσότερες ζημιολύγες επιπτώσεις από την έξαρση της πανδημίας. Τα περιοριστικά μέτρα ως προς τις μετακινήσεις των πολιτών και η μείωση στην τιμή του πετρελαίου αποτέλεσαν εμπόδιο στην εξαγωγική κινητικότητα της βιομηχανίας. Πολλοί εργαζόμενοι έμειναν χωρίς εργασία, καθώς επιβλήθηκε επιτακτική η ανάγκη αναστολής της λειτουργίας των φυσικών καταστημάτων και βιομηχανιών, γεγονότα που οδήγησαν στην κατακόρυφη πτώση της βιομηχανικής παράγωγης.

Όπως ήταν λογικό, η Ελλάδα στο πρώτο κύμα της πανδημίας, το πρώτο εξάμηνο του 2020, κατέγραψε πτώση εσόδων ίση με 3,5 δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ το ποσό του συνολικού δανεισμού αυξήθηκε κατά 0,8 δισεκατομμύρια ευρώ με τον καθαρό δείκτη δανεισμού προς τα κέρδη της επιχείρησης από την λειτουργική δραστηριότητα (δηλαδή τα κέρδη προ τόκων των δανείων, φόρων, επενδυτικών αποτελεσμάτων και αποσβέσεων) να καταγράφει άνοδο κατά 38 μονάδες. Το δεύτερο κύμα της πανδημίας το φθινόπωρο και τον χειμώνα του 2020, έκανε επιτακτική την ανάγκη εφαρμογής εκ νέου των περιοριστικών μέτρων που εφαρμόστηκαν στο ξέσπασμα της πανδημίας.

Παρόλα αυτά, μετά την άρση και του δεύτερου κύματος της πανδημικής κρίσης, οι βιομηχανίες επαναλειτούργησαν με αποτέλεσμα οι εφοδιαστικές αλυσίδες να επιστρέψουν στην κανονική δραστηριότητα τους. Το έτος του 2021, η παραγωγή αυξήθηκε με γοργούς ρυθμούς και οι επιχειρηματικές βλέψεις ενισχύθηκαν.

Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνεται η εξέλιξη του τομέα της βιομηχανίας στην Ελλάδα από τα τέλη του έτους 2009 μέχρι και την άρση των περιοριστικών μέτρων του δεύτερου κύματος της πανδημικής κρίσης, το 2021. Είναι εμφανές το γεγονός ότι από τον Μάρτιο του 2016 μέχρι και τον Μάρτιο του 2020 υπήρχε μία φανερά ανοδική πορεία στην βιομηχανική παραγωγή η οποία διεκόπη απότομα μέχρι τον Σεπτέμβριο της ίδιας χρονιάς, ενώ μετά συνέχισε την ανοδική πορεία της μέχρι και τα τέλη του 2021.

Διάγραμμα 25 – Πορεία βιομηχανικής δραστηριότητας της Ελλάδας και της Ευρωζώνης την χρονική περίοδο 2009-2021

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Η αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης αλλά και της συνολικής πορείας μιας επιχείρησης, πραγματοποιείται μέσω της διαδικασίας της χρηματοοικονομικής ανάλυσης. Η διαδικασία αυτή βασίζεται στην συγκέντρωση και μελέτη όλων των οικονομικών γεγονότων της επιχείρησης, που προέρχονται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις αποτελούνται από τους ισολογισμούς, τις καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσης, τις καταστάσεις μεταβολών καθαρής θέσης ή χρηματοροών. Επομένως, η κύρια λειτουργία της χρηματοοικονομικής ανάλυσης είναι η εύρεση και η χρήση των οικονομικών δεδομένων που προέρχονται από τις κύριες καταστάσεις αυτές, στοχεύοντας στην παροχή σημαντικών πληροφοριών. Οι πληροφορίες αυτές είναι καταλυτικής σημασίας για τα διευθυντικά στελέχη και τους μετόχους, καθώς συμβάλλουν στην αντίληψη των περαιτέρω αναγκών της επιχείρησης, ενώ βοηθούν στην λήψη μακροχρόνιων ή βραχυχρόνιων επιχειρηματικών αποφάσεων. Για την διασφάλιση της ποιότητας των πορισμάτων και της ορθολογικής χρήσης των καταστάσεων, συχνά αξιοποιούνται λογιστικές καταστάσεις παραπάνω από δύο χρήσεων. Αυτό συμβαίνει καθώς είναι εύκολο να γίνουν συγκρίσεις χρησιμοποιώντας ένα αντιπροσωπευτικό μέγεθος και να αποφευχθούν απροσεξίες και λάθη. Τέλος, η ανάλυση γίνεται με την χρήση κάποιων εργαλείων όπως είναι οι χρηματοοικονομικοί αριθμοδείκτες για τους οποίους θα αναφερθούμε αναλυτικότερα παρακάτω.

4.2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ

Ένα από τα πιο διαδεδομένα εργαλεία που συμβάλλουν στην ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων, είναι οι αριθμοδείκτες. Μέσω της χρήσης αριθμοδεικτών εκφράζεται η συσχέτιση μεταξύ πολύ σημαντικών μεγεθών και ο βαθμός απόδοσης συγκεκριμένων δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον ορισμό, οι αριθμοδείκτες είναι σχέσεις μεταξύ μεγεθών, λογιστικής ή στατιστικής προελεύσεως, που καταρτίζονται με σκοπό τον προσδιορισμό της πραγματικής θέσεως ή της αποδοτικότητας των διαφόρων τμημάτων ή ολόκληρων τομέων της οικονομικής μονάδας και σε τελική ανάλυση, της πραγματικής καταστάσεως ολόκληρης της οικονομικής μονάδας ή και γενικότερα του κλάδου στον οποίο ανήκει η μονάδα αυτή. Επομένως, κατανοώντας την έννοια των αριθμοδεικτών γίνεται

αντιληπτό ότι μέσω αυτών συγκεκριμενοποιείται η σχέση μεταξύ βασικών οικονομικών μεγεθών με αποτέλεσμα την διευκόλυνση της λήψης διοικητικών αποφάσεων. Ταυτόχρονα, αποτελούν ισχυρό εργαλείο αξιολόγησης των προηγούμενων επιχειρηματικών δράσεων.

Γενικά, για την μελέτη χρηματοοικονομικών δεικτών χρησιμοποιούνται οι εξής τέσσερις χρηματοοικονομικές καταστάσεις:

- Ο Ισολογισμός
- Η Κατάσταση Οικονομικών Αποτελεσμάτων Χρήσης
- Η Κατάσταση Ταμειακής Ροής
- Η Κατάσταση των Αποθεμάτων

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ

Οι αριθμοδείκτες ταξινομούνται σε τρεις βασικές κατηγορίες, ανάλογα με τα προς απάντηση ερωτήματα που τίθενται:

- Αποδοτικότητας (Η επιχείρηση αποδίδει;)
- Φερεγγυότητας (Η επιχείρηση μπορεί να επιβιώσει βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα; Κινδυνεύει βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα;)
- Επίδοσης Διαχείρισης (Η διοίκηση είναι ικανή;)

4.2.1 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η αποδοτικότητα μιας οικονομικής μονάδας ερμηνεύεται ως η σύνδεση που έχουν τα κεφάλαια της με το σύνολο των αποτελεσμάτων της. Στην ουσία, εκφράζει το πόσο αποτελεσματικά είναι τα κεφάλαια της επιχείρησης. Μέσω των αριθμοδεικτών που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία αξιολογείται η κερδοφορία της οικονομικής μονάδας, αλλά γίνονται αντιληπτές και οι προοπτικές που εμφανίζονται σε αυτήν. Εν κατακλείδι, ο υπολογισμός τους είναι αναγκαίος για τους επενδυτές που θέλουν να συμμετάσχουν οικονομικά σε μια επιχείρηση, καθώς μελετάται η δυναμικότητα των κερδών της, η παραγωγικότητα της αλλά και η ικανότητα αποτελεσματικής διοίκησης.

Η κατηγορία αυτή χωρίζεται σε τρεις βασικές υποκατηγορίες: στην απόδοση επενδύσεων, στο περιθώριο κέρδους και στην ανακύκλωση του κεφαλαίου. Στην συγκεκριμένη εργασία χρησιμοποιήθηκαν οι παρακάτω αριθμοδείκτες από τη κατηγορία αυτή.

Αριθμοδείκτης Περιθωρίου Καθαρού κέρδους (Καθαρά κέρδη χρήσης / Κύκλος εργασιών)

Ο αριθμοδείκτης αυτό εκφράζει το κέρδος από τις λειτουργικές δραστηριότητες της οικονομικής μονάδας. Πιο συγκεκριμένα, υπολογίζει το ποσοστό κέρδους που μένει στην επιχείρηση μετά την αφαίρεση του κόστους πωληθέντων και των λοιπών εξόδων, από τις καθαρές πωλήσεις. Στην ουσία, αποτελεί την ένδειξη του κέρδους σαν ποσοστό από τις συνολικές πωλήσεις.

Η χρήση του συγκεκριμένου δείκτη είναι απαραίτητη καθώς μέσω αυτού παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο διαχείρισης από την διοίκηση δύσκολων οικονομικών καταστάσεων, ενώ αποτελεί ένα αναγκαίο εργαλείο αξιολόγησης της λειτουργίας μιας επιχείρησης. Χρησιμοποιείται τόσο από την ίδια την διοίκηση όσο και από τους επενδυτές, καθώς συμβάλει στην πρόβλεψη των μελλοντικών καθαρών κερδών στο αναμενόμενο ύψος του κύκλου εργασιών. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη, τόσο πιο ευνοϊκή είναι η οικονομική θέση της επιχείρησης, καθώς αποτελεί ένδειξη ότι έχει την ικανότητα να ανταπεξέλθει σε μία πιθανή άνοδο του κόστους των προϊόντων της, καλύπτοντας ταυτόχρονα όλες τις υποχρεώσεις της.

Αριθμοδείκτης Περιθωρίου μικτού κέρδους(Πωλήσεις -Κόστος Πωληθέντων) / Πωλήσεις (%)

Ο αριθμοδείκτης περιθωρίου μικτού κέρδους ερμηνεύει τον βαθμό συσχέτισης μεταξύ των ακαθάριστων κερδών και των πωλήσεων. Ο υπολογισμός του είναι πολύ σημαντικός καθώς μέσω αυτού διευκρινίζεται στην επιχείρηση το περιθώριο μέχρι το οποίο μπορεί να μειώσει τις τιμές πώλησης των αγαθών, χωρίς να επέλθουν οικονομικά ζημιολόγους επιπτώσεις σε αυτήν.

Όταν μία οικονομική μονάδα εμφανίζει υψηλές τιμές του συγκεκριμένου αριθμοδείκτη, καταδεικνύεται η αποδοτικότητα της διοίκησης να πραγματοποιεί χαμηλού κόστους αγορές και ταυτόχρονα να πουλάει σε πολύ υψηλές τιμές. Αντιθέτως, όταν ο δείκτης εμφανίζεται με αρκετά χαμηλές τιμές, ερμηνεύεται ως μια λανθασμένη στρατηγική τιμολόγησης των

αγαθών. Επιπλέον, καταδεικνύει ότι η επιχείρηση κατέχει υψηλό κόστος παραγωγής, καθώς προβαίνει σε επενδυτικές πράξεις που είναι δυσανάλογες με τον όγκο των πωλήσεων της. Τέλος, η εμφάνιση χαμηλής τιμής του δείκτη αποτελεί σημάδι εμφάνισης αυξημένων κερδών, όταν οι εν λόγω επιχειρήσεις κατέχουν ταυτόχρονα πολύ μικρό Δείκτη Είσπραξης Απαιτήσεων (εάν πωλούν με άμεση είσπραξη μετρητών) και με επίσης χαμηλό Δείκτη Κυκλοφορίας Αποθεμάτων. Παρόλα αυτά, είναι δυνατόν μία οικονομική μονάδα να στοχεύσει σε έναν χαμηλό δείκτη περιθωρίου κέρδους, με απώτερο στόχο την άνοδο του μεγέθους των πωληθέντων αγαθών της και κατ' επέκταση την διεύρυνση της παρουσίας της στην αγορά.

Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (ROE) (καθαρά κέρδη χρήσης / σύνολο ιδίων κεφαλαίων)

Αποτελεί τρόπο ένδειξης του πόσο προσοδοφόρος είναι ο τρόπος παραγωγής μιας επιχείρησης. Ταυτόχρονα, παρέχει πληροφορίες στον χρήστη σχετικά με το πόσο αποτελεσματικά αξιοποιήθηκαν τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης. Με άλλα λόγια, συμβάλει στην απόκτηση μιας γενικής εικόνας σχετικά με την ταχύτητα χρήσης των ιδίων κεφαλαίων, σε μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Δεδομένου ότι ο κύριος στόχος της επιχείρησης είναι η μεγιστοποίηση των κερδών, η αναλογία αυτή δείχνει τον βαθμό στον οποίο αυτός ο πρωταρχικός στόχος των επιχειρήσεων επιτυγχάνεται. Σύμφωνα με τα παραπάνω, γίνεται αντιληπτό ότι όσο αυξάνεται η τιμή του δείκτη, τόσο πιο αποδοτικός είναι ο τρόπος διοίκησης της επιχείρησης και κατ' επέκταση τόσο πιο επικερδής είναι αυτή. Από την άλλη πλευρά, η παρουσία χαμηλών τιμών δείκτη υποδεικνύει μία εντελώς ζημιογόνα πολιτική διοίκησης.

Αριθμοδείκτης Βιομηχανικής αποδοτικότητας (Κέρδη πριν από τους τόκους και φόρους/ Σύνολο Ενεργητικού)

Ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας του ενεργητικού (ROA) αποτελεί ένα εργαλείο αξιολόγησης της διοικητικής πολιτικής μιας οικονομικής μονάδας, με σκοπό να αυξάνει συνεχώς τα επίπεδα κερδών της. Είναι χρήσιμος καθώς αποτελεί ένδειξη της επίδοσης διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα, μέσω της μελέτης του δείκτη, ελέγχεται κατά πόσο η επιχείρηση έχει την δυνατότητα να μεγιστοποιεί τα καθαρά κέρδη της χρησιμοποιώντας τους πόρους της. Ουσιαστικά, μετράει την απόδοση

της συνολικής περιουσίας της επιχείρησης και δείχνει κατά πόσο αυτή έχει την ικανότητα να επιβιώνει οικονομικά ελκύοντας κεφάλαια για επένδυση.

Υπολογίζεται από τον λόγο του συνόλου των λειτουργικών κερδών, με το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που χρησιμοποιεί η επιχείρηση για την αύξηση των κερδών της, δηλαδή το σύνολο του ενεργητικού. Συνήθως εκφράζεται ως ποσοστό, για να δείξει τον βαθμό απόδοσης της περιουσίας της επιχείρησης, ως προς το σύνολο των κερδών της. Συμφώνα με τα παραπάνω, γίνεται αντιληπτό ότι όσο αυξάνεται η τιμή του δείκτη, τόσο πιο αποδοτικός είναι ο τρόπος διοίκησης της επιχείρησης και κατ'επέκταση τόσο πιο επικερδής είναι η απόδοση του ενεργητικού. Επομένως, όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη τόσο πιο ικανοποιητική είναι η ερμηνεία του.

Αριθμοδείκτης Ταχύτητα κυκλοφορίας ενεργητικού : (Σύνολο Πωλήσεων/Σύνολο Ενεργητικού)

Υπολογίζεται ως ο λόγος των συνολικών πωλήσεων μιας επιχείρησης, ως προς το σύνολο του ενεργητικού της. Ερμηνεύεται σε φορές, καθώς δηλώνει τον βαθμό που αξιοποιήθηκε το σύνολο του ενεργητικού σε έναν παραγωγικό κύκλο μιας επιχείρησης. Μία επιχείρηση αξιολογείται ως επικερδής όταν η τιμή του δείκτη είναι υψηλή, καθώς αυτό αποδεικνύει ότι η οικονομική μονάδα απασχολεί τα περιουσιακά στοιχεία της με υψηλή συχνότητα καταφέροντας να επιτευχθούν πωλήσεις. Αντιθέτως, η χαμηλή τιμή του αριθμοδείκτη, είναι δείγμα αποτυχημένης διοικητικής λειτουργίας ως προς την αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων και τονίζει την ανάγκη προσαύξησης του ρυθμού χρησιμοποίησης αυτών. Αξίζει να σημειωθεί ότι, κατά την διαδικασία ερμηνείας των αποτελεσμάτων από τους υπολογισμούς του δείκτη μιας επιχείρησης, είναι απαραίτητο να ληφθεί υπόψη και ο κλάδος στον οποίο αυτή δραστηριοποιείται. Επομένως, για την λήψη ορθολογικών συμπερασμάτων είναι απαραίτητη η συσχέτιση του δείκτη με τον αντίστοιχο δείκτη επιχειρήσεων του ίδιου τομέα.

4.2.2 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ

Η φερεγγυότητα μιας οικονομικής μονάδας ερμηνεύεται ως η ικανότητα της να μπορεί να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της. Οι επιμέρους αριθμοδείκτες που εντάσσονται στην

κατηγορία αριθμοδεικτών φερεγγυότητας, δίνουν ενδείξεις για το εάν μία επιχείρηση είναι αξιόπιστη και έμπιστη ως προς τους επενδυτές και τους μετόχους της. Η κύρια υποκατηγορία είναι οι δείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Με τον όρο δανειακή επιβάρυνση εκφράζονται συνολικά οι υποχρεώσεις μιας οικονομικής μονάδας και δρουν καταλυτικά στην οικονομική δραστηριότητα της.

Διακρίνονται σε:

- Αριθμοδείκτες εκτίμησης της ρευστότητας. Μέσω αυτών γίνεται η προσπάθεια πρόβλεψης της δυνατότητας μιας επιχείρησης να ανταπεξέλθει αποδοτικά στις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της
- Αριθμοδείκτες εκτίμησης της μακροπρόθεσμης διάρθρωσης της χρηματοδότησης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Μέσω αυτών γίνεται η προσπάθεια πρόβλεψης της ικανότητας της οικονομικής μονάδας να προβεί σε εξόφληση ενός μακροπρόθεσμου χρέους.

Για την διεκπεραίωση της παρούσας ανάλυσης χρησιμοποιήθηκαν οι παρακάτω αριθμοδείκτες από τη κατηγορία αυτή.

Αριθμοδείκτης Μακροπρόθεσμης ικανότητας δανεισμού Ίδια κεφάλαια / (Ίδια Κεφάλαια + Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις))

Ο δείκτης αυτός ορίζεται ως ο λόγος των ιδίων κεφαλαίων της επιχείρησης προς το άθροισμα των ιδίων κεφαλαίων και των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων της. Ο συγκεκριμένος αριθμοδείκτης κατά την ερμηνεία του, διατυπώνεται σαν ποσοστό. Αυτό συμβαίνει, καθώς υποδεικνύει τον βαθμό όπου μία οικονομική μονάδα βασίζει τις δραστηριότητες της στα ίδια κεφάλαια που διαθέτει. Πιο συγκεκριμένα, μακροχρόνια ο δείκτης συμβάλλει στην ενημέρωση των επενδυτών και μετόχων σχετικά με το ύψος των ξένων κεφαλαίων που πρόκειται να χρησιμοποιήσει η επιχείρηση για να πραγματοποιήσει τα μελλοντικά της σχέδια. Έτσι γίνεται αντιληπτό ότι, ο συγκεκριμένος δείκτης είναι ιδιαίτερα χρήσιμος για τους δανειστές μιας επιχειρήσεως καθώς αποτελεί μέτρο της ασφάλειας που παρέχει προς τους δανειστές της. Η αποδοτικότητα της διοίκησης είναι εμφανής όταν η τιμή του δείκτη κυμαίνεται σε υψηλές τιμές, καθώς αποτελεί ένδειξη ότι κατά σύνολο το μεγαλύτερο κομμάτι των κερδών παραμένει στους μετόχους. Όσο πιο κοντά είναι η τιμή του στο 100%, τόσο σε καλύτερη θέση βρίσκεται η οικονομική μονάδα. Βέβαια και οι τιμές

κοντά στο 50% και πάνω, στον συγκεκριμένο δείκτη, θεωρούνται ικανοποιητικές.

- Αριθμοδείκτης Ολικής ικανότητας δανεισμού (Συνολικές υποχρεώσεις/Σύνολο Ενεργητικού)

Ο αριθμοδείκτης Ολικής Ικανότητας Δανεισμού αποτελεί ένδειξη οικονομικής ισορροπίας και σταθερότητας της εκάστοτε επιχείρησης. Δείχνει πόσο ανεξάρτητη, σε οικονομικό βαθμό, είναι μια οικονομική μονάδα. Στην ουσία, εκφράζει το ποσοστό όπου τα συνολικά περιουσιακά στοιχεία της καλύπτουν τις μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Επομένως, μέσω αυτής πληροφορίας μπορούν να γίνει πρόβλεψη ορισμένων κινδύνων που ενδέχεται να αντιμετωπίσει ως προς τις οικονομικές της υποχρεώσεις. Γενικά, κατά την ερμηνεία των αποτελεσμάτων μετά τον υπολογισμό του δείκτη, είναι γνωστό ότι το όριο του κυμαίνεται περίπου στο 67%. Τιμές μεγαλύτερες του ορίου αυτού έχουν αρνητική σημασία για την επιχείρηση καθώς υποδεικνύουν ότι είναι υπερχρεωμένη. Επομένως, είναι θεμιτές μικρές τιμές του δείκτη καθώς, όσο μικρότερο είναι το ποσοστό, τόσο περισσότερο προστατεύονται οι πιστωτές από την πιθανότητα πτώχευσης. Τέλος, στην περίπτωση μηδενικής τιμής του δείκτη νοείται ότι τα ξένα κεφάλαια που συμμετέχουν στην διάρθρωση του κεφαλαίου είναι ελάχιστα.

- Αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας (Κυκλοφορούν ενεργητικό/Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις)

Ο αριθμοδείκτης της Γενικής Ρευστότητας αποτελεί ένα μέσο ένδειξης της ρευστότητας μιας επιχείρησης σε βραχυπρόθεσμη πορεία και κατ' επέκταση της βραχυπρόθεσμης δυνατότητας της ως προς την λήψη δάνειων. Είναι χρήσιμο για πολλούς πιστωτές, καθώς δείχνει κατά πόσο η επιχείρηση είναι αξιόπιστη και διαθέτει επαρκή ρευστότητα για την κάλυψη των αναγκών της. Όταν η τιμή του δείκτη είναι μεγαλύτερη της μονάδας, σημαίνει ότι τα κυκλοφοριακά στοιχεία της επιχείρησης καλύπτουν τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Αντιθέτως, όταν η τιμή του δείκτη εμφανίζεται μικρότερη από την μονάδα, υποδεικνύει ότι οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις είναι αδύνατον να καλυφθούν από τα κυκλοφορούντα στοιχεία. Επομένως, είναι θεμιτό μια επιχείρηση να εμφανίζει τιμές στον δείκτη μεγαλύτερες

της μονάδας, καθώς αυτό υποδηλώνει ότι διαθέτει επαρκή ρευστότητα και μπορεί να ανταπεξέλθει στην κάλυψη των υποχρεώσεων της. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι, παρά το γεγονός ότι, οι τιμές μεγαλύτερες της μονάδας, αποτελούν θετική ένδειξη, τιμές πολύ μεγαλύτερες της μονάδας δεν θεωρούνται αποδεκτές (πχ η τιμή 6), διότι αυτό δείχνει ότι η επιχείρηση διαθέτει υπερβολική ρευστότητα την οποία δεν μπορεί να την αξιοποιήσει αποδοτικά.

- Αριθμοδείκτης Άμεσης ρευστότητας (Κυκλοφορούν Ενεργητικό-Αποθέματα /Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις)

Ο αριθμοδείκτης Άμεσης ή αλλιώς Ειδικής ρευστότητας αποτελεί μέσο ένδειξης της ικανότητας της επιχείρησης, να μπορεί να καλύψει αποδοτικά τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της αν προβεί σε διακοπή των πωλήσεων των αγαθών της. Στην ουσία, ο αριθμοδείκτης συσχετίζει τα στοιχεία του κυκλοφορούν ενεργητικού που μπορούν να ρευστοποιηθούν άμεσα (ή είναι ήδη ρευστά) με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Με αυτόν τον τρόπο, αποτελεί μια ισχυρή ένδειξη της βραχυπρόθεσμης ρευστότητας της επιχείρησης.

Όταν η τιμή του δείκτη είναι μεγαλύτερη της μονάδας, δηλώνει ότι τα άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία της επιχείρησης είναι περισσότερα από τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Αντιθέτως, τιμές του δείκτη μικρότερες της μονάδας, υποδηλώνουν ότι οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις υπερκαλύπτουν τα ρευστοποιήσιμα στοιχεία της. Ένας δείκτης με τιμή μικρότερη της μονάδας δηλώνει την αδυναμία ανταπόκρισης των τρεχουσών οικονομικών αναγκών της επιχείρησης. Έτσι, η επιχείρηση έχει άμεση ανάγκη των μελλοντικών πωλήσεων για να είναι σε θέση να εξασφαλίσει επαρκή ρευστότητα.

4.2.3 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Οι αριθμοδείκτες επίδοσης διαχείρισης, όπως αναφέρει και το όνομα τους, χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο οι επιχειρήσεις αξιοποιούν τα περιουσιακά τους στοιχεία, δηλαδή τα στοιχεία του ενεργητικού, έτσι ώστε να αυξήσουν την αποδοτικότητα τους. Ταυτόχρονα, από τον υπολογισμό του συγκεκριμένου δείκτη

παρέχονται πληροφορίες για τον τρόπο διοικητικής πολιτικής της επιχείρησης, καθώς μέσω αυτού διαφαίνεται πόσο ικανή είναι η εταιρεία να διαχειρίζεται τα στοιχεία της περιουσίας της, με σκοπό να πετυχαίνει περισσότερες πωλήσεις αυξάνοντας τα ταμειακά διαθέσιμα.

Οι αριθμοδείκτες εκτίμησης της διοικητικής επίδοσης χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Αρχικά στην πρώτη κατηγορία είναι οι αριθμοδείκτες οι οποίοι αξιολογούν την πολιτική πιστώσεων και αποθεμάτων. Ενώ παράλληλα στην δεύτερη κατηγορία είναι οι αριθμοδείκτες που αξιολογούν την διαχείριση και δομή ενεργητικών και παθητικών στοιχείων.

Σε αυτή την κατηγορία δεικτών ανήκουν οι δείκτες:

- επιβάρυνσης από χρηματοοικονομικά έξοδα,
- περίοδος είσπραξης αποφάσεων,
- περίοδος αποπληρωμής πληρωτέων λογαριασμών,
- ανακύκλωσης αποθεμάτων
- επιβάρυνση από διοικητικά έξοδα

Αριθμοδείκτης μέσου χρόνου παραμονής αποθεμάτων στην αποθήκη (Μέσο Απόθεμα / Κόστος πωληθέντων)*365

Ο συγκεκριμένος αριθμοδείκτης όπως περιγράφεται και από το όνομα του αποτελεί ένδειξη του αριθμού των ημερών που παραμένουν τα αποθέματα, που προορίζονται για πώληση στην αποθήκη, από την ημέρα αγοράς του ή παραγωγής τους. Είναι προφανές ότι, στις επιχειρήσεις που στις αρμοδιότητές τους εμπεριέχεται και η εμπορία των προϊόντων που παράγουν, ο κύκλος τους να διαρκεί πιο πολλές μέρες συγκριτικά με τις υπόλοιπες επιχειρήσεις. Ο λόγος που αυτές απαιτούν μεγαλύτερο κύκλο είναι επειδή μεσολαβεί η φάση της βιομηχανοποίησης.

Γενικά όσο μικρότερη είναι η τιμή του δείκτη, τόσο μικρότερος είναι και ο χρόνος παραμονής των αποθεμάτων στην αποθήκη. Επομένως, οι μικρές τιμές του δείκτη είναι θεμιτές καθώς υποδεικνύουν ότι αυξάνεται ο βαθμός ρευστότητας της επιχείρησης και κατ' επέκταση ενισχύεται η οικονομική ευημερία της. Αντιθέτως, μεγάλες τιμές του δείκτη δεν είναι επιθυμητές, καθώς υπονομεύουν τον ρυθμό ρευστοποίησης της .

Αριθμοδείκτης Εξόδων λειτουργίας(Λειτουργικά Έξοδα/Σύνολο Πωλήσεων)

Ο συγκεκριμένος αριθμοδείκτης αποτελεί εργαλείο για την αξιολόγηση του τρόπου με τον

οποίο μία επιχείρηση διαχειρίζεται τα έξοδα της λαμβάνοντας υπόψη την πορεία των πωλήσεων της.

Στην ουσία χρησιμοποιείται για να παρατηρηθεί η πορεία των λειτουργικών εξόδων συγκριτικά με τις πωλήσεις, καθώς παρουσιάζει κατά πόσο οι καθαρές πωλήσεις έχουν χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων. Επομένως, είναι ενδεικτικός του τρόπου με τον οποίο μία εταιρεία διαχειρίζεται τα λειτουργικά της έξοδα και τις δαπάνες της γενικότερα.

Επιπρόσθετα, είναι χρήσιμος καθώς συμβάλει στην σύγκριση επιχειρήσεων του ίδιου κλάδου ως προς την οικονομική ευρωστία τους, αλλά λειτουργεί και σαν ένδειξη της αποδοτικότητας της διοίκησης μιας εταιρείας. Υπολογίζεται ως ο λόγος των λειτουργικών εξόδων προς το σύνολο των καθαρών πωλήσεων. Παρόλα αυτά, είναι αναγκαίο κατά τον υπολογισμό του δείκτη να ληφθούν υπόψη τα διάφορα έσοδα και έξοδα, αλλά και τα έκτακτα στοιχεία που αποτελούν μέρος της οικονομικής δραστηριότητας της επιχείρησης.

Κατά την ερμηνεία των αποτελεσμάτων των τιμών του δείκτη πρέπει να γνωρίζουμε ότι, όσο μικρότερη είναι η τιμή του τόσο πιο αποτελεσματική είναι η διαχείριση των λειτουργικών εξόδων της επιχείρησης. Ενώ παράλληλα, μικρές τιμές του δείκτη παρουσιάζουν οικονομική ευημερία της εταιρείας καθώς υποδηλώνουν ότι τα χρηματοοικονομικά έξοδα υπερκαλύπτονται από τις απολαβές της.

4.2.4 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΟΧΛΕΥΣΗΣ

Αριθμοδείκτης Σύνολο ενεργητικού/Ίδια κεφάλαια

Η έννοια της οικονομικής μόχλευσης προέρχεται από την ικανότητα της επιχείρησης να αξιοποιεί τα δανειακά της κεφάλαια στοχεύοντας στην απόδοση ιδίων κεφαλαίων. Η παρουσία ξένων κεφαλαίων μπορεί να οδηγήσει σε δυσμενείς οικονομικές καταστάσεις μία εταιρεία. Πιο συγκεκριμένα, στην περίπτωση που η απόδοση του ενεργητικού μιας εταιρείας μειονεκτεί έναντι του κόστους των δανειακών κεφαλαίων και η εταιρεία δεν είναι σε θέση να καλύψει τις υποχρεώσεις της, τότε οδηγείται σε πτώχευση. Όταν γίνεται χρήση της χρηματοοικονομικής μόχλευσης συμβαίνουν αυξήσεις στα κέρδη προς διάθεση ανά μετοχή, την στιγμή που συμβαίνουν μεταβολές στα καθαρά λειτουργικά κέρδη της επιχείρησης.

Ο αριθμοδείκτης οικονομικής μόχλευσης χρησιμοποιείται για να υποδείξει το ποσοστό του

χρέους μιας επιχείρησης προς τα ίδια κεφάλαια, δηλαδή το μέγεθος χρήσης των δανειακών κεφαλαίων για να μπορεί να συνεχίσει τις παραγωγικές δραστηριότητες της. Ο συγκεκριμένος δείκτης αποτελεί ένδειξη ύπαρξης οικονομικού κίνδυνου καθώς αν μια επιχείρηση έχει υψηλό ποσοστό χρέους, πολύ πιθανόν να έρθει αντιμέτωπη με κάποια οικονομική δυσκολία. Γενικά, όταν η τιμή του δείκτη είναι σχετικά υψηλή, αποτελεί ένδειξη ότι η εταιρεία για να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις της, αξιοποιεί τα δανειακά της κεφάλαια. Αντιθέτως, μια χαμηλή τιμή του δείκτη, σηματοδοτεί μία αρνητική εικόνα της επιχείρησης, καθώς δείχνει ότι τα έσοδα από τα κέρδη της είναι ανεπαρκή για να καλύψουν τα έξοδα από τα ξένα κεφάλαια και τα μακροχρόνια δάνεια της. Επομένως, αν η τιμή του δείκτη είναι μεγαλύτερη της μονάδας, υποδεικνύεται ότι η επίδραση στα κέρδη της ,από την χρήση ξένων κεφαλαίων, είναι επωφελής (θετική επίδραση). Αν η τιμή είναι μηδενική, τότε αυτό σημαίνει ότι η επίδραση των ξένων κεφαλαίων είναι ανύπαρκτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

5.1 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ

Στην παρούσα ενότητα πραγματοποιείται χρηματοοικονομική ανάλυση μέσω του υπολογισμού των παραπάνω αριθμοδεικτών ανά κλάδο βιομηχανίας. Στην ουσία, για να εξεταστεί καλύτερα η επίδραση του COVID-19, επιλέχθηκαν εταιρείες ανά κλάδο βιομηχανίας και σύμφωνα με τα οικονομικά στοιχεία των δημοσιευμένων ισολογισμών τους, υπολογίστηκαν οι παρακάτω αριθμοδείκτες.

Πιο συγκεκριμένα, για την διεκπεραίωση της παρούσας χρηματοοικονομικής ανάλυσης αρχικά επιλέχθηκαν οι εταιρείες των οποίων τα οικονομικά στοιχεία αποτέλεσαν την βάση των δεδομένων. Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται σε δώδεκα τομείς της βιομηχανίας οι οποίοι αναφέρθηκαν παραπάνω. Για κάθε επιμέρους κλάδο έγινε προσπάθεια επιλογής επιχειρήσεων όλων των κατηγοριών (μικρές, μεσαίες, μεγάλες). Παρόλα αυτά, επειδή σε πολλούς κλάδους ο αριθμός των επιχειρήσεων ήταν πολύ μικρός ή τα δημοσιευμένα οικονομικά στοιχεία ήταν ελλιπή, δεν ήταν δυνατός ένας ομοιόμορφος αριθμός δείγματος ανά κλάδο. Αναφορικά, επιλέχθηκαν κυρίως μεγάλες και μεσαίες επιχειρήσεις.

Εφόσον λοιπόν έγινε ο υπολογισμός αριθμοδεικτών ανά επιχείρηση, υπολογίστηκε ο μέσος όρος κάθε επιμέρους αριθμοδείκτη ανά κλάδο με σκοπό την αποτελεσματικότερη διεξαγωγή συμπερασμάτων και την εκπόνηση των αντίστοιχων γραφημάτων.

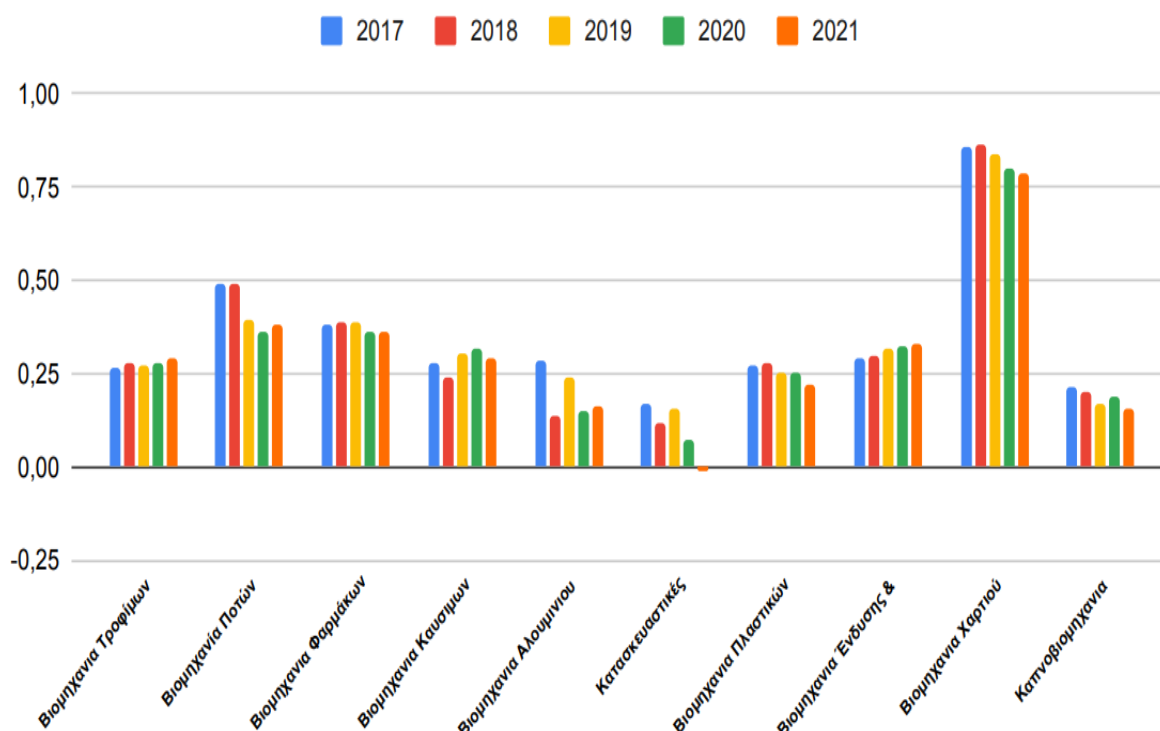
5.1.1 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Αριθμοδείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους

Σαν γενική εικόνα από το παρακάτω γράφημα παρατηρείται ότι όλοι οι κλάδοι της βιομηχανίας εμφανίζουν θετικά αποτελέσματα γεγονός που τις καθιστά ιδιαίτερα επικερδής τόσο σε μια πιθανή αύξηση τους κόστους των αγαθών τους αλλά και επιτυχημένες ως προς την πολιτική της τιμολόγησης τους. Σύμφωνα με την μελέτη των τιμών του συγκεκριμένου αριθμοδείκτη, ο τομέας των κατασκευαστικών επιχειρήσεων εμφανίζεται στην πιο οικονομικά επιζήμια θέση ως προς την ικανότητα κάλυψης λειτουργικών και λοιπών εξόδων, καθώς εμφανίζει αρνητική πορεία κατά την διάρκεια των ετών. Πιο συγκεκριμένα, το 2021 η τιμή του δείκτη εμφάνισε μία απότομη αρνητική τιμή στο -0,012 από την τιμή του 0,171 που κυμαινόταν το 2017 σημειώνοντας μεγάλη μείωση κατά την διάρκεια της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου.

Στην ίδια δυσμενή κατάσταση βρίσκεται και η καπνοβιομηχανία και η βιομηχανία αλουμινίου, η όποια μάλιστα παρουσιάζει και αρκετές αυξομειώσεις κατά την διάρκεια των ετών με μέγιστη τιμή δείκτη γύρω στο 0,286 το 2017. Από την άλλη πλευρά, σε αισιόδοξη πορεία εμφανίζεται ο τομέας της βιομηχανίας χαρτιού, καθώς παρατηρείται να ξεχωρίζει σημειώνοντας πολύ υψηλές τιμές με μέγιστη τιμή δείκτη το 2018, γύρω στο 0,86 , φανερώνοντας αυξημένα καθαρά κέρδη για την βιομηχανία συνολικά. Αμέσως μετά ακολουθούν ο κλάδος της βιομηχανίας ποτών, φαρμάκων, ένδυσης και υπόδησης. Παράλληλα, ικανοποιητικά είναι και τα αποτελέσματα στον τομέα των τροφίμων και καύσιμων & ενεργείας, καθώς παρατηρούνται αρκετά χαμηλές τιμές, αλλά με αυξητική τάση παρουσιάζοντας μια σταθερή διαχρονική άνοδο του δείκτη.

Αριθμοδείκτης Περιθώριου μικτού κέρδους

Γράφημα 1 -Αριθμοδείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους

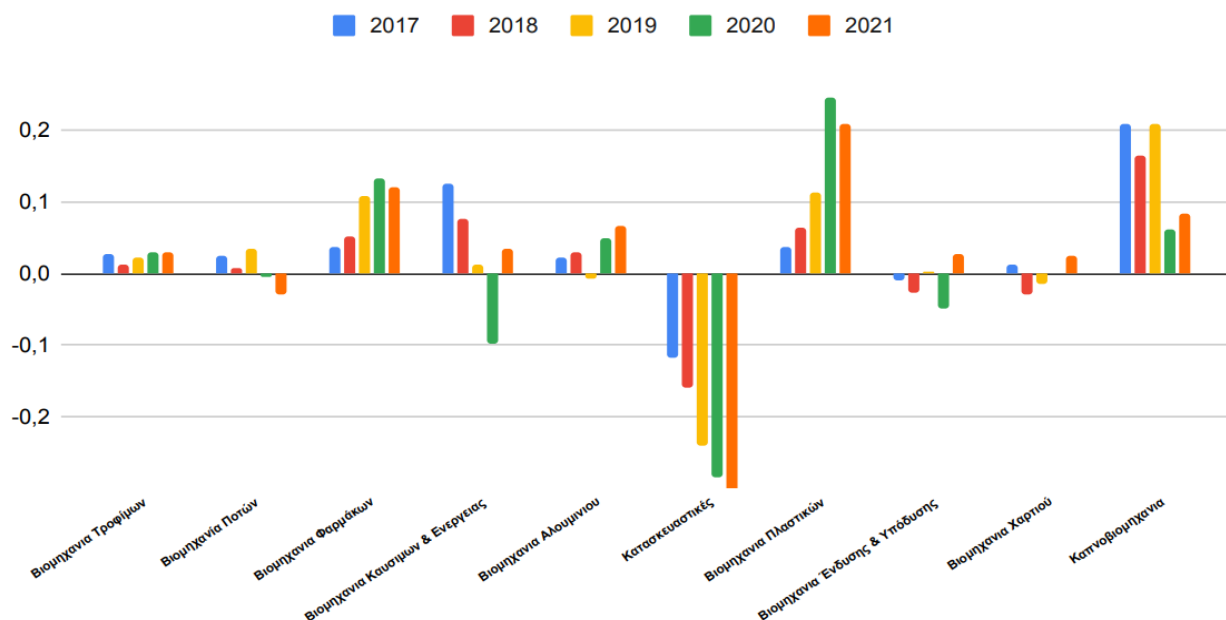
Αριθμοδείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους

Για τον συγκεκριμένο δείκτη, καλύτερη επίδοση διαχρονικά φαίνεται να εμφανίζει η βιομηχανία καπνού, στην οποία όμως την τελευταία διετία παρατηρείται μια πτώση των κερδών της. Αναφορικά το 2019, η τιμή δείκτη βρισκόταν περίπου στο 0,21 ενώ το 2021 η τιμή σημείωσε πτώση καταλήγοντας σε τιμή ίση με 0,083. Στην συνέχεια, ακολουθεί η βιομηχανία πλαστικών η οποία κατά την διάρκεια των ετών παρουσιάζει μια ανοδική πορεία καταγράφοντας υψηλές τιμές του δείκτη, με το έτος του 2020 να ξεχωρίζει καταγράφοντας την καλύτερη επίδοση συνολικά περίπου στο 0,25. Εξίσου επικερδής εμφανίζεται η βιομηχανία φαρμάκων, η οποία φαίνεται να εξελίχθηκε ανοδικά την τελευταία τριετία σημειώνοντας αρκετά υψηλές τιμές δείκτη. Όσον αφορά τον κλάδο της βιομηχανίας τροφίμων, παρατηρείται μία σταθερότητα ως προς την κερδοφορία, διατηρώντας σταθερά θετικές αλλά όχι πολύ υψηλές τιμές δείκτη σε όλη την διάρκεια της περιόδου 2017-2021. Αντιθέτως, στην δυσμενέστερη θέση εμφανίζεται ο τομέας των κατασκευαστικών εταιρειών, ο οποίος εμφανίζει μια συνεχής αρνητική τάση, γεγονός που υπονοεί την παρουσία προβλημάτων σχετικά με την κερδοφορία του, καθώς η μείωση αυτή της τιμής μπορεί να οφείλεται και σε ενδεχόμενη μείωση των πωλήσεων της. Πιο συγκεκριμένα, ο συγκεκριμένος

τομέας το 2021 έφτασε το -0,43 από -0,118 που κατείχε το 2017 σημειώνοντας απόλυτη μείωση. Αξιοσημείωτη επίσης είναι και η απότομη αρνητική τιμή που εμφάνισε η βιομηχανία καύσιμων και ενέργειας συνολικά το 2020 με τιμή -0,098 , καθώς σε γενικές γραμμές κατείχε θετικές επιδόσεις τα υπόλοιπα έτη. Όσον αφορά την βιομηχανία αλουμινίου με εξαίρεση το έτος του 2019, που μειώθηκε απότομα και κατέγραψε αρνητική τιμή δείκτη, τα επόμενα έτη εμφανίζεται αρκετά αυξημένη με μια ανοδική τάση. Τέλος, σε αρκετά δύσκολη θέση φαίνεται να βρίσκονται οι βιομηχανίες πότου, ένδυσης και υπόδησης και χαρτιού οι οποίες παρουσιάζουν αρκετές διακυμάνσεις καθόλα την διάρκεια της πενταετίας με πολύ μικρές τιμές δείκτη .

Αριθμοδείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους

Γράφημα 2 - Αριθμοδείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους

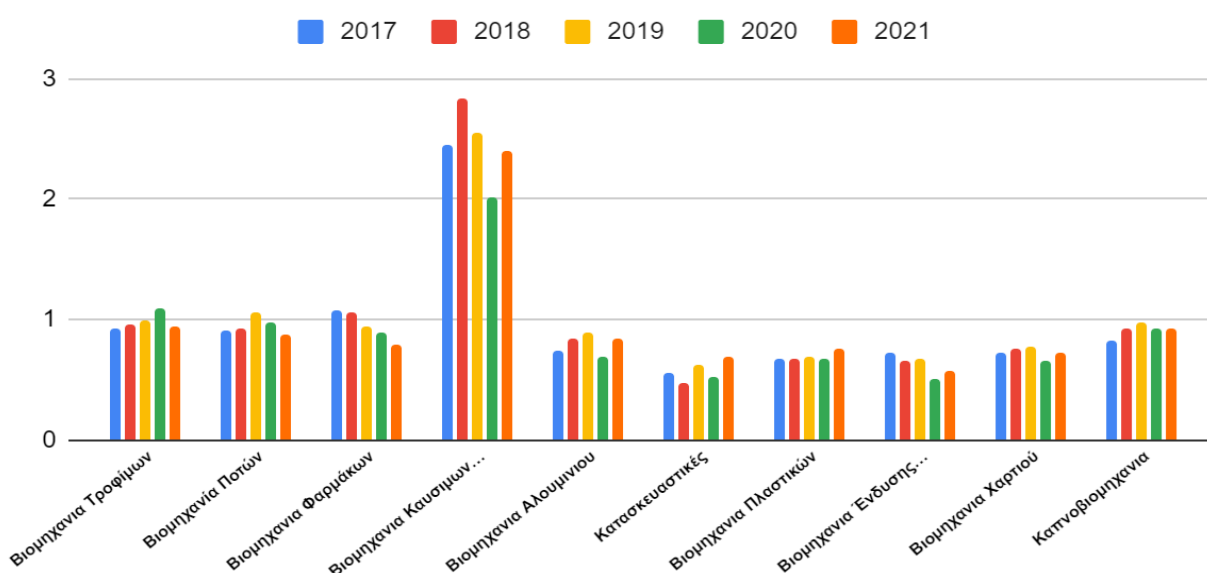
Αριθμοδείκτης Κυκλοφορίας Ενεργητικού

Η ανάλυση του συγκεκριμένου αριθμοδείκτη δείχνει τι μέρος του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων χρησιμοποιείται για τις πωλήσεις. Σε γενικά πλαίσια, σύμφωνα με το παρακάτω γράφημα, ο τομέας καυσίμων και ενέργειας εμφανίζεται στην βέλτιστη θέση, καθώς παρουσιάζει τις υψηλότερες τιμές δείκτη διαχρονικά, με το έτος 2018 να σημειώνει

την μεγαλύτερη τιμή στο 2,836 και το 2020 να σημειώνει απότομη πτώση στο 2,0. Αμέσως μετά ακολουθεί ο τομέας τροφίμων ο οποίος, το 2020, σημείωσε την μέγιστη τιμή στο 1,1 ενώ τις υπόλοιπες χρονιές η τιμή δείκτη κυμαινόταν σε σταθερά πλαίσια κοντά με τιμές κοντά στο 0,9. Ύστερα, την καλύτερη επίδοση παρουσιάζεται να κατέχει ο κλάδος των ποτών και της καπνοβιομηχανίας, οι οποίοι σημειώνουν ικανοποιητικές τιμές με σχετικά αμετάβλητη πορεία, με τον τομέα των ποτών να σημειώνει μέγιστη τιμή (1,05) το 2019.

Παρόλα αυτά, στον τομέα φαρμακοβιομηχανίας και στον τομέα της ένδυσης & υπόδησης, παρατηρείται σταδιακή πτώση της τιμής του δείκτη, συμπεραίνοντας ότι οι συγκεκριμένοι κλάδοι δεν αξιοποιούν τα περιουσιακά τους στοιχεία εντατικά για να επιτυγχάνουν υψηλές πωλήσεις. Πιο συγκεκριμένα, στον κλάδο της φαρμακοβιομηχανίας από την τιμή δείκτη το 2017 στο 1,06 παρατηρήθηκε πτώση κατά 25,4% καθώς το 2021 η τιμή μειώθηκε στο 0,79. Αντιθέτως, σταδιακή αύξηση των τιμών του δείκτη παρατηρείται στον τομέα των πλαστικών και της καπνοβιομηχανίας εφόσον τα τελευταία έτη παρουσιάζουν σημάδια βελτίωσης και εξέλιξης ως προς την αποτελεσματικότητα της αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων τους. Ταυτόχρονα, ο δείκτης παρατηρείται σχεδόν αμετάβλητος στην πορεία των ετών στις βιομηχανίες χαρτιού, αλουμινίου και κατασκευαστικών, αποτελώντας ένδειξη ότι οι κλάδοι παραμένουν σε μία πολιτική διοίκησης που τα περιουσιακά στοιχεία δεν αξιοποιούνται αποδοτικά για την παραγωγική διαδικασία.

Αριθμοδείκτης Κυκλοφορίας Ενεργητικού

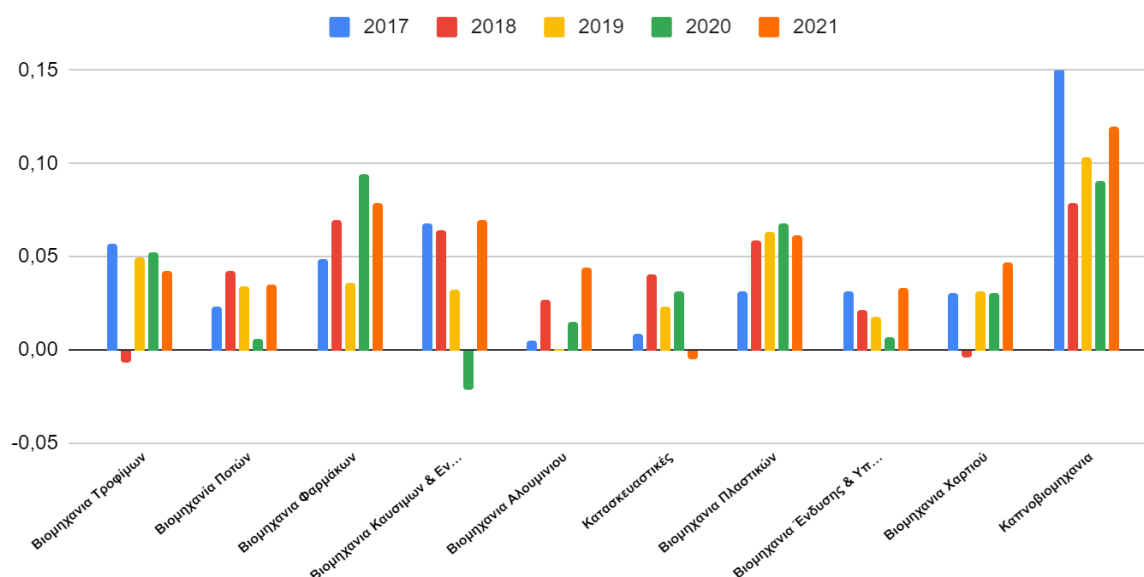
Γράφημα 3 - Αριθμοδείκτης Κυκλοφορίας Ενεργητικού

Αριθμοδείκτης Βιομηχανικής Αποδοτικότητας

Ο συγκεκριμένος δείκτης αποτελεί ένδειξη της αποτελεσματικότητας του συνόλου της περιουσίας μιας επιχείρησης. Επομένως, είναι θεμιτές μεγάλες τιμές του δείκτη, καθώς εμφανίζει την ικανότητα μιας επιχείρησης να απονέμει προσοδοφόρες αποδοχές στους μετόχους της.

Δυσμενείς εμφανίζεται η απόδοση των βιομηχανιών αλουμινίου, ένδυσης και υπόδησης, καθώς και του χαρτιού εφόσον κατά μέσο όρο εμφάνισαν τις μικρότερες τιμές δείκτη. Πιο συγκεκριμένα, ο κλάδος της βιομηχανίας αλουμινίου το 2019 σημείωσε την μικρότερη τιμή 0,0005, εν αντίθεση με το έτος 2018 που η τιμή δείκτη ήταν ίση με 0,026 ενώ και τις επόμενες χρονιές η τιμή του αυξήθηκε απότομα φτάνοντας την τιμή του 0,044 εμφανίζοντας σημάδια ανέλιξης καταγράφοντας μια ανοδική πορεία, παραμένοντας όμως γενικά σε χαμηλές τιμές. Αξιοσημείωτη είναι επίσης η αναφορά στις κατασκευαστικές εταιρείες, καθώς το τελευταίο έτος, 2021, παρατηρήθηκε μια καθοδική πορεία καταγράφοντας αρνητική τιμή δείκτη ίση με -0,005 παρά το γεγονός ότι κατά μέσο όρο βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση έναντι των άλλων με τιμές να κυμαίνονται στο 0,03 κατά μέσο όρο. Από την άλλη πλευρά, άκρως ικανοποιητική είναι η απόδοση της βιομηχανίας καπνού η οποία σημείωσε τις μεγαλύτερες τιμές δείκτη, με μέγιστη τιμή το 2017 (0,15) η οποία τις επόμενες χρονιές εξομαλύνθηκε και κυμάνθηκε στην τιμή κοντά στο 0,1. Αμέσως μετά ακολουθούν η βιομηχανία πλαστικών και φαρμάκων, με την φαρμακοβιομηχανία να σημειώνει το 2020 μέγιστη τιμή ίση με 0,095 διατηρώντας υψηλές επιδόσεις και το 2021 με τιμή ίση με 0,08. Στην συνέχεια ακολούθησαν, η βιομηχανία τροφίμων, καυσίμων και ενέργειας και πότων. Αξίζει να αναφερθούμε στην καθοδική πορεία της βιομηχανίας καυσίμων και ενέργειας όπου ο δείκτης κατέγραψε απότομη πτώση φτάνοντας σε αρνητική τιμή -0,0215 για το έτος 2020, ενώ σε γενικά πλαίσια, τις υπόλοιπες χρονιές, η πορεία του κυμαινόταν σε ικανοποιητικά πλαίσια με την τιμή να αυξάνεται απότομα το 2021 στο 0,069.

Αριθμοδείκτης Βιομηχανικής Αποδοτικότητας

Γράφημα 4 - Αριθμοδείκτης Βιομηχανικής Αποδοτικότητας

Αριθμοδείκτης Ιδίων Κεφαλαίων

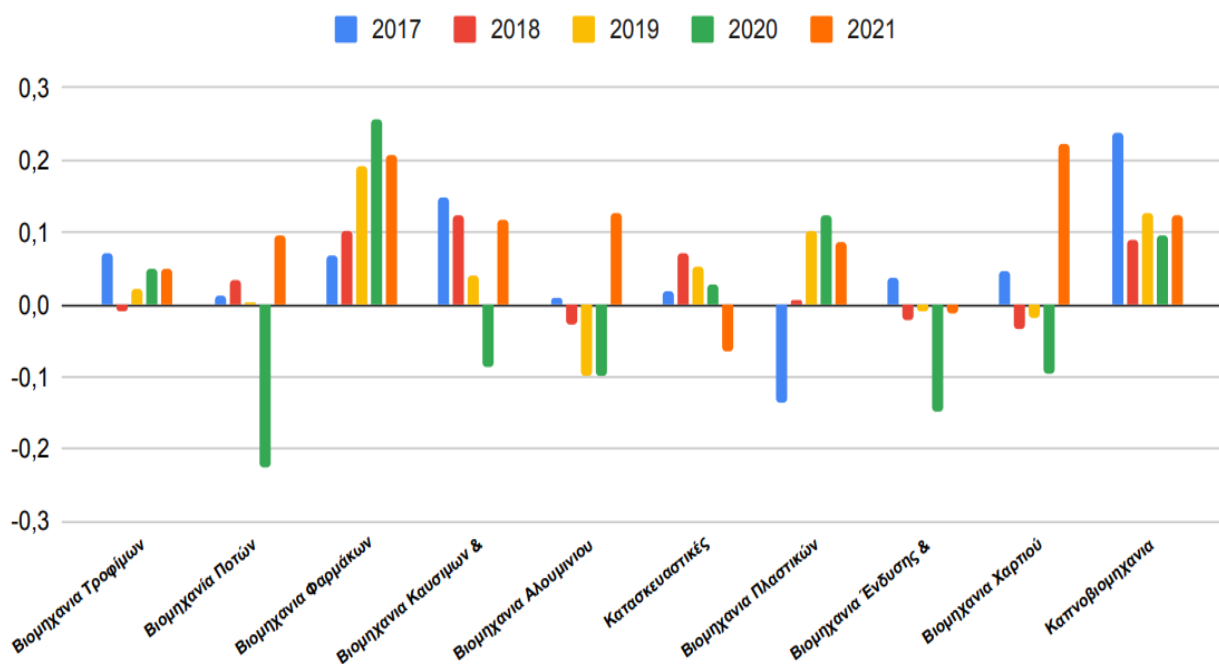
Ο αριθμοδείκτης ιδίων κεφαλαίων αποτελεί πολύ σημαντικό εργαλείο κυρίως για τους μέτοχους της επιχείρησης καθώς μέσω αυτού ελέγχεται η απόδοση των κεφαλαίων που έχουν επενδύσει σε αυτήν. Ουσιαστικά, αποτελεί ένδειξη κερδοφορίας της επένδυσης που έκαναν.

Σε γενικά πλαίσια παρατηρήθηκε ότι οι περισσότεροι κλάδοι εμφανίζουν απότομη πτώση της τιμής του δείκτη το έτος 2020 σημειώνοντας ακόμα και αρνητικές τιμές, ενώ το 2021 παρατηρείται γενικότερη άνοδος της τιμής δείκτη. Πιο συγκεκριμένα, η βιομηχανία ποτών, ένδυσης & υπόδησης, αλουμινίου και χαρτιού φαίνονται να σημειώνουν αρνητική τιμή το έτος 2020 και να βρίσκονται στην δυσμενέστερη θέση ως προς την ασφάλεια στους πιστωτές και ως προς την κερδοφορία των επενδυτών τους. Παρόλα αυτά, παρουσιάζονται σημάδια βελτίωσης για το έτος 2021 φανερώνοντας την προσπάθεια αύξησης των κερδών τους. Αναφορικά, η βιομηχανία ποτών κατέγραψε την χειρότερη τιμή δείκτη συνολικά το έτος της πανδημικής κρίσης, 2020, με τιμή ίση με -0,23 η οποία την επόμενη χρόνια εμφανίστηκε βελτιωμένη ίση με 0,09. Στην ίδια δυσμενή κατάσταση παρουσιάστηκε το 2020 και η βιομηχανία ένδυσης και η βιομηχανία αλουμινίου καθώς το 2021 η πορεία του συγκεκριμένου δείκτη εμφανίστηκε αρκετά βελτιωμένη.

Αντιθέτως, στην καλύτερη θέση, με σταδιακή αύξηση της τιμής του δείκτη, εμφανίζεται η βιομηχανία φαρμάκων η οποία παρατηρείται να σημειώνει και τις υψηλότερες τιμές δείκτη

το 2020 και 2021 συγκριτικά με τους υπόλοιπους τομείς. Ταυτόχρονα, θετική εικόνα παρουσίασε και ο τομέας καυσίμων και ενέργειας. Παρά το γεγονός ότι το έτος 2019-2020 εμφάνισε πτωτική πορεία σημειώνοντας ελάχιστη τιμή ίση με -0,086, το έτος 2021 σημείωσε κατά μέσο όρο ενθαρρυντικές και φανερά αυξημένες, τιμές δείκτη που έφτασαν το 0,118. Τέλος, θετικές ενδείξεις παρουσίασε και ο τομέας της καπνοβιομηχανίας, ενώ ακολούθησε και ο κλάδος πλαστικών και ο κλάδος τροφίμων καθώς φάνηκε να κινούνται σε θετικές τιμές κατά μέσο όρο, με εμφανή σημάδια βελτίωσης την τελευταία τριετία.

Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων

Γράφημα 5 - Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων

5.1.2 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ

Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας

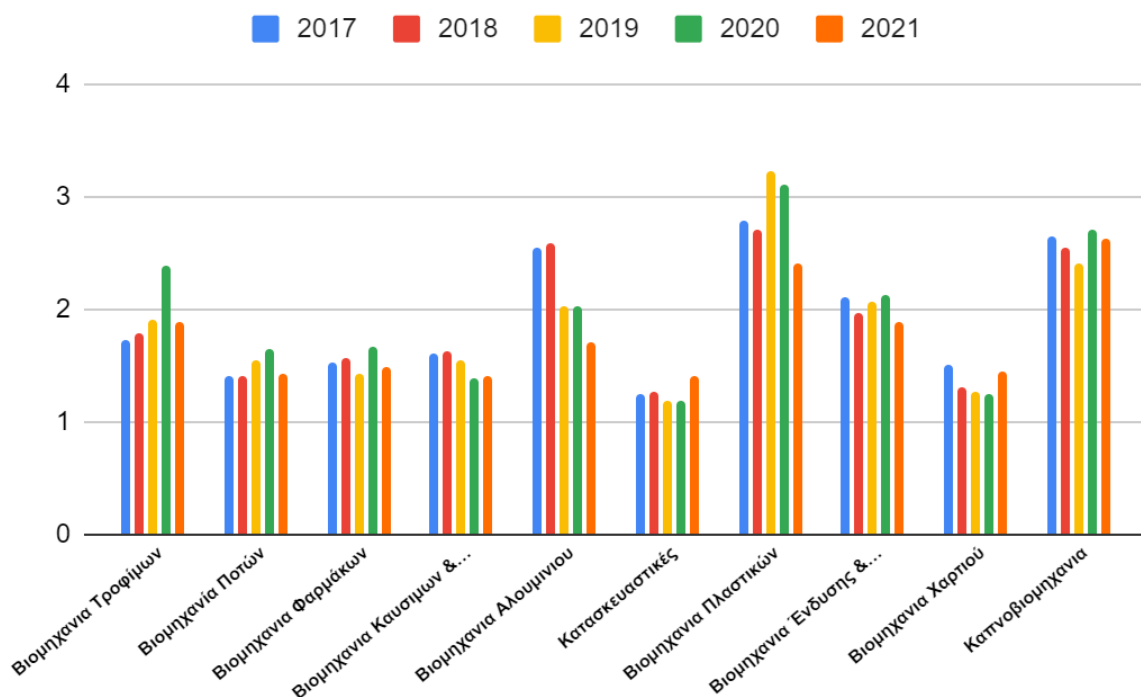
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ανάλυσης, στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζονται οι τιμές του συγκεκριμένου δείκτη ανά κλάδο βιομηχανίας. Αρχικά, παρουσιάζεται μια θετική εικόνα όλων των βιομηχανιών, καθώς όλες οι τιμές βρίσκονται πάνω από την μονάδα, υποδεικνύοντας την ικανότητα των βιομηχανιών να πληρώνουν τις τρέχουσες

υποχρεώσεις τους μέσω της ρευστότητας που διαθέτουν. Παρόλα αυτά, πτωτική τάση ως προς τον δείκτη παρουσιάζει ο κλάδος καυσίμων και ενεργείας, αλουμινίου και πλαστικών. Αντιθέτως, παρουσιάζεται μια γενικότερη αύξηση του δείκτη στην βιομηχανία τροφίμων, ποτών, φαρμάκων και της καπνοβιομηχανίας.

Κατά μέσο όρο, ο κλάδος της καπνοβιομηχανίας και πλαστικών φαίνονται να σημειώνουν την καλύτερη επίδοση ως προς την γενικά ρευστότητα, με τιμές κατά μέσο όρο πολύ μεγαλύτερων της μονάδας, δηλαδή ίσες με 2,6 κατά μέσο όρο. Στην συνέχεια ακολουθούν ο κλάδος της βιομηχανίας αλουμινίου και ειδών ένδυσης & υπόδησης, με τον κλάδο του αλουμινίου να εμφανίζει μια ανησυχητικά πτωτική τάση την τελευταία τριετία. Αναλυτικότερα στον κλάδο αλουμινίου η τιμή δείκτη ήταν το 2017 ίση με 2,55 ενώ το 2021 η τιμή μειώθηκε και έγινε ίση με 1,7. Αξιοσημείωτη είναι και η αύξηση που εμφανίζεται το 2020 στην βιομηχανία τροφίμων που εμφάνισε τιμή ίση με 2,4 ενώ τις υπόλοιπες χρονιές η τιμή του κυμαινόταν στο 1,7 με 1,9.

Σε δυσάρεστη θέση, συγκριτικά με τους υπόλοιπους κλάδους, εμφανίζεται ο κλάδος των κατασκευαστικών εταιριών και της βιομηχανίας χαρτιού καθώς σημειώνουν τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη οι οποίες κυμαίνονται μεταξύ των τιμών 1,2 με 1,3. Παρόλα αυτά, αξίζει να σημειωθεί ότι η τιμή του δείκτη των βιομηχανιών αυτών εμφανίζεται με μια ανοδική τάση το έτος του 2021 υποδεικνύοντας ενδείξεις θετικής βελτίωσης ως προς τον συγκεκριμένο δείκτη.

Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας

Γράφημα 6 - Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας

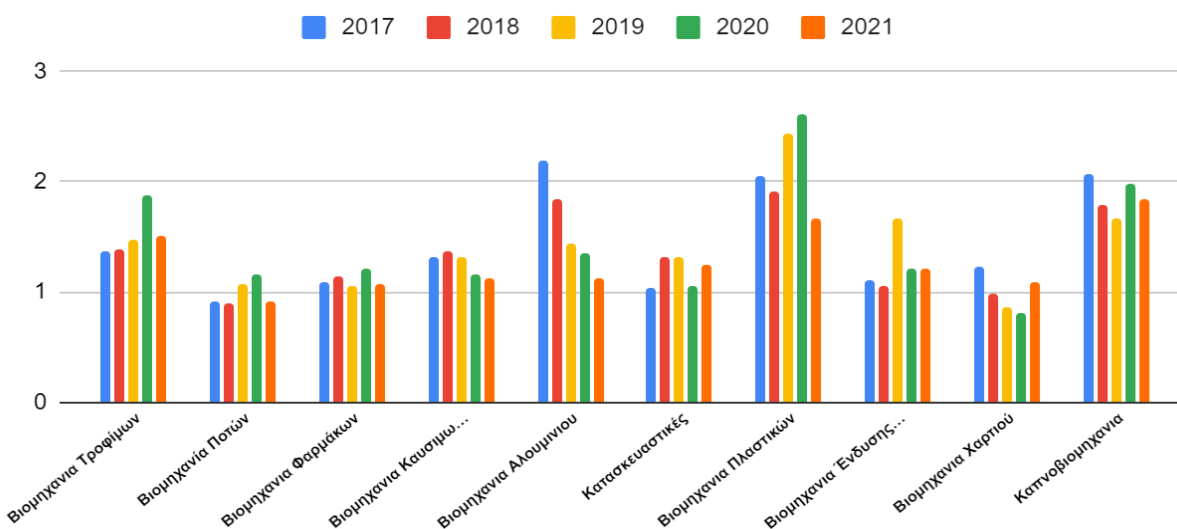
Αριθμοδείκτης Άμεσης Ρευστότητας

Γνωρίζοντας ότι η τιμή του συγκεκριμένου δείκτη αποτελεί ένδειξη της δυνατότητας κάλυψης των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων, μπορούμε να εξάγουμε αρκετά συμπεράσματα παρατηρώντας τις τιμές και την πορεία του δείκτη ανά κλάδο. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το παρακάτω γράφημα παρατηρείται ότι, κατά μέσο όρο, οι περισσότερες βιομηχανίες διατηρούν μία τιμή μεγαλύτερη της μονάδας, σημειώνοντας μία πολύ καλή εικόνα διαχρονικά. Ακόμα και οι βιομηχανίες ποτών και χαρτιού που κατά μέσο όρο φαίνονται να είναι σε δυσμενέστερη θέση, η τιμή τους κυμαίνεται πολύ κοντά στην μονάδα ενώ σε μερικές χρονιές την ξεπερνάει κιόλας. Ο κλάδος του χαρτιού, το τελευταίο έτος μάλιστα φαίνεται να έχει ανοδική τάση, αντιθέτως με την πτωτική πορεία που παρουσιάζει ο κλάδος των ποτών για το 2021 με την τιμή να ανέρχεται στο 0,91 έναντι της τιμής δείκτη 1,15 που είχε σημειώσει την προηγούμενη χρονιά. Το γεγονός αυτό παρουσιάζει μια πιθανή δυσκολία ως προς την ικανότητα κάλυψης των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων μέσω των διαθέσιμων.

Από την άλλη πλευρά, σε πολύ θετική πορεία εμφανίζεται ο κλάδος των πλαστικών και της καπνοβιομηχανίας, οι οποίοι εμφανίζονται να σημειώνουν πολύ θετικές τιμές και ανοδική

πορεία διαχρονικά. Πιο συγκεκριμένα, η βιομηχανία πλαστικών φάνηκε να σημειώνει το 2020 μέγιστη τιμή ίση με 2,6 με το 2021 να σημειώνει μείωση ίση με 1,66 κατά 36%. Εξίσου ανοδική πορεία εμφανίζει να έχει και ο κλάδος των τροφίμων, σημειώνοντας τιμή πολύ κοντά στο 2 την χρονιά του έτους 2020. Αμέσως μετά ακολουθούν ο κλάδος της βιομηχανίας καυσίμων και ενέργειας, ένδυσης και υπόδησης και κατασκευαστικών, οι όποιοι παρά το γεγονός ότι παρουσιάζουν διαφορές αυξομειώσεις, παρατηρείται θετική πορεία και υψηλή τιμή του δείκτη κατά την διάρκεια των ετών. Αξίζει να αναφερθεί ότι, στον τομέα της βιομηχανίας αλουμινίου, παρά το γεγονός που φαίνεται να σημειώνει πολύ υψηλές τιμές δείκτη κατά μέσο όρο, εμφανίζει μια ανησυχητικά συνεχή πτωτική πορεία διαχρονικά. Αναλυτικότερα, ο συγκεκριμένος κλάδος το 2017 εμφανίζεται με τιμή δείκτη ίση με 2,19 ενώ το 2021 σημειώνει τιμή δείκτη ίση με 1,12 καταγράφοντας μείωση κατά 49%. Τέλος, η τιμή του δείκτη της βιομηχανίας φαρμάκων παραμένει σχετικά αμετάβλητη και πάνω από την μονάδα κατά την διάρκεια των ετών, παρουσιάζοντας μια πολύ θετική εικόνα.

Αριθμοδείκτης Άμεσης Ρευστότητας

Γράφημα 7 - Αριθμοδείκτης Άμεσης Ρευστότητας

Συνοψίζοντας, έχοντας υπόψιν τους δύο αριθμοδείκτες ρευστότητας, γίνεται αντιληπτό ότι κανένας κλάδος δεν εμφανίζει προβλήματα όσον αφορά την κάλυψη των βραχυπρόθεσμων οφειλών, καθώς τόσο η ειδική ρευστότητα, όσο και η γενική κινούνται στα ίδια περίπου επίπεδα. Οι μόνοι κλάδοι που εμφανίζουν ανησυχητική τάση είναι ο κλάδος της βιομηχανίας ποτών και ο κλάδος της βιομηχανίας χαρτιού ως προς την ειδική ρευστότητα. Το γεγονός αυτό φανερώνει ότι οι κλάδοι αυτοί πιθανόν να δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν στις

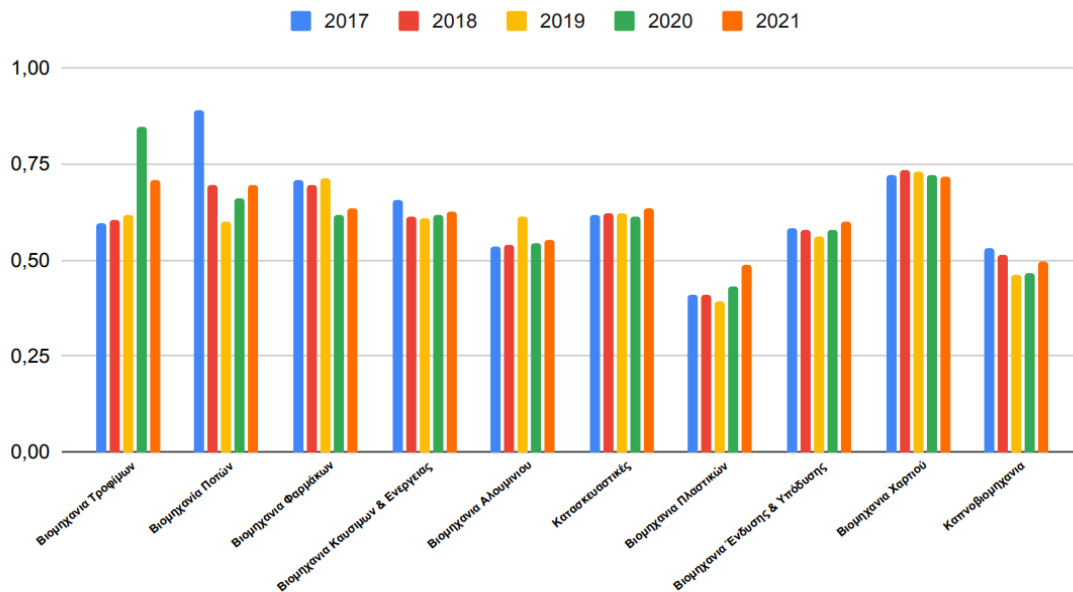
βραχυχρόνιες υποχρεώσεις τους στην διάρκεια αυτή της πενταετίας. Στο παραπάνω συμπέρασμα συνέβαλε το παρακάτω γράφημα που υποδεικνύει τον μέσο όρο των αριθμοδεικτών ρευστότητας ανά κλάδο.

Γράφημα 8-Μέσος όρος αριθμοδεικτών Ρευστότητας

Αριθμοδείκτης Ολικής Ικανότητας Δανεισμού

Όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, στον συγκεκριμένο δείκτη είναι θεμιτές σχετικά χαμηλές τιμές, καθώς αυτό αποτελεί σημάδι υψηλού ποσοστού προστασίας προς τους πιστωτές. Έχοντας υπόψιν ότι οι κλάδοι με τιμές δείκτη γύρω στο 20-40% παρουσιάζουν μία απολύτως θετική και έμπιστη εικόνα ως προς τους πιστωτές τους, ενώ οι τιμές γύρω στο 40-60% είναι ικανοποιητικές, συμπεραίνουμε ότι, μόνο οι κλάδοι της βιομηχανίας πλαστικών και βιομηχανίας καπνού επιτυγχάνουν την καλύτερη επίδοση. Οι περισσότεροι από τους εξεταζόμενους κλάδους παρουσιάζουν σχετικά υψηλές τιμές του δείκτη. Πιο συγκεκριμένα, τις υψηλότερες τιμές κατά μέσο όρο, τις παρουσιάζουν ο κλάδος της βιομηχανίας ποτού, τροφίμων, χαρτιού και οι φαρμακευτικές το οποίο υποδηλώνει ότι αυτές οι βιομηχανίες είναι βεβαρημένες με δάνεια και υποχρεώσεις προς τρίτους. Συνεπώς, το ρίσκο των πιστωτών όταν τις χρηματοδοτούν είναι αρκετά υψηλό. Αναλυτικότερα, η βιομηχανία ποτού το έτος 2017 εμφάνισε τιμή δείκτη ίση με 0,89 ενώ με το πέρασμα των ετών η τιμή μειώθηκε στο 0,69. Ταυτόχρονα, η βιομηχανία τροφίμων ενώ κινούνταν σε χαμηλές τιμές δείκτη κατά μέσο όρο το 2020 εμφάνισε μία απότομη αύξηση στο 0,85 από το 0,6 που κινούνταν την προηγούμενη τριετία. Όσον αφορά τους υπόλοιπους κλάδους οι τιμές κινούνται σε ικανοποιητικά πλαίσια αλλά σίγουρα όχι στα βέλτιστα, εμφανίζοντας μικρότερο ρίσκο για τους πιστωτές τους. Συγκριτικά με τα αποτελέσματα των τιμών όλων των κλάδων σε πλεονεκτική θέση βρίσκεται κατά μέσο όρο η βιομηχανία πλαστικών η οποία το 2017 εμφάνισε τιμή ίση 0,4 ενώ κατά την διάρκεια της πενταετίας η τιμή αυξήθηκε στο 0,49 το 2021.

Αριθμοδείκτης Ολικής Ικανότητας Δανεισμού

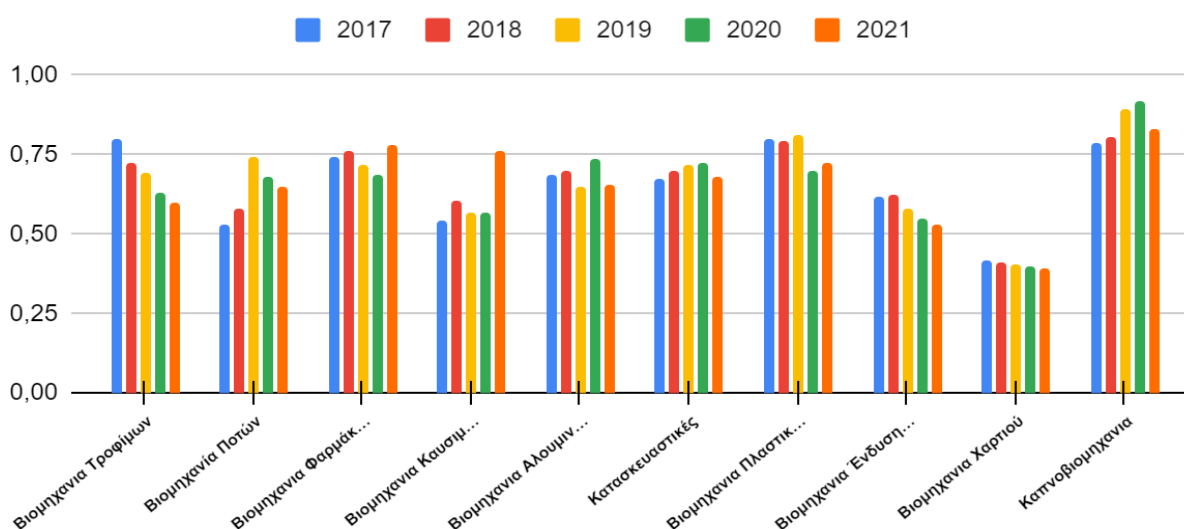
Γράφημα 9 - Αριθμοδείκτης Ολικής Ικανότητας Δανεισμού

Αριθμοδείκτης Φερεγγυότητας Μακροπρόθεσμου Χρέους

Ο δείκτης αυτός είναι ιδιαίτερα χρήσιμος ως προς τους πιστωτές μιας επιχείρησης, καθώς καταδεικνύει κατά πόσο ασφαλείς είναι αυτοί μακροπρόθεσμα. Στον συγκεκριμένο αριθμοδείκτη είναι θεμιτές μεγάλες τιμές εφόσον αυτό υποδηλώνει ότι η εταιρεία βασίζεται κατά μεγάλο ποσοστό στα δικά της κεφάλαια και έχει την ικανότητα να ανταπεξέρχεται στις μακροχρόνιες υποχρεώσεις της. Επομένως, σε πλεονεκτική θέση ως προς την κάλυψη των μακροπρόθεσμων χρεών της βρίσκεται η βιομηχανία καπνού, η οποία εμφανίζει μία σταθερά ανοδική πορεία κατά την διάρκεια των ετών, με το 2020 να σημειώνει την υψηλότερη τιμή της η οποία ήταν ίση με 0,917 ενώ το επόμενο έτος η τιμή της μειώνεται σε τιμή δείκτη ίση με 0,82. Στην συνέχεια, ακολουθούν η βιομηχανία πλαστικών και τροφίμων, στις οποίες όμως παρατηρείται μια ιδιαίτερα συνεχής καθοδική πορεία διαχρονικά, γεγονός που προκαλεί ανησυχία για την μελλοντική τους πορεία. Παράλληλα, με πολύ καλές επιδόσεις κατά μέσο όρο εμφανίζεται ο κλάδος της βιομηχανίας φαρμάκων, ο οποίος εμφανίζεται ιδιαίτερα αυξημένος το 2021, καθώς από την τιμή δείκτη το 2019 ίση με 0,72 κατέληξε το 2021 σε τιμή δείκτη 0,78 ενισχύοντας ακόμα περισσότερο την θέση του. Από την άλλη πλευρά, τις χαμηλότερες τιμές δείκτη εμφανίζουν οι βιομηχανίες χαρτιού και ένδυσης &

υπόδησης και παράλληλα φαίνεται να έχουν καθοδικές τάσεις και να χειροτερεύουν μέσα στην εξεταζόμενη περίοδο, καθιστώντας τις ανήμπορες να ανταπεξέλθουν στις μακροχρόνιες υποχρεώσεις τους. Τέλος, σχετικά αμετάβλητοι ως προς την τιμή του δείκτη παρουσιάζονται οι υπόλοιποι κλάδοι της βιομηχανίας, καθώς οι τιμές τους κυμαίνονται σε θεμιτά πλαίσια μεταξύ 60-70% εμφανίζοντας μικρές αυξομειώσεις κατά την διάρκεια των ετών.

Αριθμοδείκτης Φερρεγγυότητας μακροπρόθεσμου χρέους

Γράφημα 10-Αριθμοδείκτης Φερρεγγυότητας Μακροπρόθεσμου Χρέους

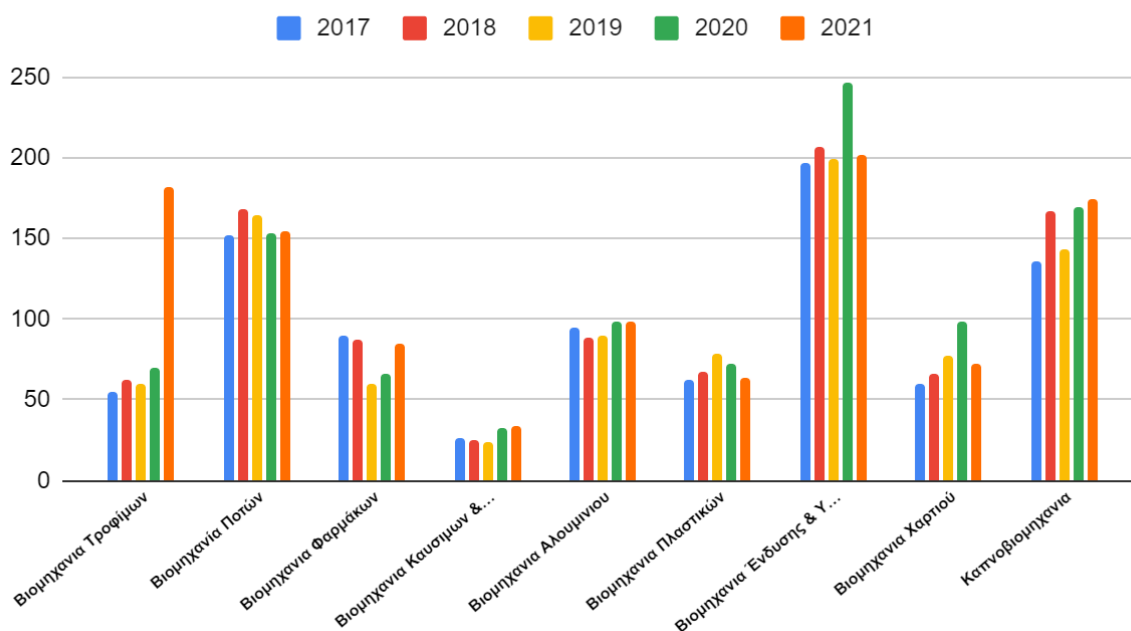
5.1.3 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Αριθμοδείκτης Μέσου Χρόνου Παραμονής Αποθεμάτων

Η αποδοτικότητα της λειτουργικής δραστηριότητας μιας οικονομικής μονάδας μπορεί να κριθεί με βάση την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη. Όσο μικρότερος είναι ο χρόνος παραμονής των αποθεμάτων στην αποθήκη, τόσο πιο αποδοτική είναι η διαχείριση, καθώς έτσι αποφεύγεται ο κίνδυνος της υπεραποθεματοποίησης, ενώ αυξάνεται ο βαθμός ρευστότητας. Σύμφωνα με τα παραπάνω, παρατηρείται ότι κατά μέσο όρο, στην πιο πλεονεκτική θέση βρίσκεται ο κλάδος της βιομηχανίας καυσίμων που αποδίδει τον χαμηλότερο μέσο χρόνο παραμονής των αποθεμάτων διαχρονικά. Ταυτόχρονα, σε αμέσως θετική πορεία βρίσκεται και ο κλάδος της βιομηχανίας πλαστικών, ο οποίος παρατηρείται

μάλιστα να μειώνεται κατά διάρκεια των ετών 2019-2021 διατηρώντας σταθερά χαμηλή τιμή. Το γεγονός αυτό αποτελεί σημάδι μιας αποδοτικής διοίκησης. Αντιθέτως, τις υψηλότερες τιμές ως προς τον δείκτη, σημειώνουν η βιομηχανία ένδυσης και υποδημάτων, η βιομηχανία ποτών και η καπνοβιομηχανία. Η καπνοβιομηχανία μάλιστα παρατηρείται να έχει μία σταθερά ανοδική τάση στο πέρασμα των ετών. Τέλος, ανοδική και απότομη αύξηση παρατηρείται στην βιομηχανία τροφίμων για το έτος 2021 παρά το γεγονός ότι τα προηγούμενα έτη κυμαίνεται σε πολύ χαμηλές τιμές. Παράλληλα, όσον αφορά την βιομηχανία φαρμάκων παρατηρείται ότι η τιμή του δείκτη παρουσίασε σταδιακή μείωση μέχρι το 2019 ενώ μετά ακολούθησε ανοδική πορεία η οποία όμως κυμαινόταν σε λογικά πλαίσια, κατατάσσοντας την στους κλάδους με επωφελή θέση ως προς την τιμή του δείκτη κατά μέσο όρο.

Αριθμοδείκτης Μέσου χρόνου παραμονής αποθεμάτων στην αποθήκη

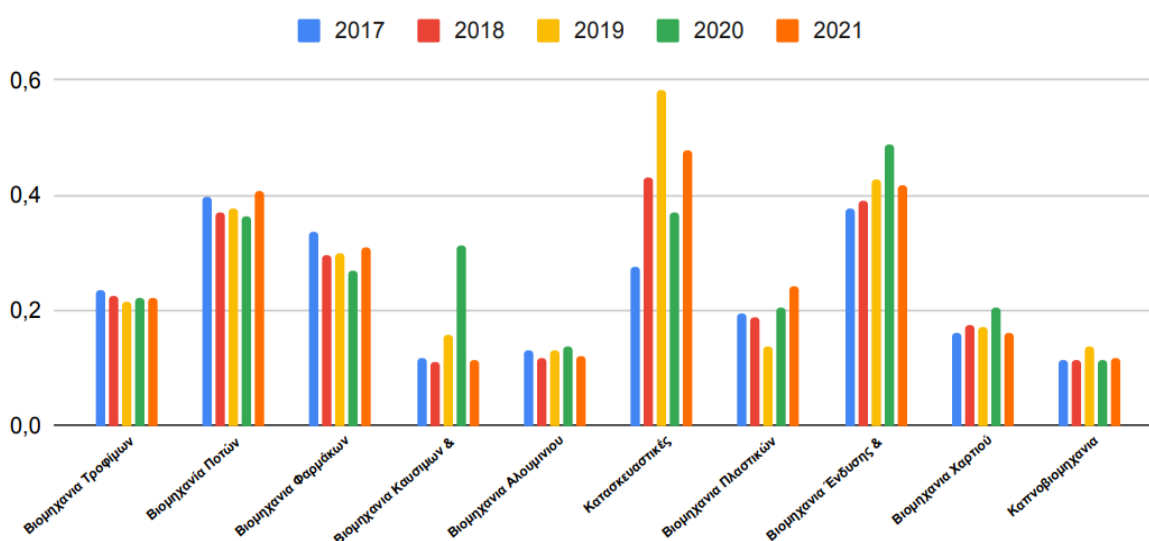
Γράφημα 11-Αριθμοδείκτης Μέσου Χρόνου Παραμονής Αποθεμάτων

ΑΡΙΘΜΟΔΕΪΚΤΗΣ ΕΞΟΔΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Η παρουσία υψηλής τιμής στον συγκεκριμένο αριθμοδείκτη παρουσιάζει οικονομική δυσχέρεια για την οικονομική μονάδα καθώς σημαίνει ότι τα λειτουργικά έξοδα καλύπτουν μεγάλο μέρος των καθαρών κερδών χρήσης. Σύμφωνα με το παρακάτω γράφημα, οι βιομηχανίες που αξιοποιούν μεγάλο μέρος των καθαρών πωλήσεων για την κάλυψη των

λειτουργικών εξόδων είναι οι κατασκευαστικές και η βιομηχανία ένδυσης και υποδημάτων, στις οποίες μάλιστα παρατηρείται και μία ανοδική τάση υποδεικνύοντας κακή διαχείριση των λειτουργικών δαπανών της. Πιο συγκεκριμένα, στην βιομηχανία ένδυσης & υπόδησης καταγράφεται το 2020 μια απότομη άνοδος φτάνοντας στην τιμή του 0,48 έναντι του 0,38 που είχε σημειωθεί το 2017 φανερώνοντας μία αρνητική διαχείριση κατά την διάρκεια των ετών. Παρόλα αυτά, στην χειρότερη θέση ως προς την τιμή του δείκτη διαφαίνεται ο τομέας των κατασκευών καθώς το 2019 σημείωσε την υψηλότερη τιμή δείκτη, από το σύνολο των επιχειρήσεων διαχρονικά, ίση με 0,58 η οποία βέβαια φάνηκε να εξομαλύνεται τα υπόλοιπα έτη με το 2021 να εμφανίζει την τιμή δείκτη ίση με 0,48. Αμέσως μετά ακολουθούν με υψηλότερα ποσοστά η βιομηχανία φαρμάκων και η βιομηχανία ποτών στις οποίες μάλιστα παρατηρείται μια πτώση της τιμής δείκτη το 2020 ενώ το επόμενο έτος μία άνοδος. Αντιθέτως, σε χαμηλά επίπεδα κινείται η τιμή του δείκτη στην βιομηχανία καυσίμων, με εξαίρεση το έτος 2020 που παρατηρείται μία απότομη άνοδος σε τιμή ίση με 0,31 ενώ την υπόλοιπη εξεταζόμενη περίοδο η τιμή της κυμαινόταν στο 0,11-0,15. Στην πιο πλεονεκτική θέση βρίσκεται η βιομηχανία αλουμινίου και καπνού, ενώ ακολουθούν με εξίσου μικρές τιμές δείκτη η βιομηχανία χαρτιού και τροφίμων. Τέλος, συγκριτικά με τους υπόλοιπους κλάδους που εξετάζονται, η βιομηχανία πλαστικών σημειώνει κατά μέσο όρο μικρές τιμές δείκτη παρουσιάζοντας όμως μία ανησυχητική αυξητική τάση την τελευταία διετία καθώς από τιμή δείκτη το 2019 ίση με 0,13 το 2021 κατέληξε στην τιμή 0,24.

Αριθμοδείκτης Εξόδων Λειτουργίας

Γράφημα 12 -Δείκτης Εξόδων Λειτουργίας

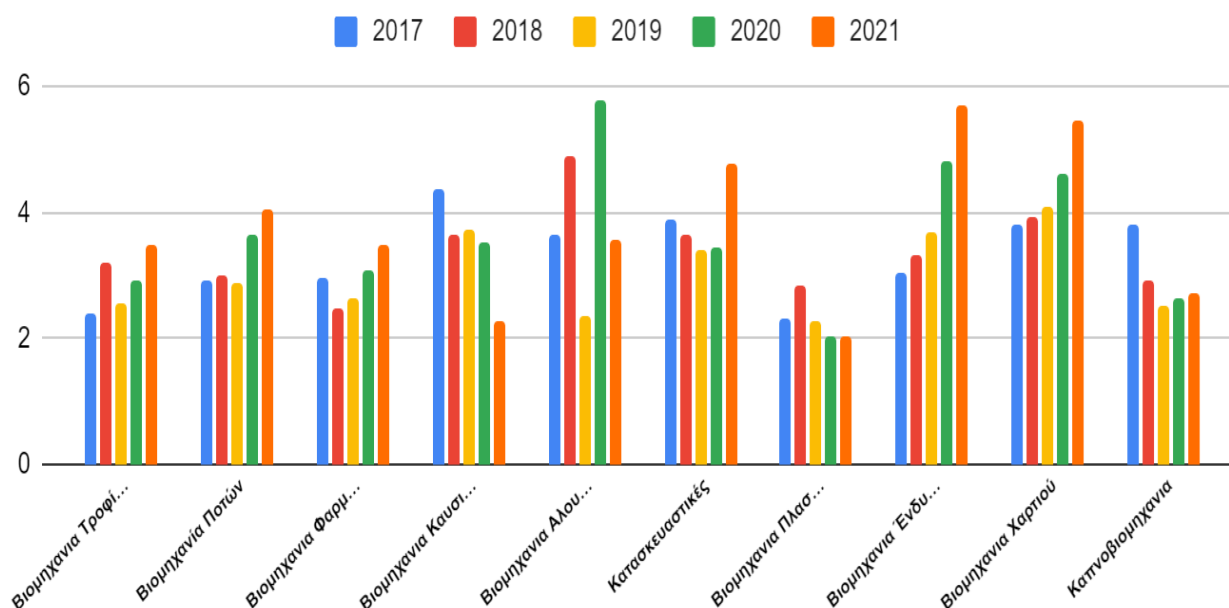
5.1.4 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΟΧΛΕΥΣΗΣ

Η οικονομική μόχλευση παρέχει ενδείξεις για το βαθμό συμμετοχής των ιδίων κεφαλαίων της οικονομικής μονάδας στο σύνολο του ενεργητικού. Τιμές του δείκτη μεγαλύτερες της μονάδας αποτελούν θετική επίδραση των ξένων κεφαλαίων στην λειτουργία της επιχείρησης, ενώ αντίστοιχα τιμές ίσες ή μικρότερες της μονάδας αποτελούν αρνητική ένδειξη καθώς μεταφράζεται ως μηδενική ή αρνητική αντίστοιχα η αποδοτικότητα των συνολικών κεφαλαίων συγκριτικά με το κόστος των δανειακών της κεφαλαίων.

Αρχικά, σε γενικά πλαίσια παρατηρείται ότι ο δείκτης κινείται σε τιμές μεγαλύτερες της μονάδας, γεγονός που υποδεικνύει ότι τα ξένα κεφάλαια επιδρούν θετικά στα κέρδη των επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρείται μία ιδιαίτερα οικονομική ωφελιμότητα για τις επιχειρήσεις του τομέα ένδυσης και υποδημάτων, της βιομηχανίας χαρτιού, τροφίμων, πότων και φαρμάκων, καθώς έχουν μια σταθερά θετική πορεία ειδικά στην διάρκεια των δύο τελευταίων ετών εμφάνισης της νόσου. Αναφορικά παρατηρείται μία αύξηση της τιμής του δείκτη από το 2017 στον τομέα της ένδυσης καθώς από την 3,0 κατέληξε στην τιμή 5,68 ενώ αντίστοιχα ο τομέας της χαρτοβιομηχανίας από την τιμή 3,79 το 2017 αυξήθηκε και έφτασε την τιμή 5,47.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, ο τομέας του αλουμινίου ο οποίος εμφανίζει διάφορες αυξομειώσεις στην πενταετία, το 2020 εμφανίζει μια απότομη αύξηση με την μέγιστη τιμή δείκτη στο 5,7 , από την τιμή 2,36 που εμφάνισε το 2019 ενώ παράλληλα το 2021 φαίνεται να εξομαλύνεται και κατείχε την τιμή 3,57. Επιπλέον, πτωτική τάση ως προς την οικονομική μόχλευση εμφανίζουν οι κλάδοι της βιομηχανίας καυσίμων και ενέργειας, πλαστικών και καπνοβιομηχανίας. Παρά το γεγονός ότι οι βιομηχανίες αυτές έχουν ικανοποιητικές τιμές δείκτη, παρατηρείται μια γενικότερη πτώση της τιμής κατά την διάρκεια της πενταετίας, γεγονός που προκαλεί ανησυχία για το αν οι παραπάνω τομείς θα μπορέσουν να στηρίξουν την αποδοτική τους λειτουργία σε ξένα κεφάλαια και κατά την διάρκεια των επόμενων ετών.

Αριθμοδείκτης Συνόλου Ενεργητικού/Ιδίων Κεφαλαίων

Γράφημα 13 - Αριθμοδείκτης Σύνολο ενεργητικού/Ιδια Κεφάλαια

5.2 ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ-ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα πορίσματα που διεξήχθησαν από την παραπάνω ανάλυση των αριθμοδεικτών. Στο σημείο αυτό, οφείλεται να σημειωθεί ότι, επειδή κρίθηκε αδύνατη η διεξαγωγή ενός συνολικού συμπεράσματος ως προς τις επιδόσεις των βιομηχανιών για τα έτη 2017-2021 έγινε μια ομαδοποίηση των αριθμοδεικτών ως προς τις κατηγορίες τους. Επομένως, γίνεται εκπόνηση συμπερασμάτων ως προς τις κύριες κατηγορίες αριθμοδεικτών, δηλαδή ως προς την αποδοτικότητα, φερεγγυότητα, επίδοσης διαχείρισης και οικονομική μόχλευση. Ουσιαστικά, γίνεται μία πιο διεξοδική ανάλυση στους κλάδους των βιομηχανιών. Με αυτόν τον τρόπο, επιτυγχάνεται η δημιουργία μιας πιο εμπειριστατωμένης εικόνας των επιδόσεων των βιομηχανιών, της εσωτερικής διαχείρισης και λειτουργίας τους αλλά και της αξιοπιστίας ως προς τους πιστωτές τους.

5.2.1 ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η αποδοτικότητα αποτελείται από τους δείκτες περιθωρίου κέρδους, τους δείκτες απόδοσης επενδύσεων και τους δείκτες ανακύκλωσης κεφαλαίου. Σε γενικές γραμμές ως προς την κατηγορία των δεικτών αποδοτικότητας, ο κλάδος της βιομηχανίας φαρμάκων εμφανίζει την καλύτερη εικόνα και στους πέντε επιμέρους αριθμοδείκτες που αποτελούν την συγκεκριμένη κατηγορία. Η βιομηχανία φαρμάκων εμφανίζεται να έχει την καλύτερη εικόνα ως προς την απόδοση επενδύσεων, ενώ παρουσιάζει πολύ ικανοποιητικές ενδείξεις ως προς το περιθώριο κέρδους και ως προς την ανακύκλωση κεφαλαίου. Επομένως, σημειώνει την πιο θετική πορεία σε σύγκριση με αυτή των υπολοίπων κλάδων.

Από την άλλη πλευρά, ο κλάδος των κατασκευαστικών εταιρειών εμφανίζεται να κατέχει την χειρότερη επίδοση συνολικά στους επιμέρους αριθμοδείκτες της αποδοτικότητας καταδεικνύοντας το γεγονός μη αποτελεσματικής διοίκησης. Πιο συγκεκριμένα, καταλαμβάνει την χειρότερη θέση ως προς το περιθώριο κέρδους και ως προς την ανακύκλωση κεφαλαίου, σημειώνοντας την μικρότερη τιμή δείκτη, ενώ παρουσιάζεται σε πολύ δυσμενή θέση ως προς την απόδοση των επενδύσεων.

5.2.2. ΕΠΙΔΟΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Στην συγκεκριμένη κατηγορία χρησιμοποιούνται αριθμοδείκτες που αξιολογούν αποκλειστικά την πολιτική διαχείρισης μιας οικονομικής μονάδας, τόσο των αποθεμάτων, όσο και των οικονομικών αποδοχών της. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκαν ο αριθμοδείκτης μέσου χρόνου παραμονής των αποθεμάτων στην αποθήκη και ο δείκτης εξόδων λειτουργίας.

Μέσω λοιπόν της ανάλυσης των παραπάνω αριθμοδεικτών που πραγματοποιήθηκε στην προηγούμενη ενότητα προκύπτουν τα παρακάτω αξιοσημείωτα αποτελέσματα. Συνολικά, μικρότερες τιμές δείκτη και κατ' επέκταση καλύτερη επίδοση εμφανίζεται στον τομέα του κλάδου της βιομηχανίας καυσίμων και ενέργειας, ο οποίος εμφανίζει αρκετά ικανοποιητικές τιμές δείκτη σημειώνοντας ενθαρρυντικές βλέψεις και πορεία για το μελλοντικό διάστημα.

Στην αντίθετη όψη, πολύ υψηλές τιμές δείκτη εμφάνισαν οι βιομηχανίες ποτών και ειδών

ένδυσης & υπόδησης υποδεικνύοντας κίνδυνο υπεραποθεματοποίησης και μη αποδοτικής διαχείρισης τόσο των εξόδων όσο και της κυκλοφορίας αποθεμάτων.

5.2.3 ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ

Η κατηγορία των αριθμοδεικτών φερεγγυότητας θα μπορούσε να αναλυθεί σε δυο επιμέρους κατηγορίες καθώς αποτελείται από τους δείκτες ρευστότητας και τους δείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Η ρευστότητα συνδέεται άμεσα με την δυνατότητα μιας οικονομικής μονάδας να αποπληρώνει άμεσα το σύνολο των υποχρεώσεων της. Παράλληλα, η δανειακή επιβάρυνση συνδέεται άμεσα με την οικονομική αποδοτικότητα καθώς αναλύεται ως η απαίτηση εξόφλησης των τόκων των δανείων.

Αρχικά, συνοψίζοντας τα αποτελέσματα που πάρθηκαν από τις αναλύσεις των επιμέρους αριθμοδεικτών ρευστότητας, εμφανίστηκε μια πολύ θετική εικόνα των κλάδων συνολικά στην διάρκεια της πενταετίας. Σε γενικά πλαίσια, από πλευρά ρευστότητας οι βιομηχανίες είχαν θετικές βλέψεις καθώς οι τιμές ήταν άκρως ικανοποιητικές στην πλειονότητα του συνόλου. Παρόλα αυτά, αξίζει να σημειωθεί ότι στην βέλτιστη θέση βρίσκεται ο κλάδος της βιομηχανίας πλαστικών και βιομηχανίας καπνού, εμφανίζοντας τιμές πολύ μεγαλύτερες της μονάδας ενισχύοντας ακόμα περισσότερο την θέση τους. Ταυτόχρονα, στους δύο αυτούς αριθμοδείκτες, χειρότερες επιδόσεις συγκριτικά με τους υπόλοιπους κλάδους εμφάνισε ο κλάδος της βιομηχανίας του πότου, χαρτιού και οι κατασκευαστικές εταιρίες.

Επιπρόσθετα, ως προς την ικανότητα δανεισμού παρατηρήθηκε μία πολύ θετική διάθεση στον κλάδο της βιομηχανίας καπνού και πλαστικών τονίζοντας την πλεονεκτική τους θέση ως προς την κάλυψη των χρεών και κατ'επέκταση της αξιοπιστίας ως προς τους πιστωτές τους. Αντιθέτως, δυσμενής εμφανίζεται η εικόνα, για ακόμα μια φορά, για την βιομηχανία χαρτιού και την βιομηχανία ποτών εμφανίζοντας χαμηλές τιμές δείκτη που εγκυμονούν κινδύνους για τους πιστωτές τους, καθώς έχουν σοβαρές ενδείξεις ότι είναι βεβαρημένες με υποχρεώσεις προς τρίτους ενώ αποτελεί σημάδι μη λειτουργικής διοίκησης.

Συνοψίζοντας, ως προς τα παραπάνω, στην καλύτερη κατάσταση από πλευράς ρευστότητας και κάλυψης υποχρεώσεων βρίσκεται η βιομηχανία καπνού και η βιομηχανία πλαστικών. Στην αντίθετη όψη, παρουσιάζεται αρκετά βεβαρημένη ,ως προς την φερεγγυότητα στους

πιστωτές της, η βιομηχανία χαρτιού και η βιομηχανία ποτών.

5.2.4.ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΟΧΛΕΥΣΗ

Η μόχλευση συμβάλλει στην αξιολόγηση της διαχείρισης των δανειακών κεφαλαίων μιας μονάδας με στόχο την άνοδο της αποτελεσματικότητας των συνολικών κεφαλαίων της, σε σύγκριση πάντα με τις δαπάνες δανεισμού της. Μέσω της ανάλυσης των οικονομικών στοιχείων των επιχειρήσεων ανά κλάδο παρατηρήθηκε ότι στο σύνολο τους όλες οι βιομηχανίες εμφανίζουν διαχρονικά θετική μόχλευση επομένως και επαρκή ρευστότητα. Παρόλα αυτά, στην βέλτιστη θέση ως προς τα εξόφληση ξένων κεφαλαίων και δανείων βρίσκεται ο τομέας της χαρτοβιομηχανίας, της βιομηχανίας ένδυσης & υπόδησης και αλουμινίου. Συγκριτικά με τους υπόλοιπους κλάδους, πιο επιρρεπής εμφανίζεται τομέας πλαστικών, τροφίμων και φαρμάκων παρουσιάζοντας όμως την θετική επίδραση των ξένων κεφαλαίων στην λειτουργία των επιχειρήσεων ανά κλάδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

6.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία έγινε μια προσπάθεια εύρεσης και αξιολόγησης του μεγέθους των οικονομικών συνεπειών που επέφερε η εμφάνιση της νόσου covid-19 στην οικονομία συγκεκριμένων κλάδων βιομηχανίας στην Ελλάδα. Κύριος στόχος αποτέλεσε ο προσδιορισμός όσο δυνατόν βέλτιστων εκτιμήσεων της εξέλιξης της πορείας των υπό μελέτη κλάδων από το διάστημα πριν την εμφάνιση της νόσου μέχρι και το διάστημα της άρσης του δεύτερου κύματος των περιοριστικών μέτρων.

Η εμφάνιση της πανδημίας εμφανίστηκε στην Ελλάδα τον Φεβρουάριο του 2020 ενώ τον Μάρτιο του ίδιου έτους, όταν τα κρούσματα της νόσου άρχισαν να αυξάνονται με ραγδαίο ρυθμό, πάρθηκαν τα απαραίτητα περιοριστικά μέτρα. Ολόκληρη η οικονομία παγκοσμίως παρουσίασε αυξημένο κίνδυνο ο οποίος σχετιζόταν με την απότομη μείωση των

καταναλωτικών αναγκών των πολιτών. Επομένως, δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστος από αυτήν την κρίση και ο κλάδος της βιομηχανίας. Όπως ήταν λογικό, όλοι οι κλάδοι εμφάνισαν έναν αυξημένο ρίσκο οικονομικής απώλειας, εφόσον οι καταναλωτικές τάσεις και κατ'επέκταση η συνολική παραγωγή μειώθηκαν απότομα, με αποτέλεσμα την εμφάνιση αδυναμίας ανταπόκρισης των συνολικών υποχρεώσεων τους. Παρόλα αυτά, παρά τα εμπόδια που προέκυψαν υπήρξαν επιχειρήσεις που κατάφεραν να ανταπεξέλθουν με επιτυχία στις απαιτήσεις της περιόδου και να βελτιώσουν την δυναμική τους θέση και πορεία, διατηρώντας ακόμα την οικονομική αποδοτικότητα τους. Αντιθέτως, κάποιοι κλάδοι επηρεάστηκαν αρνητικά σε μεγαλύτερο βαθμό με αποτέλεσμα να οδηγηθούν σε μία δεινή οικονομική εικόνα και να ακολουθήσουν μια δυσμενή οικονομική πορεία.

Η χρηματοοικονομική ανάλυση που διεξήχθη εστίασε στην αξιοποίηση των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων των εταιρειών ανά κλάδο, με σκοπό την εκπόνηση όσο δυνατόν βέλτιστων συμπερασμάτων της πορείας που ακλούθησε κάθε κλάδος ξεχωριστά. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκαν οι δημοσιευμένοι ισολογισμοί, οι καταστάσεις χρήσης και η κατάσταση ταμειακών ροών των βιομηχανιών για τα έτη 2017-2021 και ύστερα υπολογίστηκαν οι απαραίτητοι οικονομικοί αριθμοδείκτες οι οποίοι συνέβαλαν στην εκπόνηση των παρακάτω συμπερασμάτων. Η διεξαγωγή των πορισμάτων αναλύθηκε σε τρεις επιμέρους τομείς ενδιαφέροντος με στόχο την απόκτηση μιας απολύτως ευκρινούς εικόνας της κατάστασης του συνόλου των βιομηχανιών. Επομένως, κατατάχθηκαν ανάλογα με την αποτελεσματικότητα, την επίδοση διαχείρισης και την φερεγγυότητα που παρουσίασε κάθε κλάδος ξεχωριστά.

Αρχικά, όσον αφορά τους αριθμοδείκτες αποδοτικότητας, παρατηρήθηκε να εμφανίζει θετική εικόνα ο κλάδος της φαρμακοβιομηχανίας. Ο συγκεκριμένος κλάδος κατέγραψε την καλύτερη επίδοση στους περισσότερους επιμέρους αριθμοδείκτες εμφανίζοντας υψηλό βαθμό επιτυχίας ως προς την ικανότητα διοίκησης και την γενικότερη δυνατότητα της να αποδίδει κέρδη. Εν αντίθεση με τον κλάδο των φαρμάκων, ο κλάδος των κατασκευαστικών εταιρειών κατέγραψε τις πιο χαμηλές τιμές στους επιμέρους αριθμοδείκτες αποκτώντας την χειρότερη εικόνα ως προς την αποτελεσματικότητα του εν λόγω τομέα να αποδίδει κέρδη.

Σχετικά με την επίδοση διαχείρισης μπορούμε να πούμε ότι σε γενικές γραμμές τις καλύτερες επιδόσεις φαίνεται να εμφανίζει ο κλάδος των καυσίμων καθώς οι τιμές δείκτη υπονοούν ικανότητα επιτυχημένης διοίκησης και ορθού προγραμματισμού αποθεμάτων των επιμέρους

επιχειρήσεων. Αντιθέτως, στην πιο μειονεκτική θέση βρίσκονται ο κλάδος ποτοποίησης και ειδών ένδυσης & υπόδησης, καθώς εμφανίζουν μία αυξημένη ανησυχία ως προς την κάλυψη της αποπληρωμής λειτουργικών εξόδων, ενώ ταυτόχρονα παρέχουν ενδείξεις μη λειτουργικής πολιτικής διαχείρισης αποθεμάτων.

Τέλος, από πλευράς φερεγγυότητας, ξεχωρίζει ο τομέας της καπνοβιομηχανίας και των πλαστικών ειδών. Και οι δυο αυτοί κλάδοι εμφανίζουν από άποψη ρευστότητας, τιμές δείκτη πολύ μεγαλύτερες της μονάδας, γεγονός που καταδεικνύει την ικανότητα τους να καλύπτουν τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις τους. Παράλληλα, οι δυο αυτοί κλάδοι εμφανίζονται σε άκρως πλεονεκτική θέση ως προς το περιθώριο ασφάλειας που παρέχουν στους πιστωτές τους. Στην αντίθετη πλευρά, ηττημένοι ως προς τους δείκτες φερεγγυότητας εμφανίζονται ο κλάδος της ποτοποίησης και της χαρτοβιομηχανίας. Παρά το γεγονός της ικανοποιητικής τους πορείας από πλευράς ρευστότητας, από πλευράς προστασίας ως προς τους πιστωτές τους εμφανίζονται στην χειρότερη θέση συγκριτικά με τους υπόλοιπους τομείς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

ΕΛΣΤΑΤ,ΒΡΑΧΥΧΡΟΝΙΟΙΔΕΙΚΤΕΣΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣhttps://www.statistics.gr/el/statistics?p_p_id=documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column2&p_p_col_count=4&p_p_col_pos=1&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_javax.faces.resource=document&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_in=downloadResources&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_documentID=487284&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_locale=el

ΕΛΣΤΑΤ, ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑhttps://www.statistics.gr/el/statistics?p_p_id=documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column2&p_p_col_count=4&p_p_col_pos=1&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_javax.faces.resource=document&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_in=downloadResources&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_documentID=486353&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_locale=el

ΕΛΣΤΑΤ-ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΣΤΗΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑhttps://www.statistics.gr/el/statistics?p_p_id=documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column2&p_p_col_count=4&p_p_col_pos=1&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_javax.faces.resource=document&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_in=downloadResources&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_documentID=487245&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_locale=el

ΔΕΙΚΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ:

https://www.statistics.gr/el/statistics?p_p_id=documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column2&p_p_col_count=4&p_p_col_pos=1&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_javax.faces.resource=document&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_in=downloadResources&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_documentID=486994&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_locale=el

ΔΕΙΚΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ: http://iobe.gr/docs/situation/BCS_04102021_REP_GR.pdf

Ο κλάδος πλαστικών στην Ελλάδα http://iobe.gr/docs/research/RES_05_F_10122019_REP_GR.pdf

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ

FACTS & FIGURES , Απρίλιος 2022http://iobe.gr/docs/research/RES_05_B_09062022_REP_GR.pdf

Η βιομηχανία αλουμινίου στην Ελλάδα: Συνεισφορά στην οικονομία, προκλήσεις και προοπτικές ανάπτυξης,Ιούνιος 2019 http://iobe.gr/docs/research/RES_05_F_27032019_REP_GR.pdf

Προοπτικές ανάπτυξης και ανάγκες χρηματοδότησης
του τομέα των Κατασκευών, Ιούλιος 2022 http://iobe.gr/docs/research/RES_05_F_07072022_REP.puff

Η Φαρμακευτική αγορά στην Ελλάδα: Γεγονότα και Στοιχεία 2020
http://iobe.gr/docs/research/RES_05_A_24062021_REP_GR.pdf

Φαρμακευτική αγορά στην Ελλάδα-Η συμβολή του κλάδου φαρμάκου στην οικονομία : https://www.e-farmako.gr/wp-content/uploads/2022/06/%CE%99%CE%9F%CE%92%CE%95-%CE%A3%CE%A6%CE%95%CE%95-23_june_2022.pdf

Ετήσια Έκθεση Επιχειρηματικότητας 2020-2021: Ήπιες οι πρώτες επιδράσεις της πανδημίας στη νέα επιχειρηματικότητα : http://iobe.gr/docs/research/RES_02_11042022_REP_GR.pdf

Υπουργείο εργασίας και κοινωνικών υποθέσεων-ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ – ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΜΕ ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ 2021: <https://ypergasias.gov.gr/wp-content/uploads/2022/02/%CE%95%CE%99%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%9F-%CE%A4%CE%95%CE%A5%CE%A7%CE%9F%CE%A3-2021-%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%9D%CE%97.pdf>

<https://www.ot.gr/2022/09/28/oikonomia/alpha-bank-oi-kladoi-pou-anevazoun-ton-tziro-kai-tin-apasxolisi/>

Τράπεζα της Ελλάδας-Δελτίο τύπου, Έκθεση του Διοικητή για το 2019
<https://www.bankofgreece.gr/enimerosi/grafeio-typoy/anazhthsh-enhmerwsewn/enhmerwseis?announcement=e53df2e5-529d-4a6a-9d78-d4bffaed0129>

Ελληνική Οικονομία εόπτη σεις του COVID-19 και οι προοπτικές ανάπτυξης: https://insete.gr/wp-content/uploads/2021/02/21-02_Elliniki_Oikonomia.pdf

Υπολογισμός Αριθμοδεικτών :

Γκίκας & Παπαδάκη (2012) Χρηματοοικονομική Λογιστική Εκδόσεις: Μπένου

Κωνσταντίνος Ζοπουνίδης, «Βασικές αρχές χρηματοοικονομικού μανάτζμεντ» ,Εκδόσεις ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ,2013

Πρόδρομος Γ. Ευθύμογλου – Ιωάννης Τ. Λαζαρίδης, Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων –Τεύχος Α΄ , Πειραιάς 2000

Επιπτώσεις της πανδημίας στις ελληνικές επιχειρήσεις :https://www.pwc.com/gr/en/publications/Greece_Covid_Report.pdf

Αριθμοδείκτες https://www.taxheaven.gr/pagesdata/logsxedio/1_deiktes.htm

Κλάδος Αλουμινίου,στοιχεία 2021: <https://aluminium.org.gr/info-kladoy/>

Ελληνική συνομοσπονδία εμπορίου και επιχειρηματικότητας, Ιούνιος 2021, «Ο κλάδος ένδυσης και υπόδησης μετά την πανδημία»https://esee.gr/wp-content/uploads/2021/06/4o_Webinar.pdf
https://esee.gr/wp-content/uploads/2022/04/%CE%95%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B9%CE%B1_%CE%88%CE%BA%C

[E%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7_%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D_%CE%95%CE%BC%CF%80%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%BF%CF%85_2021.pdf](#)

Έκθεση Διοικητή Τράπεζα της Ελλάδος, (2021), ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΠΛΗΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, Δελτία Τύπου, <https://www.bankofgreece.gr/enimerosi/grafeio-ty pou/anazhthshenhmerwsewn/enhmerwseis?announcement=9be4298e-e946-45f5-bf3ea08d51157327>

Grand Thornton (2020) Μελέτη Επίδρασης του Covid – 19 στις Ελληνικές Εταιρείες & την Ελληνική Οικονομία
https://www.grantthornton.gr/globalassets/_markets_/grc/media/pdfs/covid-19-impact_final.pdf

ICAP (2020) Αποτελέσματα Έρευνας για τις Επιπτώσεις του Covid – 19 στις Εταιρείες και τους Κλάδους της Ελληνικής Οικονομίας
https://dir.icap.gr/mailimages/icap.gr/Conference/13th_GR_CRC_2020_presentation_PANTELAIOU.pdf

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Trade statistics,2019 <https://intracen.org/resources/data-and-analysis/trade-statistics>

JOHN K. COURTIS. Modelling A Financial Ratios Categorical Framework, December 1978.
<https://doi.org/10.1111/j.1468-5957.1978.tb01059.x>.

Hazakis (2021) Is There a Way out of the Crisis? Macroeconomic Challenges for Greece After the Covid – 19 Pandemic
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/23745118.2021.1895554>

ΑΡΘΡΑ

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, 12 Σεπτεμβρίου 2021, Αρ. Φύλλου 4206, Τεύχος 2.
ΛΙΣΤΑ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΠΟΥ ΧΡΗΣΗΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΛΕΤΗ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Nestlé Ελλάς Α.Β.Ε.

Καραμολέγκος

Κρι-Κρι

Μπαρμπασταθης

AGROINVEST

ΦΑΓΕ

BENETH

BIOΛΑΝΤΑ

ΑΛΦΑ

ΝΙΚΑΣ

Elbisco

ΚΡΕΚΑ

Creta Farms

Κ.Σαραντόπουλος
Μύλοι Λούλης
Νιτσιακος
Πινδος
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
Νεογαλ
Agrino
MINERVA
Sargy
Αραμπατζης-ελληνικη ζύμη
Μύλοι Κρητης
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ
Ζωονομη Α.Β.Ε.Ε.
Μυλοι ΚΕΠΕΝΟΣ
ΚΡΕΚΑ Α.Ε.
ΓΑΛΑΞΙΔΙ Α.Ε
ΦΟΥΝΤΛΙΝΚ
ΔΕΛΤΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΕΙΑ Α.Ε
ΣΑΡΑΝΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΟΤΩΝ

Βικος
ΔΕΛΤΑ
COCO COLA 3E
ΑΘΗΝΑΙΚΗ ΖΥΘΟΠΟΙΑ
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΖΥΘΟΠΟΙΑ
ΒΕΡΓΙΝΑ
ΚΑΡΟΥΛΙΑΣ
ΕΥΑΜΠΕΛΟΣ ΓΗ-ΟΙΝΟΙ ΔΟΜΟΚΟΥ Α.Ε-ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Ktima Kostas Lazaridis
ΠΟΤΟΠΟΙΑ ΟΙΝΟΠΟΙΑ ΘΡΑΚΗΣ Α.Β.Ε.Ε
Cavino
Crystal Beverages
ΔΙΡΦΥΣ Α.Ε.
Μπουταρης & υιοι
Ζαρος

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΦΑΡΜΑΚΩΝ

Mediapharm
Elpen
Novartis
ΦΑΡΜΑΤΕΝ Α.Β.Ε.Ε.
Sanofi
Adelco
BIANEΞ
BRISTOL MAYES
Farmasyn S.A.
GENESIS pharma
LAVIPHARM

DEMO
KARABINIS MEDICAL
UNIFARMA

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΥΣΙΜΩΝ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ελην
Ελληνικά πετρέλαια –ΕΛΠΕ
Motor oil
Revoil
BP Ελληνική ΑΕ
ΕΔΑΘΕΣ
ΔΕΗ
ΔΕΣΦΑ Α.Ε.
ΔΕΠΑ
AVIN HELLAS
VOLTERRA

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ

Elvalhalcor
Σιδενορ
SOVEL Α.Ε.
TITAN ΑΕ
ΑΛΟΥΜΙΑ
MEVACO
METKA SERVICESTEEL Α.Ε.
Λ. ΚΑΠΕΤΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΞΑΛΚΟ Α.Ε
INTERMPIETON
SYMETAL
ΑΛΟΥΜΙΝΚΟ
ΕΤΕΜ
EUROPA
Σωληνουργία Κορίνθου
ΑΕΙΦΟΡΟΣ

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ
Μυτιληναιος
Τεχνική Ολυμπιακή
AVAX
Ε.Τ.Ε.Θ. Α.Ε.
ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ Α.Τ.Ε.
ΠΑΝΤΕΧΝΙΚΗ ΕΡΓΩΝ Α.Ε
ΕΡΓΟΣΕ
ΕΜΕΚ Α.Ε.
Intrkat
ΕΤΗΛ Α.Ε.
ΔΕΛΤΑ ΤΕΧΝΙΚΗ Α.Ε.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ

ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΦΙΜΠΡΑΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ Δ. ΑΕ
FLEXOPACK Α.Ε.Β.Ε.Π.
ΝΤΙΑΞΟΝ ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ Α.Β.Ε.Ε
ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΘΡΑΚΗΣ PACK Α.Β.Ε.Ε.
TUPPERWARE HELLAS Α.Β.Ε.Ε.
ΔΑΙΟΣ ΠΛΑΣΤΙΚΑ Α.Ε.
ΛΑΡΙΠΛΑΣΤ Α.Ε.Β.Ε.
EUROFILM ΜΑΝΤΖΑΡΗΣ Α.Ε.
AGRODRIP Ι.Γ.ΓΡΟΠΑΛΗΣ Α.Β.Ε.Ε.
ΠΑΙΡΗΣ Α.Β.Ε.Ε.
ΕΡΣΗ ΕΛΛΑΣ ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ
ΑΤΑΛΑΝΤΑ PLAST Α.Ε.Β.Ε.
ΦΛΕΞΟ Α.Β.Ε.
Γ.Α. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΥΛΩΝ Α.Ε.
Τσαλέρας

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΝΔΥΣΗΣ & ΥΠΟΔΥΣΗΣ

ΠΡΕΤΤΟ ΑΕ
ΑΦΟΙ Ι & Β ΛΑΔΕΝΗΣ Α.Ε. “MINERVA”
BSB Η Β&F
Cosmos sport
ΔΟΥΡΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΤΟΙΜΩΝ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ Α.Ε.
ΕΠΙΛΕΚΤΟΣ ΚΛΩΣΤΟΫΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑ Α.Ε.Β.Ε.
ΚΛΩΣΤΟΫΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΑΒΕΕ
ΚΛΩΣΤΑΙ ΠΕΤΑΛΟΥΔΑΣ -ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΕΛ. Δ. ΜΟΥΖΑΚΗΣ
ΣΙΑΡΚΟΣ Α.Ε. ΕΚΚΟΚΙΣΤΗΡΙΑ ΒΑΜΒΑΚΟΣ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΧΑΡΤΙΟΥ

PAPERPACK ΑΒΕΕ
ELPACK GROUP
ΒΙΣ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΠΝΟΥ

ΚΑΡΕΛΙΑΣ
Παπαστράτος (IQOS)
ΜΙΣΣΙΡΙΔΑΝ Α.Ε.
ΣΕΚΕ Α.Ε.